

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

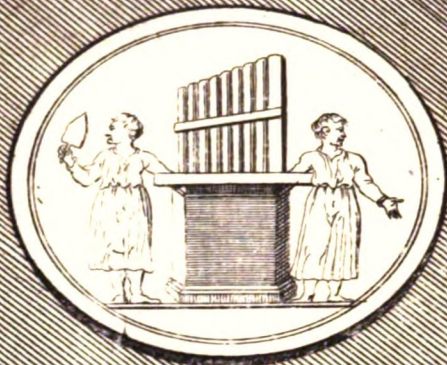
About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

10

11

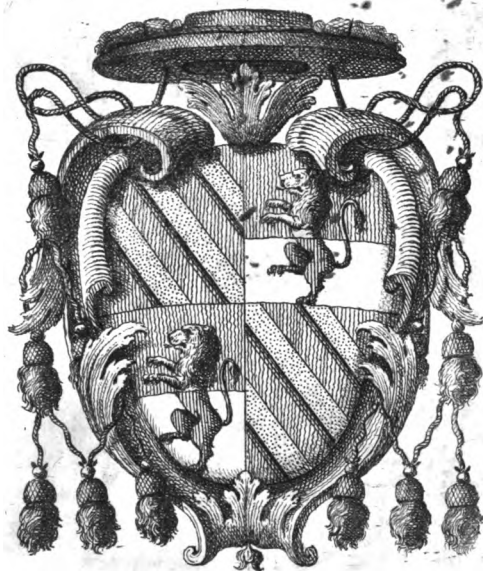

12

Sigeberti Havercampi Dissertationes de Alexandri Magni numismate

Siwart Haverkamp, Sigebertus Havercampus

CJ
23
H3

Haverkamp, Syvert

SIGEBERTI HAVERCAMPI
DISSERTATIONES
DE
ALEXANDRI MAGNI
NUMISMATE:

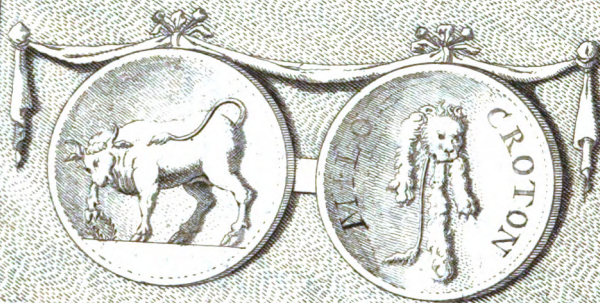
QUO QUATUOR SUMMA ORBIS TER-
RARUM IMPERIA CONTINENTUR

ut et.

DE

NUMMIS CONTORNIA TIS.

cum Figuris Aeneis

LUGDUNI BATAVORUM.

Apud JANSSENIOS VAN DER AA, Bibl.

MDCCLXXII.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

LIBRARY

ILLUSTRISSIMIS ET NOBILISSIMIS

VIRIS,

ACADEMIAE LUGDUNO-
BATAVAE

CURATORIBUS,

D. D. WILHELMO, BARONI
WASSENARIAE,
Dynastae in Sterrenberg, &c. Equestri
Ordini Nobilium Hollandiae Praefidi,
Magni Sigilli Custodi, &c. &c. &c.

D. D. HUBERTO ROSENBOOM, JC.
Toparchae in 's Grevelsregt, Supremae
Batavorum Curiae Praefidi, &c. &c. &c.

D. D. HERMANNO VANDEN HONERT,
JC. Reipublicae Dordracenae Consu-
lari, Aggerum Alblafferwaerdenfium
Comiti, &c. &c. &c.

EORUMQUE COLLEGIS,
VIRIS AMPLISSIMIS,
REIPUBLICAE LUGDUNO-
BATAVAE
CONSULIBUS,

D. D. CONRADO RUISCH, J. C.
Consulum Praefidi, &c. &c.

D. D. CAROLO CRUCIO, J. C.
&c. &c.

D. D. DANIELI VAN ALPHEN, J. C.
&c. &c.

UT ET
VIRO GRAVISSIMO

D. D. PETRO GYS, J. C.
Civitatis Lugdunensis Scabino, & Il-
lustri Curatorum & Consulum Confes-
sui à Secretis,

*Haec Dissertationes,
grati & devoti animi testimonium,*

D. D. D.
SIGEBERTUS HAVERCAMP.

ILLUSTRISSIMI, NOBILISSIMI,
AMPLISSIMI, GRAVISSIMI
DOMINI.

Estivum ex PUBLICA quondam
LÆTITIA in PRIVATO mihi
nunc GAUDIO natum videba-
tur Argumentum. CIRCENSES &
Panem præ omnibus optabat quondam
Gens Togata, *Romani* Rerum Domini, ut
asserit ¹ *Juvenalis* Satyrographus; ut ita, pla-
cato illo, qui auribus caret, ventre, varia vo-
luptate oculi quoque pascerentur. Nec mi-
nus, ubi intermissum per crebras in Republi-
ca turbationes, repetitum hoc fuit Studium;
Communis Hilaritas omnium votis & ap-
plausu expetita & excepta fuit. Nequaquam
Veteri Romæ cedere *Nova* voluit, sed &
cum Ædificiorum Splendore, Incolarum
Nobilitate, ipsius Cæsaris præsentissimo

¹ Sat. x. v. 81.

* 3

Nu-

D E D I C A T I O.

Numine CIRCUM & CIRCENSES sibi exhiberi postulavit. Ille, ruderibus suis obrutus & *Turcica* Barbarie extirpatus, ex conspectu hominum est ablatuſ, ita ut vix Ruinarum in Libris ſuperſint Delineationes; Hi vero etiamnum memoriam ſui in ſuperſtitibus adhuc, ſatis magno numero, oſtentant Nummis. CONTORNIATA, ubi hæc dico, NUMISMATA innuo, quæ jam CONSTANTINI MAGNI præcipue tempore (quamvis & *Vetere Roma* rerum potente ſimiles quodammodo Nummos productos exiſtimo) cudi cœpta, ad *Placidium Valentinianum* uſque, ut & aliquot ex ſequentibus Imperatoribus, perpetuata ſunt. Singularia ſane, Typis, Arte, Metallo; in quibus cernere liceat, nunc gloriam & ſtudium clamorofi Circi, varias Ferarum Venationes, clauſos Indagine Saltus; nunc ſublimi Curru vectos antiquos novosque Athletas, & Hieronicarum gloriæ æmulos Imperatores, Conſules, atque Viros Patricios: Veterum
præ-

D E D I C A T I O.

præterea Cæsarum, *Neronis, Vespasiani, Trajani, Severi, Caracalli, Alexandri Mammææ Filii, Gordiani*, forsan & aliorum, renovatas Imagines, Titulos, Victorias. Imo sicut Sacris olim in Ludis in arenam quoque descenderunt graves Auctores, de præstantia Carminum & Scriptorum virtute certaturi invicem; ita Principes hosce Humaniorum Literarum, omnisque Elegantiæ Doctores & Largitores, cum Athletis suis imo & Imperatoribus commendare *Constantinopolitana* Festivitas voluit. Bene, quod in Ære perennanti permaneant, qui aurea quondam præcepta memori instillarunt Pectori; quod oculos nostros pascant, qui animum oblectant quotidie; quod tanquam præsentibus venerari liceat, quorum nunquam non cogitatio sacro horrore animos Elegantiorum percellit Hominum. Quæ quidem omnia dum sese oculis & menti ingerunt, fragilitatem Humanæ ostendunt Potentiæ, & quam cuncta a Meta sua tandem
ad

DEDICATIO.

ad Carcerem evadant , percurſo durationis ſuæ ſpatio ; manente illo quod in Æternum permanebit , vel ipſo hoc genere docente Numiſmatum , ſolius CHRISTI Regno.

Haſce itaque , quæ mihi ſub ILLUSTRISSIMA UMBRA BENIGNIGNATIS VESTRÆ hiſce diebus natæ ſunt , Academici laboris Primitias , dum aliud atque ingens ſub prælo creſcit opus , ſupplex offerre VOBIS volui ; non quidem ullo modo pares , & recenti ſatis , & novo iterum longequæ ſpecioſiori in Me collato Beneficio ; verumtamen grati animi & non incurioſæ diligentiae teſtes.

Sane quum , Rex ille *Perſarum* oblatam ſibi limpidam ex Flumine præterlabente , cui *Cyro* nomen erat , aquam benigne olim exceperit , quod & *optimam* merito *Pindarus* dixerit , & victorioſum *Cyri* præ ſe ſe ferret nomen ; nec ego repulſam vereor , afferens quidem (ubi primum , poſt delatum

1. Ælianus Var. Hiſt. Lib. 1. Cap. xxxii.

no-

DEDICATIO.

tum in Me Honorem , affari ILLUSTRIS-
SIMA VESTRA NOMINA licuit,) quod
subito præ manibus erat, festinante con-
scriptum calamo ; sed tamen satis fau-
stum in sese Omen continens, Lætitiā
scilicet Publicam & Privatam, Palmas,
Coronas, Triumphos, Veterum Aucto-
rum Effigies; Monumenta, quæ mori ne-
sciunt, omnibus quidem proposita & ex-
petenda; sed non nisi Robore & Virtute
Athletica, eaque Animi magis quam Cor-
poris, adipiscenda.

Lugd. Bat. VIII. Novemb.

MDCCXXI.

LEC.

LECTORI BENEVOLO

S. D.

SIGEBERTUS HAVERCAMP.

*P*oteras, & facile, etiam sine Allocutione
admitti; Nam & ipsum haud magna mole
Opusculum legentem non ultra paucas horas
morabitur. Quoniam tamen ille Praefandi
mos est, scito CIRCENSES LVDOS hisce Numismatibus
originem dedisse, maxime (ut opinor) frequentari caeptos
Constantinorum temporibus; Mihi vero, digerendi
pauca haec, quae vides, edita haecenus & inedita, inque
eadem commentandi, natam subito occasionem ex IL-
LUSSTRISSIMORUM ACADEMIAE HUIUS CURATORUM BE-
NIGNITATE ET MUNIFICENTIA; qui me, nil tale ex-
spectantem, & (ut decebat) sedulo, non longe a Carceri-
bus, Studiosae Juventutis flectentem Habenas, Palma,
quae pro superatis Metis dari solet, decorarunt; erectum
in id Fastigium, quod Meta Literato esse solet, nec ultra
quod Studii Humanioribus Arx altior superesse potest.

Si nolis cuncta, quae dicuntur, pro veris, & indubi-
tatis accipere, nec ipse tecum pugnabo; neque enim
ille mos meus; in abstrusis tamen hisce & reconditis Litte-
ris

Numismatologia
H. 94. 10. 2
6. 11. 28
11. 27.

P R A E F A T I O.

ris aliter saepe quam Conjecturis agi non potest. In summa, in hisce CONTORNIATIS, ut vulgo, seu, ut ex analogia, CONTORNATIS, Ludos Circenses, Venationes, atque alios Similes Romani Populi, tam Veteris, quam Novi, Lusus cernis & Oblectamenta. Oblectabit credo & Memoria Horum Tuam etiam Mentem; forte & docebit aliquid; si non, & meliora sint in promptu; & nostri haec Ingenii Lusum fuisse existima.

CAROLI PATINI

Testimonium de

NUMMIS CONTORNIATIS.

In Introductione ad Historiam Numismatum, Cap.
XVIII.

„ HOS PORRO DIGNOS ARBITROR, QUORUM
„ DESCRIBENDIS ELEGANTISS, ET ENODAN-
„ DIS ÆNIGMATIBUS CURIOSÆ MENTES
„ SUAM IMPENDANT OPERAM. NONDUM
„ ENIM LICUIT EORUM ORIGINEM ASSEQUI:
Confer Opusculum hoc, pag. 43.

Idem, in Fine Notarum ad Suetonium.

„ HOS OMNES, SI QUIS IN REIPUBLICÆ LI-
„ TERARIÆ ORNAMENTUM ÆRI COMMIT-
„ TERE, COMMENTARIISQUE ADORNARE
„ SIBI PROPONERET, ET NUMMOS, ET DE-
„ LINEATIONES, ET CONJECTURAS MEAS
„ QUÆLESCUNQUE, LUBENS, VOLENSQUE
„ SUPPEDITAREM. NEQUE TAMEN, SI AD-
„ SPIRAVERIT FORTUNA, ISTUD CONSI-
„ LIUM OMNINO PERIBIT, QUO MINUS DO-
„ CTIORUM HOC IN ARGUMENTO CONATI-
„ BUS DEFICIENTIBUS, IPSE HANC PRO-
„ VINCIAM FORTE SIM SUSCEPTURUS.
Confer Opusculum hoc, pag. 156.

SIGEBERTI HAVERCAMP
 DISSERTATIO
 DE
 ALEXANDRI MAGNI
 NUMISMATE,
 QUO QUATUOR SUMMA ORBIS TERRARUM
 IMPERIA CONTINENTUR.

C*arolus Patinus*, Antiquarius insignis, multisque Ingenii Monumentis immortalem in Literis Gloriam adeptus, complura publicavit volumina, in quibus eruta tenebrosis ex terræ visceribus clara in luce pulcherrima posuit Numismata. Ipse enim omnis metalli, moduli, formæ, *Græca* atque *Romana* non tantum possedit plurima, sed in tam immensa copia, tanta varietate & singularitate præstantia, ut merito dubitem, an ulli privato conjuncta cum indefesso studio unquam contigerit similis felicitas.

A

tas. Hosce tam delectabiles Thesauros, omnibus & universis, quantum in se fuit, fecit publicos, patefacto ad eisdem aditu oculis & ingeniis eruditorum elegantiorumque hominum, per æri perennanti incisos eorundem typos.

Habemus itaque Viri ejus liberalitate, ut insigniora tantum commemorem, non modo *Suetonium* Numismatibus suis rarissimis illustratum, sed & præclarum illud Opus, quod majore forma primum *Argentorati*, Anno MDCLXXI, dein & *Parisiis* MDCXCVII. prodit. Complectitur illud Imperatorum *Romanorum* ex ære mediæ & minimæ formæ Numismata, *Latina* pariter & *Græca*, etiam in *Colonis Romanæ* Ditionis percussa, quæ non tantum depicta sed & enarrata ab eodem pro singulari sua in istis rebus eruditione cernere licet.

Sed & præter illud, Opus aliud, minore forma, seu in 4°. ut vulgo vocatur, in lucem edidit suis impensis, *Amstelodami* Anno MDCLXXII. & *Parisiis* MDCXCI. quod verissima appellatione appellavit *Thesaurum Numismatum*. In illo enim ex suo tantum Musæo, seu potius Cimeliarchio (quod, vel certe maxima ejus pars, in Regias *Gallorum* Monarchæ gazas postea transiit) & aerea, & argentea, & ærea majoris atque maximi moduli, accurate delineavit atque enarravit Numismata. *Thesaurum* autem inscripsit, quoniam illa modo continet, quæ metallo, typis & raritate sunt conspicua, quorumque longe maxima pars etiam in Beatissimorum desideratur Collectionibus.

Hunc ego *Thesaurum*, cum avidius perscrutarem, quam vel temperato splendens usu aurum atque argentum posset is, qui divitiis suis incubat, non potuit non vel
primo

primo obtutu oculos meos ad sese rapere insigne Numismatum par, quod delineari atque describi curavi ex *Amstelod.* qua utor Editione pag. 100. Verum si nuda illorum forma tetigerat oculos, non minus animum afficiebant elegantissimi istius Viri verba, quæ mox post illorum typos subjecerat. Hoc autem modo concipiuntur. „*Prosperè adveniet qui horum Nummorum solvet ænigmata. Sedet mulier quædam habita Regiæ; Sceptrum enim habet in læva, summæ potentiae symbolum: Caput ejus Turribus insignitum est. Hinc inde adstant & Vir & Mulier, ille Bipennem tenet, prorsus ut in Smyrnæorum Nummis, hæc, quæ Turritum etiam habet Caput, Lauream imponit Capiti Regiæ sedentis. Infra cernuntur Quatuor fabulosa Monstra, quibus Chimæræ vel Sphinxes representantur, virgineas habent facies, alas, pecudumque pedes. Sub Solio decumbentes videntur duæ Figure, quæ cum arundines teneant, ad duos Fluvios referri possunt.*

„*Nostram in conjiciendo agnoscimus tenuitatem, cum præsertim idem ipse typus, & monstrosi Diis, nimirum Egyptiis conjunctus sit, & Capiti Alexandri Magni. Tanta istius Expositionis aviditate, tenemur, ut lubenter rem pro umbra desereremus, explicationemque Nummorum ipsis antiquis Nummis, quamvis maximi pretii, compensaremus.*

Sensi, fateor, pro eo, quo ejusmodi elegantiarum teneor desiderio atque studio, nescio quem stimulum, periclitandi ingenium meum, si quo modo possem penetrare ad veram Numismatum horum, seu si ita appellare malimus, Ænigmatum obscurorum notitiam atque intel-

tellectum. In quo utrum vera an verosimilia divinando finis affecuti, judicium penes Benevolum sit Lectorem.

Prioris Numismatis si bene successerit interpretatio, de Posteriori minus laborabimus, luce enim illius ultro clarescere incipiet.

In Primo itaque expressa cernimus ab altera parte duo Capita Humana, ab altera novem icones sive hominum sive animalium. Hæc quidem singula accuratius nobis inspicienda veniunt & consideranda.

Singulari sane, & quali nusquam videre contigit, habitu eadem Capita exprimuntur. Illud quidem, quod ad dextram est partem Pileatum est, Longa diffuente ab inferiori parte Coma, retro illud conjuncta Quatuor visuntur Cornua. Illud vero quod ad sinistram conspicitur, totum est Nudum, Breviore Capillo, & nullo plane ornatu insignitum. Immaniter in utroque Hiantia cernas Ora plane ad horrorem composita; verum nescio quid longe terribilius spirat Nudum illud, ita frontis iratæ contrahuntur rugæ, ita ardoris inimici flammæ intenta oculorum minatur acies. Larvas crederes, quibus in scena visis territi diffugiant pueruli, & non sine abortus periculo spectent foeminae, prout olim accidisse tradunt, quum primus personarum usum in Theatrum introduxit *Æschylus*, & serpentibus suis *Furiarum* ora horrere fecit. Verum ego toto hoc scemate *Ænigma* nobis repræsentari puto Summi in Terris Imperii, quod per rapaces homines in quatuor istis decantatis Monarchiis, *Chaldeorum*, *Persarum*, *Græcorum*, *Romanorumque* violentissime fuit exercitum. Nullum enim in Numismate vel punctum est, quod non

exa-

DISSERTATIO DE ALEXANDRI M. NUMISMATE. 5
examuſſim in formidabilem iſtam quadret Poſtea-
tem.

Capita cernimus Humana ; & ſane ſicut inter anima-
lia princeps Homo eſt ,

Pronaque cum ſpectent animalia cætera terram ,

Os Homini Sublime dedit , Cælumque tueri

ſuſſit , & Erectos ad Sidera tollere Vultus ,

quemadmodum de creatione Hominis a Deo loquitur
Ovidius Metamorph. Libro 1. v. 84. ita inter membra
Caput imperare , non pedes ſcite dixit Imperii Orbis
ipſe *Caput Severus* , apud *Spartianum* , in Vita ejus , Cap.
xviii. quum ſenem podagricum contemnerent mili-
tes & filio *Baſſiano* adularentur. Merito itaque Sum-
mam in Humanis Poſteſtatem CAPUT designat HU-
MANUM.

Hujus generis DUO quod cernimus , non alio eſt
referendum , niſi ad Duplicem illum Orbem , qui re-
rum habenas penes ſeſe tenuit , ORIENTIS ſcilicet il-
lum & OCCIDENTIS , apud utrumque enim per lon-
gum tempus Summum vigit Imperium. Et quidem ſicut
illud *Chaldaeorum* atque *Perſarum* tempore fuit prior ,
ita Capite illo innuitur , quod honoratiorem obtinet lo-
cum. Id quod facile & in promptu eſt oſtendere. E-
vinci Duobus iſſque irrefragabilibus poteſt Argumentis ,
Pileo ſcilicet iſto Barbarico , & Longis iſtis Promiſſiſque
Perſico more Crinibus.

Pileus ille Barbaricus proprium antiquiſſimorum *Aſia*
populorum capitis fuit geſtamen. Hinc paſſim in *At-
tidis* & *Ganymedis Phrygii* Antiquis conſpicitur Mo-
numentis. Formam ejus Nummo noſtro convenien-
tiſſimam ita deſcribit *Hieronimus* Epistoſa ad *Fabiola* :

A. 3

Quar.

Quartum genus est vestimenti ROTUNDUM PILEOLUM, quasi sphaera sit divisa, ut pars altera imponatur in capite. Hoc Græci & Nostri TIARAM, nonnulli GALERUM vocant. Ut ita non multum abfuerit ab Apicibus Saliorum, quos Græcorum Κυρβάσιαις comparat & Conicos Pileos appellat Dionysius Halicarnass. Antiq. Roman. Lib. II. pag. 129. Edit. Sylburg. MDLXXXVI. his verbis: καὶ τὰς καλεμύνας Ἀπικας Ἀπικεῖμφοι ταῖς κεφαλαῖς, πάλιν ὑψηλὰς εἰς ἄκρην συναγομένους κωνοειδῆς, ὥς Ἕλληνες περσαγορεύουσι Κυρβάσιαις. id est, Gestant etiam capitibus quos vocant Apices, fastigiatos in coniformam pileos, Græci Curbasias appellant. Quam ob rem Strabo in Geogr. sua lib. xv. p. 734. Ed. Cas. seu 1067. Ed. Alm. habitum describens Persarum, inter cætera gestare eosdem dicit πρὸς τῇ κεφαλῇ Πίλημα Πυργωτὸν. id est, TURRITUM in Capite PILEUM, quod fastigiatum tegimentum ab antiquioribus in Imperio Populis, Medis scilicet, sicut multa alia, accepisse eos ostendit idem Libro XI. pag. 526. Ed. Cas. seu 797. Ed. Alm. Τίωρα γὰρ τις καὶ κίθαρις, καὶ ΠΙΑΟΣ, καὶ χειρὸς χιτῶνες, καὶ ἀναξυρίδες, ἐν μὲν τοῖς ψυχροῖς τόποις, καὶ περσέβοις, Ἀπικεῖμφοὶ ἐν φορημάτῃ, οἷοι εἰσὶν οἱ Μηδικοί· ἐν δὲ τοῖς νοτίοις ἤκιστα, id est, idque verum esse (plurima scilicet, ut ante dixit a Medis transiisse ad Persas) maxime e vestitu apparet: nam tiara, PILEUS, tunica manicata, & anaxyrides (braccarum genus est) in frigidis locis & aquilonaribus, ut sunt Mediæ, gestamen sunt commodum, in austrinis minime. Sicut autem a Medis ad Persas, ita a Persis ad Parthos, eorum in terræ & Imperii parte successores, idem gestamen transiit; unde Pileati dicuntur a Martiale Libro x. Epigr. LXXII. Ad

*Ad Parthos procul ite PILEATOS
Et turpes humilesque, supplicesque
Pictorum sola basiate Regum.*

Nec alia de causâ in Marmoribus & Nummis satis multis, illorum Reges ita exhibentur, sive suppliciter rapta reddentes signa, sive decorantes *Romanos* Triumphos.

Secundum quod pro *Barbaro & Asiatico* Imperio militat Argumentum Prolixi sunt Capilli. Hoc enim *Parthorum* Regibus in more fuisse tum Vetera ostendunt passim Monumenta, tum & *Vespasiani* non multo ante obitum jocus, negantis ad sese *Stellam Crinitam*, quæ in coelo apparuerat, pertinere, verum ad *Parthorum Regem, qui CAPILLATUS* esset, ut notat *Suetonius* in ejus Vita Cap. XXIII. Et hoc ipsum *Parthi* ex *Persarum* habuere moribus, quos abinde Κομήτας antiquissimis jam temporibus fuisse appellatos docet *Oraculum* illud, quod *Milesiis* datum fuit juxta *Herodotum* Lib. VI. Cap. XIX. pag. 537. Edit. Gronov.

Καὶ τότε δὴ Μίλητες, κακῶν ὑπερμήχανε ἔργων,
Πολλοῖσι δεικνύν τε καὶ ἀγλαὰ δῶρα φησὶν.
Σαὶ δὲ ἄλλοχοι πολλοῖσι πόδας νύβουσι Κομήταις.

Id est,

*Tunc quoque commentrix operum Milite maiorum,
Per multis cæna & præstantia manera fies,
Crinitisque pedes tua pluribus abluet uxor.*

Quod mox ita interpretatur *Herodotus*: Τότε δὴ ταῦτα τὰς Μιλησίους καταλάμβανε, ὅποτε ἄνδρες μὴ οἱ πλεῖστες ἐπιτίμονται ὑπὸ τῶν Περσέων ἑόντων Κομητῶν, γυναῖκες ᾗ καὶ τέκνα ἐν ἀνδραπόδων λόγῳ ἐγίνοντο. Id est, *Hæc tunc Milesiis contigerunt, quoniam ex iis plerique viri a Persis, qui Crimi-*

tz

ti erant, sunt cæsi, uxores vero ac liberi in manciorum numerum cesserunt. Nec solum Longam sed & Denfam Comam Medos seu Persas nutritisse docet *Æschylus*, in cujus Epitaphio, quod sibi Miles iste fortis & Poëta ingentis spiritus ipse composuit, Μῆδ' βαθυχαίτης cognoscitur. Legitur apud *Athenæum* Libro xv. pag. 627.

Ἀλλήν δ' εὐδόκιμον Μαραθῶνιον ἄλσ' ἀν' ἔποι,

καὶ βαθυχαίτης Μῆδ' Ἰππιάμω.

Id est,

Præclaram animi fortis constantiam prædicabit

Marathonius *Lucus*,

Expertusque Medus ipse, Coma Densa CAPILLATUS

Solebant præterea iidem Capillorum suorum singularem habere curam, ita ut in varios Cincinnos contortos dependere super Humeros sinerent, quod in illis Numismatibus ab Ill. *Spanhemio*, in Majori Opere de Præstantia & Usu Numismatum publicatis, Tom. i. pag. 449. videri potest, imo quod & idem Vir longe Doctissimus probat, gemmis aliquando & auro distinctos. Nostro Nummo, Comæ Longioris minorisque curæ respectu, non absimilis est, qui ibidem loco primo profertur.

Scio barbatos, & satis prolixè, ibi, aliisque in Monumentis *Parthorum* depingi Reges, imo ipsum *Darium*, modice barbatum occurrere in antiquissimo illo remotæ vetustatis Anaglypho, quod post Clarissimum *Asiæ* Metatorem *Corn. de Bruin* delineavit atque illustravit in *Notis* suis ad *Herodotum* pag. 912. Præstantissimus quondam Magister meus, nec sine Hono-

re

re nominandus *Jacobus Gronovius*. Verum id sculptori condonari potest, qui forte, dum singula Imperia in maximo ætatis vigore atque robore repræsentare voluit, inberbem elegit faciem, qualem & ipsis *Medis*, *Persis*, atque *Assyriis* necesse est fuisse, antequam promissam barbam ætatis dedit incrementum.

Atque hæc de primo CAPITE, quo *Asiatica* depicta sunt Imperia, sufficiant. Veniamus jam ad secundum illud, quod undecunque terribile, nullo pileo vel galero tegitur, sed Capillum habet Breviorem, verum ad formidinem arrectum neglectumque. Dubitari nequit, quin hoc Symbolo *Europæa* Imperia designentur, *Græcorum* scilicet & *Romanorum*. Utrique enim nudis incedebant capitibus; quique prioris & auctor fuit & consummator Monarchiæ, *Alexander Magnus*, nudo capillo in Antiquis depingitur Monumentis, & ut in hoc Nummo ad Frontem Figura nostra, densa satis coma. Sed & ille factorum *Alexandri* æmulus, & propter rerum gestarum ambitum, cognomine *Magni* par *Pompejus*, quem non immerito jecisse fundamenta quodammodo *Romanæ* Monarchiæ dixerimus, non tantum conspicuam istam κόμη ἀνασπλιω ubique in præstantioribus adhuc ostendat Nummis, quos sæpe summa cum voluptate spectavi, & quotidie etiam in oculis nostris venerari licet, sed & passim hoc nomine a Scriptoribus celebratur. Hinc merito impie contrectatam eandem nefanda manu, in miserabili tanti viri cæde indignatur *Lucanus* Lib. VIII. §. 676

*Degener, atque operæ miles Romane secunda,
Pompeji diro sacrum caput ense recidis,
Ut non ipse feras? O summi fata pudoris!*

B

Im-

*Impius ut Magnum nosset Puer, illa VERENDA
Regibus HIRTA COMA, & GENEROSA FRON-
TE DECORA*

CÆSARIES compressa manu est.

Imo quod adhuc magis ad rem nostram facit, in eo etiam similitudinem ejus cum *Alexandri Magni* Statuis dilucide agnoscit summus ille Auctor *Plutarchus*; qui in *Vita Pompeji*, statim in initio pag. 619. ita scribitur

Ἦν δὲ τις καὶ ἀνασπλή τ' κόμης ἀτρέμα, καὶ τῶν περὶ τὰ ὀμματα ῥυθμῶν ὀγρότης, πρὸ προσώπου ποιῶσα μᾶλλον λεγομένη ἢ φαινόμενη ὁμοιότητα πρὸς τὰς Ἀλεξάνδρου πρὸ Βασιλέως εἰκόνας. Ἡ δὲ τέτοια πολλῶν ἐν ἀρχῇ συνεπιφερόντων, σὺν ἑφυλῆ ὁ Πομπήϊος.

Id est, *fam modice surrecta coma, oculorumque lenis modulatio, reddebat faciei ejus usurpatam magis sermonibus, quam representatam cum Alexandri Regis statuis similitudinem. Ob quam nomen etiam multis ei Alexandri, in principio tribuentibus, non defugit id Pompejus.* Hinc pariter posterioribus temporibus omni ætatis tempore nudo fuit capite ille inter maximos & luculentissimos Imperi *Romani* Monarchas numerandus *Hadrianus*, quem & ipsum ad *Alexandri Magni* adspirasse in plurimis similitudinem constat, & plurifariam notavit *Nicasius* in doctissima Dissertatione de *Hadriani Nummorum Pantheo*, ad III. *Spanhemium*. Unde in *Vita* ejus scribit *Spartianus* Cap. XXIII. *Peragratis sane omnibus partibus CAPITIS NUDO, & in summis plerumque imbribus atque frigidibus, in morbum incidit lætualem.*

Restat ut ad utrique Capiti communia veniamus immani Hiātu Patentia Ora, & quæ retro eadem conspiciuntur, Quatuor Cornua.

Distortum in iis cernimus Labiorum hiatum, non
eo:

eo ritu, quo moventur pandunturque, ut naturæ & ventri, qui secundum *Livium* auribus caret, satisfiat, sed quo ferores belluæ atque indomitæ in prædam involant, discerpturæ cuncta obvia, ut ingluviei suæ gratificentur. Significatur itaque Patulo hoc Rictu & ferina crudelitatis specie, absorpta cuncta ab his Imperiis atque devorata fuisse. Nec immerito rei inanimatæ, qua dissipatur quid ac perditur, applicantur esus, deglutitionis, atque vorationis vocabula, sola alias illis propria, quæ & os habeant ad deglutiendum & stomachum ad digerendum, quum in utrisque idem agnoscat effectus. Ita scilicet *Persæ*, Ignem colentes, rem voracem atque insatiabilem, flammis alimentum portantes, hortari solebant ut ederet. Docet id nos *Maximus Tyrius* Dissertatione xxxviii. his verbis: Τὸ δὲ Βαρβαρικὸν, ὁμοίως ἅπαντες μὲν ξυνελοὶ εἰ Θεῶ, κατεσθῆσθαι δὲ αὐτοῖς σημεῖα ἄλλοι ἄλλα. Πέρσῃ μὲν πῦρ, ἀγαλμα ἐφημερον, ἀκόντες καὶ ἀδδεδάγον· καὶ θύσει Πέρσῃ πυρὶ, ἠπφορῆντες αὐτῷ τὴν πρὸς τροφῶν, ἠπλέγοντες, ΠΥΡ ΔΕΣΠΟΤΑ ΕΣΘΙΕ. id est, *Inter Barbaros vero, qui Deos non agnoscat, nemo est: alia tamen illi atque alia signa dedicant. Ignem Persæ, quotidianum hoc elementum, rem voracem atque insatiabilem. Igni sacrum faciunt Persæ, igni alimentum suppeditant, acclamantque; COMEDE, O DOMINE.* Ita ut mirari haud debeamus Sacris Scriptoribus *comedi & vorari* ab hostibus idem esse, quod supreme affligi & tantum non penitus excindi, quomodo Deus inducitur a *Davide* vindicaturus illatas sibi ab hostibus populi sui injurias, qui illos tanquam panem comederant, οἱ κατέδωκον τὸν λαόν με βρώσει ἄρτου. Psalmo xiv. v. 4. prout eadem locutio

repetitur Psalmo LIII. *Ÿ* 5. Nec aliter mali illi pastores, qui pecus haud tondebant, sed deglubebant, *car-nem populi comedere* dicuntur apud Micham Cap. III. *Ÿ* 3. Οὐ τρέπον κατέφαγον τὰς σάρκας ἔλαῖ μκ. Imo potentia illa qua excellerent aliquando lugentes Zionis, quum imperaturi essent omnibus hostibus suis, exprimitur per *comedere robur* eorumdem. Ita enim inter alia promittit iis Deus *Esaie* LXI. *Ÿ* 6. *יגזל* ἐθῶν κατέδεσθε. Quod tanto efficacius hifce Monarchiis potest tribui, quoniam potentia & crudelitas per eosdem exercita, eadem plane locutione exprimitur a *Daniele* Cap. VII. *Ÿ* 7. ubi ad Secundum illud Animal, quod Emblema erat Imperii *Medorum* atque *Persarum*, dicitur, Ἀνάσσει, Φάγε σάρκας πολλὰς. Ubi autem eodem Capite versu Septimo agitur de Quarto isto Animali, *Romano* Imperio, quod non aliter ac Caput hoc Nudum, φοβερὸν καὶ ἐκθαμβον dicitur, narratur idipsum dentibus suis ferreis cuncta comminuisse atque devorasse, καὶ οἱ ὀδόντες αὐτῆς σιδηροῖ, ΕΣΘΙΟΝ, καὶ λεπύρον, καὶ τὰ θηρίοι καὶ τοῖς ποσὶν αὐτοῦ συνεπάται. Ita ut merito concludere liceat *Asiaticas* hasce Monarchias cuncta deglutiisse, deinde & ipsas a *Græca* & hanc a *Romana*, cum cunctis minoribus in Orbe Imperiis, fuisse devoratas, quod ipsissimis verbis affirmat *Trogus Pompejus*, prout adhuc legere est apud *Justinum* Libro xxx. Cap. iv. quem locum, longiorem licet, quoniam admodum scopo nostro est conveniens, apponere integrum non pigebit. Scribit itaque in hunc modum: *Eodem anno inter Insulas, Theram & Therasiam, medio utriusque ripæ & maris spatium, terræ motus fuit. In quo, cum admiratione navigantium, repente ex profundo cum calidis aquis Insula*

fula emerſit. In Aſia quoque eadem die idem motus terræ Rhodum, multasque alias Civitates gravi ruinarum labe concuſſit, quasdam ſolidas abſorbuit. Quo prodigio territis omnibus, Vates cecinere: ORIENS ROMANORUM IMPERIUM VETUS GRÆCORUM AC MACEDONUM VORATVRVM.

Superſunt explicanda, quæ retro Capita iſta cernuntur, conjuncta Quatuor Cornua. Potentiæ ſymbolum ab omni ævo fuiſſe, clariſſima & diffuſiſſima eruditione undique Illuſtris oſtendit *Spanhemius*, in Diſſertationibus illis longe pulcherrimis de Uſu & Præſtantia Numiſmatum; cujus inſignis Operis quoniam hic merito mentio incidit, curioſiores admonitos velimus, haud omnia illa quæ in poſteriori illa Editione; quæ prodiit *Amſtelodami* in 4°. Anno MDCLXXI. ad verbum (ut ſæpe fit) in noviffima illa luculentiffima *Anglica & Batava*, duobus inſignibus majori forma voluminibus, expreſſa fuiſſe. Verum conſulto Auctorem, dum præſtantiſſimam illam Editionem immenſis augeret theſauris, prætermiſiſſe quædam, quæ in priori illa Editione quæri vellet, ad quam etiam ipſe ſæpe Lectorem ſuum ablegat, ita ut neutra ex illis carere poſſit, qui ullo harum deliciarum ſtudio tenetur. Peculiaria itaque multa de *Alexandro* ejusque Succeſſoribus hac occaſione proferat Vir Illuſtriſſimus, Diſſertatione v. pag. 346. & ſeqq. Editionis Minoris, Majoris vero auctiorisque Tomo Primo, Diſſert. vii. pag. 387. & ſeqq. Ex quibus pauca, quæ maxime ad Numiſma noſtrum faciunt delibabimus, additis illis quæ domi nata, ut noſtra proferimus.

Nihil mirum, potentiae & roboris Symbolum CORNU fuisse, sicut enim animalium cura humano generi inter primas fuit occupationes, ita ad arcendas coeli injurias, qui quiete & pacifice agebant, pellibus & exuviis sese vestierunt pecorum atque ferarum; unde de rudi ista ætate, nullis artibus inventis, quibus excoleretur genus humanum, ita canit *Lucretius* Libro v. v. 951.

*Necdum res igni scibant tractare, nec uti
Pellibus, & spoliis corpus vestire ferarum.*

Illi vero qui raptō vivebant, sive, cupiditate imperandi accensi, finitimos vi & bello aggrediebantur, ab iisdem animalibus horrificum sibi habitum & terroris plenum quæsierunt. Unde postquam æs & ferrum terræ visceribus est erutum, non contenti soliditate munimenti, formidabiles etiam forma esse voluerunt. Hinc *Thracibus* quibusdam adscribit *Herodotus* Libro VII. Cap. LXXVI. pag. 406. Edit. *Gronov.* ὅτι τῇσι κεφαλῇσι κερύνεα χάλκεια· πρὸς δὲ τοῖσι κερύνεσι, ὥστε τε καὶ ΚΕΡΕΑ πρὸς αὐτῷ βοὸς χάλκεια. i. e. in capitibus areas cassides, & super cassides, ex ære factas aures bovis & CORNUA. Illustrari ex simili more potest (nam nec *Thraces* id fecere soli) factum illud *Sedekia*, filii *Cnaani*, vaticinantis *Achabi* potentia protritōs iri *Syros*, de illo enim legitur, Libro I. Regum Cap. XXII: II. Καὶ ἐποίησεν αὐτοῦ Σεδεκίας, υἱὸς Χανανὶ ΚΕΡΑΤΑ σιδηρεῖ, καὶ εἶπε, οὕτως λέγει Κύριος, Ἐν ταῖς ΚΕΡΑΤΙΞΙ Σιδωνίαν ἕως Σωτὸς τελευθεῖ. Hinc quoque postea Gentilium Diis, Fluviis, Heroibus, Regibus, commune Potentiæ Symbolum, arietina, taurina, hircina fuere cornua, prout in permultis Monumentis ab Ill. *Spanhemio* allatis videre licet. Sed & apud *Hebræos*,

as, postquam Cornuti Altaris ænigmaticus invaluit usus, pro Summi Potestatis Emblemate CORNU fuisse habitum infinita S. S. docent loca. Ita Messias Potentia Regni-que ejus firmitas exprimitur per exaltationem CORNU ejusdem, 1 Sam. II: 10. qui idem CORNU dicitur illud, quod *Davidi* excitaturus sit Deus, *Psalmo* cxxxiii. 17. ut scilicet regnet in æternum, atque omnia Regum confringat Cornua, quæ memorantur in Prophetia *Danielis* Cap. VII. & VIII. Adeo enim insaniit *Alexander*, ut ad nativitatem suam ex *Jove* illo *Ammon*e, & Diis parem potentiam ostendendam, Cornutam Capitis formam repræsentari voluerit; quod fere omnes, qui illum exceperunt *Asia* atque *Græciæ* Reges variis modis sunt imitati. Narrat *Athenæus* inter alia stupendæ *Ptolemæi Philadelphi* Pompæ ornamenta prælatâ fuisse, in Potentiæ scilicet Symbolum, Cornua aurea. Locus est Libro v. pag. 202. Edit. *Casaub.* Ἐπὶ μπουσπῇ δὲ ἐν θρόνῳ πολλοὶ ἐξ ἐλέφαντος καὶ χρυσῷ κατασκευασμένοι, ὧν ἐφ' ἐνὸς ἕκαστο σφαῖρῃ χρυσῇ. ἐπ' ἄλλῃ δὲ ἡ κεφαλὴ χρυσῇ, ἐπ' ἄλλῃ δὲ ἡ σφαῖρα χρυσῇ, καὶ ἐπ' ἄλλῃ καὶ κεφαλὴ ὁλόχρυσον. Id est, *Euctæ* sunt & in pompa *Sellæ Regiæ* multæ ex auro & ebore compactæ. Super una harum jacebat limbus aureus, super alia CORNU aureum, super alia autem corona aurea, super alia autem CORNU ex auro solido. Ita enim *Athenæi* verba verti debent. Quid differant σφαῖρῃ & σφαῖρῃ, folide contra *Dalechampium* ostendit *Isaacus Cusaubonus* in *Animadversionibus* suis Lib. v. Cap. VIII. ad istum admirabilem Scriptorem. Cornu vero illud ultimum a priori differre existimo & materiæ quantitate & ratione significatus. Hoc scilicet fuit ex solido auro, aristina forsan forma, Potentia:

tiaæ certe Symbolum. Illud vero concavum fuisse videtur, & merito, quo *Cornu Copiaæ* referre imaginem posset, quale passim in *Ægyptiorum Ptolemæorum* conspiciuntur Nummis, ut eo indicetur fertilitas regionis illius, quæ clausis horreis tantum non famem Orbi indicere poterat. Sicut autem pro Regum ambitione, felicitate, atque Imperii propagatione, aliquando binæ in *Ptolemæorum* Nummis conspiciuntur Aquilæ, qualem unum servo Medallionis forma, mole conspicuum, in quo ab altera parte *Jovis* barbati caput est diadematum; ita & in aliis, qui penes me & multos Antiquarios sunt, duæ visuntur conjunctæ *Cornu Copiaæ*. Quod ipsum duplicatum *Cornu* non defuit in ista Pompa, addit enim paulo post idem *Athenæus*, δικεως πρὸς τῷσι ἐκτάπησι. *Geminum præterea CORNU, cubitorum octo*. Imo ipsos illos Reges *Ægyptios* Arietinis Cornubus tempora sua exornasse vult Ill. *Spanhemius*, & inde *Hermam* quamdam seu Statuam Antiquam, quæ biceps est, facie virili & muliebri, ad aliquem Regem *Cyrenaicum* ex *Ptolemæis*, cum conjuge ejus, esse referendam existimat. Videre Statuæ hujus delineationem licet in præstantissimo ejus opere pag. 363. in 4°. pag. vero 397. Tom. I. in fol. Verum falli Excellentissimum Virum credo, & effigies illas *Liberi & Liberaæ* esse, Antiquariis fatis cognitæ. Sæpissime enim *Bacchus* senili & barbato effingitur habitu, ut plenius ad *Paruta Siciliam* Numismaticam docebimus, *Liberaæ*que suæ, ut in Nummo Familiaæ *Cassiaæ* aliisque conjungitur. Loto etiam Reginaæ *Ægyptiæ & Cyrenaicæ*, non vero corona florea, ut hoc puellare caput, exornantur.

Verum redeamus eo unde digressi sumus, CORNU
sci-

scilicet potentiae esse Symbolum, & ideo Quatuor hæc Cornua Quatuor Summa in Orbe Imperia designare. Solidissime id evincunt *Danielis* verba, qui secundæ atque tertiæ Monarchiæ potentiam per Cornuta expressit Animalia, Arietem & Capram Cap. VIII. 3. & v. 2. & 21. Nec immerito, sicut enim dux gregis est Aries, ita *Medorum*, atque *Persarum* Imperium, omnia Orientis sub se continuit Regna. CORNU illud alterum Arietis, serius ortum, Potentiam *Persarum* indicat, quæ post illam *Medorum* orta, magnitudine tamen sua illam obscuravit, CAPER vero & villosus quidem. *Græciam* & in illa *Macedoniam Pellei* juvenis (*Alexandri* patris jam optime designat; neque enim modo traditur *Caranus* primus *Macedoniæ* Rex, ducibus CAPRIS *Edeßam* occupasse, quam postea *Ægeas* vel *Ægas* cognominaverit, sed & passim quoque CAPRÆ figura cernitur in *Macedonum* residuis adhuc Nummis. Ita par Caprarum procumbentium cernitur in *Philippi Macedonis* Numismate æreo apud *Goltzium* in *Græcia Univerfa* Tab. xxx. Numero, VIII. & in ipsius Urbis ejus, cujus modo meminimus, quæque *Ægæa* a Caprarum ductu appellata fuit, Nummo æreo, in quo ab altera parte *Apollinis* laureatum suspicicur caput, ab altera Capellæ caput, ore, ut existimo capistrato. Exstat Nummi pictura inter Selecta Numismata *Jacobi De Wilde* Tab. VIII. Num. 47. qui Vir Præclarissimus, omnis verendæ Antiquitatis custos & patronus insignis, senex nuper, bonis tamen satis immaturo, vitam hanc mortalem reliquit; gaza vero ejus incomparabilis alium jam quærit Dominum.

Quod vero Capistrum esse putem id quod mandet

C

ore

ore Capra, diferta faciunt *Justini* verba, quæ quidem adscribere non pigebit. Leguntur autem Lib. vii. Cap. 11. *Sed & CARANUS, cum magna multitudine GRÆCORUM, sedes in MACEDONIA responso Oraculi jussus quærere, quum in ÆMATHIAM venisset, Urbem EDESSAM, non sentientibus oppidanis, propter imbrium & nebulae magnitudinem, gregem CAPRARUM, imbrem fugientium, secutus, occupavit; revocatusque in memoriam Oraculi, quo jussus erat, Ducibus CAPRIS Imperium quærere, Regni sedem statuit; religioseque postea observavit, quocunque agmen moveret, ANTE SIGNA EASDEM CAPRAS HABERE, cæptorum DUCES habituros, quos Regni habuerat auctores.* Ex hisce colligi posse videtur, Capras hæc, duces semper itineris, CAPISTRATAS fuisse, ut scilicet commode, quocumque Rex vellet, duci possent, & id ipsum Nummo isto indicari.

Jam & averſa seu poſtica nos vocat pars Numismatis. Conſpicitur ibi ſedens cum Summa Potestate Figura Muliebris, Dextra elevata, ritu aliquid imperantis, admirantis, seu alloquentis. Læva inſigne Imperii Haſtam Puram tenet. Caput Tutulus seu Modius, Colla Paludamentum tegit, ornatur Pectus inſigni Gemma, quæ torque seu monili baccato, lumbos etiam cingente, firmatur. Adſtant duæ Figuræ, altera Muliebris, a finiſtra, capite turrito, læva Haſtam tenens, dextra vero Coronam Lauream, quam imponit Capiti Muliebris Figuræ, quam ſedentem diximus; a dextra altera eſt, Virilis, Lorica, Clypeo, Haſta, Bipenni armata, Pectus Paludamento tegitur, Caput Galea ex Lupi pelle confecta. Ad Genna Imaginis ſedentis Alata Qua-
tu

tuor sunt Animalia, Duæque Aræ, in infima Numismatis parte Icunculæ Duæ procumbentes isto ritu, quo Fluvii in Nummis effigiari solent.

Sicut autem in priori parte Quatuor ista Cornua, universi Orbis quatuor Summa designabant Imperia, ita eadem in posteriori hac parte per Quatuor illa exprimuntur Animalia. Non dubito, quin respiciant celebrata totidem, alis item exornata, atque ad easdem spectantia Monarchias Monstra apud *Danielem* Cap. VII. § 3--7. & apud *Ezechielem* Cap. I. § 5--10. Quod vero non ista varia & diversa, quæ ibidem Animalibus istis apud Prophetas assignantur, verum uniformi figura, quatuor sua animalia expresserit Sculptor hujus Numismatis, id non sine magna ratione factum ab illo puto. Elegit scilicet in cunctis *Sphingis* formam, idque duplici de causa. Hoc enim ipsum Numisma, quid hactenus fuit nisi Ænigma, in quo interpretando *Davum* se, non *OEdipum*, ultro professus est Clarissimus *Patinus*? Nec effectum a Sculptore, nisi ea de ratione existimo, ut tractantium illud spectantiumque exerceret ingenia. Solebat vero (ut fabulantur Veteres) crudele hoc Monstrum infelices conjectores hostiliter aggredi atque unguibus suis dilaniare, non aliter, quam spectandum nobis datur inter Gemmas *Gorleanas* Tom. II. Num. 527. Ita sane cuncta hæc Imperia, quæcunque viribus suis essent inferiora, comminuerunt, sibi quæ violenter subjecerunt. Virgineum autem os & pectus, una cum alis, Monstro huic afficta fuisse, cuncta *Thebanæ* (aliter enim & sine alis *Ægyptia* formatur) *Sphingis* docent Monumenta. Ita adstante *OEdipo* sedet in rupis cacumine, in citatis modo *Gorleanis*,

Tom. II. Num. 526. Spectatque aræ imposita dilaniantes postratum taurum duos leones, ibidem Num. 528. volat etiam cum impetu Num. 627. infelicem vero conjectorem, satis nefarie, aggreditur a tergo, Num. 527. In *Chiorum* præterea obolis & assariis aliisque Nummis, quales quatuor diversos protulit Antiquitatis scientificus *Begerus* Thes. Brand. Tom. I. pag. 419. 420. & Tom. III. pag. 46. sedens eadem figura conspicitur, ita ut etiam in uno, qui *Homerum* sedentem legentemque ab altera parte refert, monili vel collari ornata, plane ut in nostro, appareat. Ex porphyrite ejusdem Signum, fractis vetustate alis, idem protulit *Begerus* Tom. III. pag. 370.

Atque ita Cornuum numero Quatuor conveniunt Animalia, Quatuor Summa exprimentia Imperia; sicut autem Orientis & Occidentis per duo Hiantia Ora expressa vidimus; sic eundem numerum servant Duo Altaria & totidem Flumina.

Nec mirum violentæ istius potestatis Flumen adhiberi in Symbolum; non aliter enim merfat cuncta atque late vastat, in quæ impetu suo fertur gradiens superbe Rex, cui resisti non potest, *Proverb. xxx. 31.* quam

--- --- --- RAPIDUS *montano flumine* TORRENS
Sternit agros, sternit sata lata, boumque labores,
Præcipitesque trahit sylvas.

ut canit *Virgil. AEneid. II. v. 303.* aut, velut apud eundem *AEneid. II: 496.*

--- --- Aggeribus ruptis cum spumeus AMNIS
Exiit, oppositasque evicit gurgite moles,
Fertur in arva furens cumulo, camposque per omnes.
Cum stabulis armenta trahit. Hinc

Hinc non uno in loco, sub Fluviorum, Maris, & violentarum Undarum typo, apud Scriptores Sacros, populi feroces exprimuntur, a quibus maximum damnum Terræ Sanctæ foret exspectandum. Omnis enim multitudo atque copia *inundandi* verbo exprimitur apud *Latinos*, ut in Carmine de *Phænice*, quod inter *Claudiani* illa exstat Carm. XLIV: 66.

AEstuat, & venas recidivus sanguis INUNDAT quod ex *Ovidii* esse patet & *Virgilii* imitatione; ille enim ita loquitur Libro *Metamorph.* XIV: 194. ubi aliquem ex lociis *Ulyssis* optat *Polyphemus*, cujus, inquit,

--- --- --- --- --- *viventia dextra*

Membra mea laniem, cujus mihi sanguis INUNDET

Guttur

Hic vero *AEneid.* lib. x: 24. & xi: 382.

--- --- --- & INUNDANT *sanguine fossæ.*

Imo & multitudo armatorum, qui globo facto in adversum hostem irruunt. De hisce *Virgilius* Lib. xii: *AEneid.* 280.

--- --- --- --- *Hinc densi rursus INUNDANT*

Troës, Agyllinique, & pietis Arcades armis.

Nec hoc Poëtarum tantum est, sed & Historicorum, eorumque, qui soluta scripserunt oratione. Neque enim aliter turbam Simulacrorum ipsorumque artificum expressit *Tertullianus* in *Apologetico* Cap. xxv. *Non dum enim tunc* (*Numæ* tempore) *ingenia* Græcorum *atque* Tuscorum *figendis simulacris Urbem INUNDAVERANT.* Apud *Justinum* etiam *Mithridates*, seu potius *Trogus Pompeius*, cujus ipsissima sunt verba, vim

istam pro acquirendo Imperio *procellæ* vocat INUNDATIONEM. Ita enim loquitur Libro xxxviii. in extremo Cap. iv. *Simul & a Germania Cimbros, immensa millia ferarum atque immitium populorum, more procellæ INUNDASSE Italiam; quorum tametsi singula bella sustinere Romani possent, universis tamen obruantur.*

Succedunt Aræ seu Altaria duo, quæ in extremis Nummi oris conspiciuntur. Horum numerus ad illum Fluviorum atque Caputum expressus est, denotat autem, ut existimo, summos illos, quos ambitiose quæsi-
verunt, imo & Divinos honores, quos nefarie haberi sibi fiverunt hi Orbis Monarchæ, qui in *Asia* atque *Euro-
pa* Nationes omnes subegerunt. Huc spectat aureus ille Colossus *Nebucadnesaris*, apud *Danielem* Cap. iii: 1. & ejusdem superba vox de Metropolis suæ atque Regiæ Urbis amplitudine atque pulchritudine iv: 30. Hinc *Belsazar* Deo dicata vasa aurea petulantissime suæ consecravit libidini. *Persarum* vero Reges quis adiit unquam, nisi adorato illorum, tanquam præsentissimi in terris Dei, Numine? Hoc abunde docent Historiæ; & quomodo in tali necessitate constitutus *Thebanorum* Legatus *Ismenias*, consilio pudorem vicerit, & rem *Græcis* turpem, sibi suisque condonandam patraverit, lepide narrat *Ælianus* Lib. i. Cap. xxi. Missus enim Reipublicæ causa ad Regem, & cum ipso coram agere desiderans, ne adorare videretur, ut primum in conspectum *Artaxerxis Mnemonis* Venit, annulum, quem gestabat, digito detractum, clam ad pedes abiecit, confestimque procumbens, tanquam adoreret, sustulit iterum, atque ita adorationis opinionem
Per-

Persarum Regi iniecit, neque tamen ignominiam *Græcorum* attulit moribus, quæcunque autem voluit perfecit atque a Rege impetravit. Quid *Alexander Macedo*? Non modo huic fastui successit, sed & cum dedecore optimi patris, matrisque inter mulieres generosissimæ, *Jovis Ammonis* filius nimia ambitione haberi optavit; imo vel a *Græcis* suis, mortalis oblitus conditionis, Deus & credi & haberi voluit, quem *Laconice* satis pro brevitate sua *Spartani* olim, quoniam Deus esse vellet, Deum esse pronunciarunt. Ut jam de *AEgyptiorum* reliquorumque *Alexandri Magni* Successorum vesania nihil dicam, qui & adhucdum Dii in Monumentis ævi sui dicuntur, & posse etiam non mori, aliquando crediderunt. *Romanis* vero Imperatoribus nonne & Tempia & Altaria, mortuis & viventibus sunt dedicata? Nonne & Uxoribus illorum, ne dicam Catamitis, similis honos est habitus? Innumera id Antiquitatis ostendunt Monumenta, quorum vel brevissima recensio longa impleret volumina. Ut adeo non immerito pro supremo illa inter mortales fastigio, & affectato Immortalis Dei Numine & cultu, in curiosissimo hoc Numismate, Duo, pro totidem Orbis partibus, ex qua omnes prodire Monarchiæ, constituentur Altaria.

Sequuntur porro Figuræ Duæ sedentem Mulierem circumstantes, Virilis altera, altera Muliebris, Virilis quidem Lorica armatur, Balteo præcingitur, Paludamento ornatur, Læva Lanceam gerit Clypeumque, Dextra vero Bipennem, Caput Galea Pellicea ornatur Lupi præferente rictum. Quorum armorum duo præcipue consideranda veniunt genera, Bipeanis & insolita Galeæ figura.

In-

Inter antiquissima arma fuere Bipennes, Heroum
præcipue gestamina. Hinc *Pisandrum Trojani An-*
tenoris filium *Agamenonem* in pugna adortum, ærea
Bipenni armat *Homerus Iliad.* Lib. XIII. γ.
611.

— ὁ δ' ὦ ἀσπίδ' ἔλετο καλλῶ
ΑΞΙΝΗΝ εὐχαλκον, ἐλαϊνῶ ἀμφὶ πελέκῃ,
Μακρῶ, εὐξέστῳ.

Id est,

Ille autem desub scuto sumsit pulchram

SECURIM, ex ære scite factam, oleaginum in-
sertum habens manubrium,

Longum, bene politum.

Formam vero istius teli adinstar Securis fuisse, velut
in hoc Numismate, & illo *Pisandri* cum manubrio
suo, apparet inde, quod conjungantur ambo apud
eundem *Homerum Iliad.* Lib. xv: 710. ubi pugnam
Græcorum, naves suas a violentia *Hæctoris* defenden-
tium, describens, dicit, eos non e longinquo hastis &
jaculis, sed comminus Securibus & Bipennibus decer-
tasse.

Ἄλλ' οἱ γ' ἐγγύθεν ἰσάμενοι, ἓνα θυμὸν ἔχοντες,
Ὅξέσι δὴ ΠΕΔΕΚΕΣΣΙ καὶ ΑΞΙΝΗΣΙ μάχοντο.

Id est,

Sed hi comminus stantes, unum animum haben-
tes,

Acutis jam SECURIBUS & BIPENNIBUS pug-
nabant.

Imo pro Securi clarissime posuit *Virgilius* II. *Æneid.*
626.

Ac veluti summis antiquam in montibus ornum
Cum

Cum ferro accisam crebrisque BIPENNIBUS, instant

Eruere agricolæ.

Imo & Georg. Lib. IV: 331.

Ure sata, & validam in vites molire BIPENNEM

Quod quia fecerat *Bacchi* hostis *Lycurgus*, ab *Ovidio* appellatur BIPENNIFER Libro IV. *Metamorph.*

22.

Pentheæ tu, venerande, BIPENNIFERUMQUE

Lycurgum

Sacrilegos mactas.

Amazonum alias propria hæc fuit armatura, prout passim adhuc in infinitis *Smyrneorum* Nummis aliisque Veteribus Monumentis cernitur. Unde a *Paride* imbelli interfecto fortissimo *Achilli*, magnum (inquit *Ovidius*) mortis fuisset solatium, si magnanimæ *Penthesileæ* dextra, quæ Bipenni armabatur, cecidisset. Versus ejus sunt Lib. XII: 610.

At si fæmineo fuerat tibi Marte cadendum;

Thermodontiaca malles cecidisse BIPENNI.

In cujus *Penthesileæ* morem atque imitationem illa apud *Virgilium AEneid.* Lib. XI: 648.

--- --- *Medias inter cædes exsultat Amazon,*

Unum exerta latus pugnae, pharetrata Camilla.

Et nunc lenta manu spargens hastilia denset,

Nunc validam dextra rapit indefessa BIPENNEM.

Heroas vero præcipue gestasse vel inde patet, quod in præmium cursus ornata argento atque distincta Bi-

D

pen-

pennis proponatur ab *Ænea*, apud *Virgilium Æneid.*
Lib. v: 306.

Gnossa bina dabo levato lucida ferro

Spicula, cœlatamque argento ferre BIPENNEM.

Quare inter *Argolicos* juvenes, qui in *Calydonium*
istum *Dianæ* armabantur aprum, *Bipennem* gestat in-
felix *Arcas*, cujus fata narrat *Ovidius* Libro VIII. *Me-*
tam. §. 391.

Ecce furens contra sua fata BIPENNIFER Arcas,

Discite fœmineis, quam tela virilia præsent,

O juvenes, operique meo concedite, dixit.

Ipsa suis licet hunc Latonia protegat armis;

Hunc tamen invita perimet mea dextra Diana.

Pergit dein cum *Securi*, ut superius diximus, confun-
dens §. 396.

Talia magniloquo tumidus memoraverat ore:

Ancipitemque manu tollens utraque SECURIM,

Institerat digitis primos suspensus in artus,

Imo & ipse *Virgilius*, ubi *Camillam* fecit *Bipennige-*
ram, comitem ejus *Tarpejam* inducit *Securigeram*,
æquali scilicet armatura, Lib. *Æneid.* XI. § 656.

Tullaque Særatam quatiens Tarpeja SECURIM.

Nec mirum, nam *Bipennis* nomen est adjectivum, in
quo κατὰ τὸν νοῦν intelligi debet *Securis*, unde sæpe sola
ponitur, sæpe etiam pro illa *Securis*, nonnunquam
integre conjunguntur, prout docet *Varronis* locus ex
Parmenone in voce *Bipennis* a *Nonio* adductus.

Ferens ferream humero BIPENNEM SECURIM.

Quæ forte ratio fuit, cur inter *Donaria*, æque ut alia
bellica instrumenta apud veteres agnoscat, prout in-
ter *Apollinis Delphici* illam agnoscit *Pausanias* in *Pho-*
ci.

cicis, sive Libro x. & *Plutarchus* in Libello de *Pythiæ Oraculis*. Bipennes vero istæ, juxta utrumque, a *Tenediis* fuerunt consecratae, in quorum passim adhuc Nummis apud *Goltzium*, *Begerum*, *Cuperum* aliofque, conspiciuntur. *Pausaniæ* pag. 329. Edit. *Welchel.* MDLXXXIII. hæc sunt verba οἱ δὲ ΠΕΛΕΚΕΙΣ ΠΕΛΑΚΛΥΤΗΣ δ' Εὐθυμάχου Τενεδίης ἀνδρὸς ὅτι λόγῳ ἀνάθημα εἰσὶν ἀρχαῖα.

At *BIPENES Periclyti, Euthymachi filii, Tenedii hominis donum sunt*. Ad quod idem factum spectant illa *Plutarchi* de *Pythiæ Oraculis*. pag. 399.

Ὡς περ ἀμέλει Σελινῦντιοι ποτὲ χρυσὴν σέλινον ἀναθεῖναι λέγονται, καὶ Τενεδίοι δὲ ΠΕΛΕΚΤΗΝ. Quomodo *Selinuntii quondam aureum apium* (*Selinum*) *dedicasse feruntur*, & *Tenedii BIPENNEM*, nimis enim ambigue vertunt *Securim*, quum in Nummis *Tenediorum* utrimque anceps sit *Bipennis*. Differunt autem inter se, cur *Bipennis* insigni usi sint *Tenedii*. Rationem *Plutarchus* ponit, quod ad locum cui *Asterium* nomen est, nascantur cancri ἐν τῷ χελωνίῳ τύπῳ πελέκεως ἔχοντες qui figuram *Bipennis* in testa sua expressam habeant. *Pausanias* autem vult, quod inde typus fit natus, quia patrem *Cycnum* filius *Tennes*, novercali odio male de se meritum, *Insula* prohibuerit, *Bipenni* abscissis navigii retinaculis.

Προσορμισαμὲν δὲ τῇ νήσῳ, καὶ ἐξάψαντες ἀπὸ τοῦ νεὸς πρὸς τινα ἢ πέτραν ἢ δένδρον τὰς κάλως, Τέννης πελέκει σφῶς, ἀπέκοψεν ὡς δὲ θυμῷ. inquit *Pausanias* pag. 330. Id est, cum itaque ad insulam appulisset (*Cycnus*, pater *Tennis*) & ad saxum, sive arboris truncum navem religasset, *Tennes* ira impulsus, *bipenni* retinacula abscidit. Pergit dein, proverbium natum esse hinc, ut quidquid præfracte negatur, dicatur *abscissum Tenedia*. BI

PENNI, Τεννεδίω ΠΕΛΕΚΕΙ τὸδε τὶ δῶκεν. Novi a Viris Eruditis diversas etiam ab his tradi opiniones de *Tenedia BIPENNI*, verum harum discussio instituti nostri jam non est. Id sufficit, *Tennem* Heroëm, ut sui similes, Bipenni jussu usum, qua & ipsum *Jovem Labradensem* armatum cernere est apud *Seguinum* in *Idriei* Nummo pag. 28. Edit. prioris. & in *Hecatombi* apud *Begerum Thes. Brandenb.* Tom. 1. pag. 267. nec non *Pixodari*, & ipsius *Maussoli* apud *Spanhemium* in *Opere* Majore Tom. 1. pag. 518. & 519. Habuit vero talem antiquissimam ex ære **BIPENNEM** vir Doctissimus *Laurentius Pignorius*, quam & ipsam ex ejus delineatione in ære incidi curavimus Tab. XIV. quæ occurrit pag. 122. in Libro ejus, quem inscripsit *Origines Patavinas*, nostra cura *Latia* veste donato, atque inserto Tomo VI. *Thesauri Antiquitatum & Historiarum Italiae*, *Neapolis*, *Siciliae* &c. Cur autem bellicum hoc instrumentum a *Latinis* appellatum fuerit *Bipennis*, docet *Servius* ad *Virgilii* *Æneid.* Lib. XI. v. 651. *Bipennis autem dicitur, quod ex utraque parte habeat aciem, quasi duas pinas, quas veteres dicebant.* Unde & apparet quare eadem in *Philoxeni* Glossis δισημῶ ἀξίν. explicetur.

Sequitur Galea non ærea aut ferrea sed Pellicea, ut videtur, antiquissimo scilicet more, quo detracta animalibus coria capitibus aptare solebant, sive ut tegumento essent contra pluviam, quomodo usitatam *Thesfalidis* αἰγέλου novλή *Caprinam* quasi *Galeam* ruri agenti *Laërti*, patri *Ulyssis* assignat *Homerus* *Odyss.* Lib. XXIV. v. 227.

Xci

Χεῖράδας τ' ὅπῃ χερσὶ, βάτων ἕνεκ', αὐτὰρ ὑπερθεῖν
ΑΙΤΕΙΗΝ ΚΤΝΕΗΝ κεφαλῇ ἔχε, πένθ' ὅ' αἰέζων.

Id est.

*Chirothecasque in manibus ruborum gratia, at de-
super
CAPRINAM GALEAM capite habebat, do-
lorem augens.*

Ex præscripto scilicet optimi agricolæ, *Hesiodi* Ποë-
τæ, in *Operibus* versu 543.

————— κεφαλῇφι δὲ ὑπερθεῖν

ΠΙΑΟΝ ἔχειν αἰσκητόν, ἴν' ἔατα μὴ καταδεύῃ

Id est.

--- --- --- *Supra caput vero
PILEUM habeto elaboratum, aures ne hume-
fiant.*

Sive etiam ut in prælio & pugna ictum telorum hosti-
lium retardarent atque hebetarent. *Homeri* enim tem-
pore tam communes fuere Pelliceæ Galeæ, præsertim
ex canis fluviatilis pelle, ut inde ex quavis materia
galeæ postea nomen sint adeptæ, ita enim de galea ex
corio taurino dixit *Homerus Iliad* lib. x: 257.

————— ἀμφὶ δὲ οἱ ΚΤΝΕΗΝ κεφαλῇφιν ἔθηκε.

ΤΑΤΡΕΙΗΝ.

--- --- --- *Et ei GALEAM capiti impo-
suit
TAURINAM.*

Longo post tempore non aliud capitis in bello tegmen
Macedonibus sub *Alexandro M.* fuit. Illos enim ga-
lea usos fuisse ex crudo bovis corio facta, docet *Xi-
philinus* in *Caracallo* p. 348. Edit. *Henr. Steph.*
MDCXII. in Fol. ubi narrat stultum illum invicti *Alex-*

D 3

xandri

xandri æmulum comparasse sibi phalangem ex folis Macedonibus, in qua erant hominum sexdecim millia, καὶ αὐτὴν Ἀλεξάνδρῳ τε ἐπονομάσας, καὶ τοῖς ὅπλοις, οἷς ποτε ἐπ' ἐκείνῳ ἐκέρχοντο, ὀπλίσας, ταῦτα δὲ ἰὼ, κερύνθ' ὁμοβαίον, θώρεαξ λινὸς τέλειτ', ἀσπίς χαλκῇ, δόρυ μακρὸν, αἰχμὴ βραχεῖα, κρηπίδες, ξίφος. id est, *eamque phalangem Alexandri cognominavit. Hi utebantur eodem armorum genere, quo vivo Alexandro armati fuerant. Hæc erant, galea, facta ex crudo bovis corio, thorax ex lino triplex, scutum ex ære, lancea longa, hasta brevis, crepida, gladius.*

Nec contenti utilitate, horreri & formidari inde quæfiverunt, unde dentes ferarum, ut aprorum, leonum, & id genus aliorum, adaptabant istis pellibus. Tali galea *Ulysses* ad *Palladium* rapiendum exiturum instruit *Diomedes* apud *Homerum* Lib. x: 261.

— Ἀμφὶ δὲ οἱ ΚΥΝΗΝ κεφαλῇφιν ἔθηκε
 'ΡΙΝΟΥ πικητὶά πολέσιν δὲ ἐνποθεν ἰμῶσιν
 Ἐντετάτω στρεῶς· ἐκποθε ᾗ λευκοὶ ὀδόντες
 Ἀργόδοντ' ὕδς θαμέες ἔχον ἐνθα καὶ ἐνθα,
 Εὖ καὶ ὀπισθεμύως

Id est,

--- *Et ei GALEAM capiti imposuit*
Ex PELLE factam: multis autem intrinsecus loris

Ligata erat fortiter: extrinsecus autem candidi dentes

Albidentis apri crebri muniebant hinc atque illic,

Bene & scite.

Sicut autem *Herculis* caput passim leonīs ornatur exuviis, ita

--- *Sa.*

--- --- --- *Satus Hercule pulchro*

Pulcher Aventinus

non alio modo prælium inire fingitur a *Virgilio* Lib. *Æneid.* VII. versu 666.

*Ipse pedes, tegmen torquens immane leonis,
Terribili impexum seta, cum dentibus albis,
Indutus capiti.*

Fera autem, cujus effigiem in Numismate nostro videre licet, nisi me fallit ratio, *Lupus* est, nec immerito, quippe *MARTIUM* Animal appellatur ab eodem *Virgilio*, qui feræ illi *Turnum* assimilat *Lycum* a fuga retrahentem atque occidentem, non aliter quam leporem cygnumve necat aquila,

Quæsitum aut matri multis balatibus agnum

MARTIUS a stabulis rapuit LUPUS.

Prout canit Poëta Lib. *Æneid.* IX: 565.

Ingluvies vero ista & rabies animorum, qua *libidinem dominandi caussam belli habuerunt potentissimi Regum, maximam gloriam in maximo Imperio putantes*, ut verba sunt *Sallustii*, *Catil.* Cap. II. non potuit convenientius quam *Lupi* capite & rictu in Numismate nostro exprimi; ad cunctas enim Orbis Monarchias referri potest id, quod verissime quondam de *Romanis* dictum fuit: Non defore raptores *Italicæ* libertatis LUPOS, nisi sylva, in quam refugere solerent, excisa.

Atque ita quum satis actum videatur super illa armata, quæ a dextris adstat, & illam quæ a sinistris est, pariter contemplemur. Muliebris illa est, hastata quidem, pro dignitatis ratione, sed nullis armis conspicienda, non clypeo, non thorace, non galea. Prout passim.

passim *Vesta* Mater, & Civitates, seu Genii Urbium effigiari solent, turrato spectatur vertice, dextra lauream tenens, quam sedentis Figuræ Muliebris capiti imponit.

Ut longiores moras tollam, dico, me existimare duabus hîcce adstantibus figuris robur laboremve simul & constantiam, seu belli pacisque artes denotari. Optime enim adductus modo *Sallustius*, *Catil.* Cap. II. scripsit Imperium iisdem, quibus initio partum est, artibus retineri. *Quod si* (inquit) *Regum atque Imperatorum animi virtus in pace ita, ut in bello valeret; æquabilius atque constantius sese res humanæ haberent; neque aliud alio ferri, neque mutari, ac misceri omnia cerneret. Nam Imperium facile iis artibus retinetur, quibus initio partum est.* Omnes enim Monarchiæ, & præsertim consummatissima illa *Romana*, Orbis sibi Imperium bello & armis pepererunt, sapientia vero & moderatione retinuerunt, unde grande illud *Togatæ Gentis* elogium apud Principem Poëtarum, *Immortalis Operis* Lib. VI: 851.

Tu regere Imperio Populos, Romane, memento.

Hæ tibi erunt artes; Pacisque inponere morem.

Parcere subiectis, & debellare superbos.

Quod autem non Armata illa effigies, quæ quasi Imperium peperit, sed pacifica illa, quæ consummavit, coronam lauream sedenti imponit Mulieri, id ipsum vetus illud verbum inculcare videtur:

Cedant arma togæ, concedat laurea linguæ.

ut enim alta pace fruatur secunda bonis suis mortalitas expe-

expetitis , bellum moveri solet , & quæri per arma , quæ tutò & otiose possideantur , a violentis , defendi a justis ope pariter armorum , passim videmus.

Restat denique Figura illa Muliebris sedens , gemmeo balteo , atque insigni in pectore gemma exornata , paludata etiam , dextram attollens , læva hastam tenens , & in capite modium habens. Hæc Summum Imperium , Summamque Potestatem designare videtur ; ideo enim sedens , tanquam in Throno , hastata , dextram imperantis ritu attollens , atque paludata fingitur. Prout sæpissime *Roma* in Nummis suis , præsertim *Nova Roma* in *Constantinopolitanis* exhibetur. Ita galeata sedens , dextra globum , læva hastam tenet in *Taciti* Nummo aureo apud *Hemellarium* Tab. XLVIII. ut & *Valentiniani* apud eundem Tab. LVIII. *Theodosii* Tab. LIX. *Prisci Attali* etiam , victoriam tenens globo insistentem , Tab. LXI. atque in infinitis aliis.

Hasta Potentiæ Symbolum est , imo & Divinitatis fuit apud Antiquos ; Paludamentum Imperii , modius , *Serapidis Aegyptii* passim ornamentum , abundantiae rerum omnium ; gemmæ istæ atque uniones fulgentis gloriæ magnarumque divitiarum ; quæ sane omnia confluisse in universa & singula ista Summa universi Orbis Imperia , & Numisma nostrum demonstrare conatur , & nemo , ut opinor , umquam negare poterit.

Supereft , ut pauca dicamus de aliis quibusdam similibus Nummis , de ipsius Numismatis nostri similitumque metallo & figura , & tandem occasione & tempore quo signatum suspicamur.

E

Si-

NUM. II.

Simillimum ad unguem huic nostro est, quantum ad alteram partem, publicatum ab eodem *Patino* Numisma quod ab altera parte *Alexandri Magni* Caput præfert. Sicut autem ad easdem Monarchias pertinet, ita in illo *Alexandri Macedonis* exprimi Vultum arbitror, quoniam is inter omnes Orbis Monarchas, si unum spectes & singularem hominem, longe fuit illustrissimus. Nullus enim illorum tam brevi temporis curriculo, atque ista ætate tantas res gessit unquam; unde magnitudine animi atque immensa ambitione simillimus illi fundator iste *Romani Imperii Julius*, quum, ut in *Vita* ejus Cap. VII. *Suetonius* narrat, *Gades venisset, animadversa apud Herculis Templum ALEXANDRI MAGNI IMAGINE, ingemuit: quasi pertæsus ignaviam suam, quod nihil dum a se memorabile actum esset, in ætate, qua jam Alexander Orbem Terrarum subegisset.* Sed & apud *Lucianum* in altercatione, seu Dialogo *Alexandri & Annibalis*, iudicio *Scipionis & Minois*, primas tenet *Alexander*, atque omnibus belli Ducibus atque Imperatoribus præfertur.

Notandum venit in Nummo hoc Signum quoddam, Impressum ad formam literarum P. & E, quæ in uno caractere conjunguntur. Hanc Notam fateor explicatu admodum esse difficilem, nec quidquam nisi per conjecturam ad illius illustrationem proferri posse. Observavi autem in plurimis hujus generis Nummis; & pariter expressam, cum Vultu *Alexandri Magni*, secundus Nummus, in quo raptus *Sabinarum*, & verba insignis viri *Andreæ Morellii* ostendunt. Scribit iste in *Specimine Rei Nummarie Antiquæ*, Editionis *Lipsiensis* in hunc modum: „Omnes fere Capiti, quod exhibent,

„bent, præferunt præfixam notam ex literis P. &
 „E. junctis conflatam; in aliis Ramusculus conspici-
 „tur, in aliis Signum aliud; quæ Notæ plerumque
 „argenteis laminulis artificiosè repletæ sunt. Repe-
 „ri quosdam, nec ab antica, nec postica percussos aut
 „marculo signatos, sed figuram magno studio & labo-
 „re incisam ostentantes, quæ in quibusdam obductæ
 „sunt argenteis laminis. Ex horum itaque prioris
 generis numero hæc duo Numismata esse constat, li-
 teræ enim ita conjunctæ satis clare agnoscuntur. Fa-
 cilis foret interpretatio, si punctulæ, quæ in extremo
 literæ E. conspiciuntur, non illo in loco exstarent,
 verum ex adverso illarum linearum, quæ in media sunt
 Nota, quo pacto literæ Græcæ P. & X. exprimeren-
 tur, Regnumque Christi (prout ad Honorii Nummum
 existimat Clariss. Bandurius) quod omnes istas loco
 deturbavit, & diffregit atque comminuit Monarchias,
 designaretur. Talis enim figura in innumeris aureis,
 argenteis, æreis Constantinorum aliorumque inveni-
 tur Nummis. Sicut idem Monogramma, globo inter
 duas insistens stellas lauræ inclusum, egregie conspici-
 citur in aureo Justini Nummo, apud Hemelarium
 Tab. LXIV. Posterioris quoque ævi Imperatores Constan-
 tinopolitani, ipsius Christi, ut poterant faciem æreis
 suis Nummis impresserunt, illumque in posticis Num-
 morum suorum partibus sæpissime ut VICTOREM
 IN ÆTERNUM & REGEM REGUM celebra-
 runt. Verum quum constans Numismatum delineatio
 virorumque Rei Nummariae peritorum testimonium
 aliam Monogrammatidis dent formam, potius judico expri-
 mi eodem vel faustam illam solitamque Populi Romani
 E 2 ad

ad Imperatores suos, præcipue in Theatris & Ludis acclamationem, *Felicitè* & ΕΙΣ ΑΙΩΝΑΣ, quæ exprimitur in his Nummis voce PERPETUO, cujus aliquot exsculpi ex Monogrammate possunt literæ; vel notam esse artificis. *Perinthiis* enim assignare non ausim, quos initiales hæc literæ, sed *Latinae* scilicet exhiberent, licet Zodiaci duodecim signa, quæ pariter & in *Trajani* quodam Contorniato Nummo reperiuntur, in alio *Alexandri Severi Græco*, cum clarissima Inscriptione ΠΕΡΙΠΘΙΩΝ Β. ΝΕΩΚΟΡΩΝ ΙΩΝΩΝ existent.

NUM. III.

Alexandri Magni Facies in eo a priori typo differt, quod caput Fascia sive Diademate habeat revinctum, *Latinam* præterea Inscriptionem, & a postica parte raptum *Sabinarum*; qui idem typus occurrit in Nummo *Antonini Pii* ex testimonio *Vaillantii* pag. 76. Edit. pr. in 4°. ut & *Contorniato* quoque *Neronis*, inferius Num. XIX. quoniam scilicet inter prima incrementa potentiae *Romanæ* fuit hæc fraus, & secuta inde cum *Sabinis* societas.

NUM. IV. V.

Sequuntur duo ejusdem *Alexandri* Nummī, cum inscriptione item *Latina*, in quibus Caput Leonis exornatur spoliis. Alter horum in postica parte Virum exhibet stantem juxta Equum, e regione duæ sunt Figuræ, altera stans, altera sedens. admirantibus similes. Nummus alter *Solis* Currum exhibet.

Quod ad Primum attinet, illum, ut in Thesauro *Morocenico* exstantem citans *Nicasius*, in *Dissertatione de Nummo Hadriani Pantheo* pag. II. existimat præsentare *Alexandrum* sibi de domito *Bucephalo* coram

ram *Hephaestione & Parmenione* gratulantem. Verum ego potius Equiti *Patino* assentior, qui in *Thesauro* suo, p. 135. Nummum exhibens, Figuram illam sedentem capit de *Philippo* dexteritatem Filii mirante. Ad do Figuram illam stantem Matrem ejus denotare *Olympiadem*. Historiam plenius narrat *Plutarchus* in Vita ejus pag. 667. *Quum* Bucephalum Philonicus *Thesalus* ad Philippum duxisset, *tredecim talentis venalem*, descenderunt ad equum probandum in campum. Videbatur autem morosus, & perquam tractatu difficilis, neque quemquam admittebat in sedem, nec vocem ferebat ullius Philippi comitum, verum in omnes insurgebat. Igitur ubi pertæsus Philippus abduci jussit, quasi omnino ferum & indomitum, assistens Alexander ait, quem equum perdunt isti, qui propter imperitiam & mollitiem tractare eum nequeunt! Id primum tacitus Philippus tulit. At crebrius quum obloqueretur & angeretur; Culpas tu, inquit, majores natu, quasi peritior sis, aut tractare equum noveris rectius? Hunc certe, melius, inquit, aliis tractem. Si non tractes, inquit Philippus, quam pœnam pendes temeritatis? Ego hercle, insit, pretium equi dependam, Alexander. Hic risus consequutus est, inde sponsio inter eos de pecunia. Mox accurrit ad equum Alexander, correptisque habenis, convertit eum ad sobem. Adverterat nimirum, quod incurrentem & agitatam ante oculos umbram cernens, percelleretur. Tum molliter eum ad procursum incitavit ac permulsit. Quem ubi ferocientem vidit & exsultantem, abjecta leniter chlamyde, insiliit in eum & nullo negotio conscendit. Fræ-

num autem placide habenis capiens, sine verberibus vel calcaribus impetum ejus repressit. Ut ferocia lenita equum currere gestientem vidit, admisit jam eum, vocemque ferociorem ac pedum pulsus adhibuit.

ΤΩΝ ΔΕ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΦΙΛΙΠΠΙΩΝ ΗΝ ΑΓΩΝΙΑ ΚΑΙ ΣΙΓΗ ΤΟ ΠΡΩΤΟΝ. *HIC PHILIPPI COMITATUM*

SOLLITUDO primum ac silentium incessit: ut flexit & rite convertit equum glorians ovanisque, cæteri omnes applausere: Patri vero manasse etiam aliquantulum gaudio lacrymas ferunt. At postquam desiliit ex equo, caput ejus osculatus, Quære, inquit, fili par tibi Regnum, siquidem non capit te Macedonia. Equum hunc FEROCIENTEM & EXSULTANTEM domante Alexandro, exhibet Græcus Nummus Macedonicus apud Nicasium & alios, cum domito jam gradientem ad Patrem hic noster. Rationem appellationis *Bucephali* tradit *Arrianus* Lib. v. pag. 221.

Edit. Gronov. Σημεῖον ὃ οἱ λεῖ βόδες κεφαλῇ ἐγκεχαραγμένη, ἐφ' ὅτῳ καὶ τὸ ὄνομα τῆτο λέγουσιν ὅτι ἔφερεν* οἱ δὲ λέγουσιν, ὅτι λευκὸν σῆμα ἔχεν ὅππ' ἔ κεφαλῆς, μέλας ὦν αὐτὸς, ἐς βόδες κεφαλῇ μάλα εἰκασμῶν. *Nota ei insignita erat bovis caput, cujus etiam causa nomen ei Bucephalo inditum est; vel quod, ut aliis placet, quum ipse nigri esset coloris, albam in capite notam haberet, bovis capiti perquam similem.* Capitis enim figuram ad illam bovis accessisse, ut nonnulli putant, Vetera Monumenta & hæc ipsa Numismata refellunt.

Alter *Alexandri Magni* Nummus *Solis* Quadrigas ostendit, Sol ipse Orbem manu tenet, cum inscriptione SOLI INVICTO. Inscriptiones SOL INVICTUS, & SOL INVICTUS COMES & SOL INVICTUS.

VICTUS AUG. & SOL INVICTUS COMES
 AUG. crebro admodum in Nummis, præcipue, qui ab *Gallieno* usque ad *Constantinorum* Imperium percussi sunt, leguntur. Aurigantis figura simillima in *Probo* exstat apud *Bandurium* Tom. i. pag. 443. sed forsitan uterque hic Nummus ad Imperatorem *Alexandrum Severum* pertinet, ut mox dicemus ad Num. VII. Hic sane gloriari poterat de domito *Bucephalo* coram *Mammæa* Matre, & Senatu, quem Genitoris colebat reverentia, ubi efferam Tyrannidis licentiam post *Elagabali* necem frænavit, & Victorias nominisque gloriam longe lateque sparsit.

NUM. VI.

Et hic cum Facie *Alexandri Magni* Nummus *Stephanum* seu *Stephanam* Athletam victrici curru exhibet, quales victoriæ Athleticæ sæpissime in hujusmodi Nummis celebrantur. Imo quum idem Nomen in *Neroniano* inferius Num. XIII. aliisque occurrat, apparet, nobilis ex Antiquis Athletæ referri hic ibique memoriam.

NUM. VII.

Ænigma quoddam rursus proponit. *Juvenem Alatum*, inquit Clariss. *Patinus*, *rupi insidentem exhibet, qualem Cupidinem pingunt; sed quid teneat, nisi uvam, cur uvam; sane non est facile adipisci.* Apparet certe Figura Juvenilis, non pro more Deorum ab umbilico & desubter velata, pectora autem nuda, verum pectus veste tegitur, quam post nates expansam læva manu colligit, inferioribus plane nudis, humeris alatis, rupi insidens, dextraque botrum tenens. Puerulus non dissimilis, sed toto corpore nudus, & sine alis, botrum.

trum tenens & rupibus insidens invenitur in *Trajani Nummo* apud eundem *Patinum* pag. 156. & alios, in-
scripto DACIA AVGVSTI PROVINCIA. ubi adest
altera item parva Figura tres manu spicas tenens, ad vi-
ni scilicet & frugum abundantiam denotandam. In hoc
itaque Nummo nostro *Cupidinem* cum *Baccho mixtum*
exprimi puto, habitu isto denotantem duo illa insigniora
Alexandri Magni vitia, quibus immortalem gloriam de-
decoravit, ebrietatem scilicet & voluptatem, seu amoris
intemperantiam. Uva enim, & sublata, detecto inguine,
vestis, duo illa *Alexandro* minime digna facinora com-
monstrant, *Clytum*, fortissimum Ducem, nutricis suæ
fratrem, tergi sui defensorem, in convivio inter-
fectum, & Regiam *Persarum*, in qua regnare ipsum
decuerat, ebrio Scorto *Thaide* sententiam ferente,
inter commessiones turpiter incensam; *Ingentia e-*
nim animi bona, inquit *Curtius* Lib. v. Cap. vii. *il-*
lam indolem, qua omnes Reges antecessit; illam in
subeundis periculis constantiam; in rebus moliendis
efficiendisque velocitatem; in deditis fidem; in capti-
vis clementiam; in voluptatibus, permissis quoque &
usitatis, temperantiam; haud tolerabili vini cupidi-
tate sedavit. Hinc, ut paullo post addit: *de die ini-*
bat convivias, quibus fœminæ intererant: non quidem
quas violari nefas esset, quippe pellices, licentius, quam
decebat, cum armato vivere adsuetæ. Atque ita *Ale-*
xander ille, cujus forsan ipsius imago sub illa *Panthei*
hujus, vel *Bacchi* Alati (nam non soli *Veneris* Filio,
sed & aliis Diis quandoque Alæ tribuuntur) in Nummo
est, nam & victoriarum celebritate & velocitate *In-*
dicum illum Triumphatorem supergressus est, & (un-
de

de hic rupi infidet) *Arimazo Sogdiano* tutissima confiso petra, rogantique *an Alexander VOLARE posset*, apud *Curium* Lib. VII. Cap. XI. ostendit *Macedones etiam VOLARE, & PENNAS HABERE milites Alexandri*; vino & cupiditatibus victus est. Voluere vero in hoc Numismate exstare tanti Regis hoc exemplum, quo tacite Imperatores *Romani* admonerentur, æquabiliter magnam fortunam ferre, & Athletæ (ad hos enim similes Nummos respexisse volunt Viri Docti) cogitarent hæc duo, ut vires frangantia atque enervantia, præcipue sibi fugienda esse.

Nisi præstat, ut dicamus, *Alexandrum Severum*, cujus tempore verosimile est plerosque hosce Nummos cum *Alexandri* Capite cufos, Nummis etiam, quod dicere sæpe erat solitus, comprobare voluisse. *Legit enim*, ut in Vita ejus testatur *Lampridius*, Imperator hic *et Vitam Alexandri, quem præcipue imitatus est: etsi in eo condemnabat ebrietatem, & crudelitatem in amicos*. In honorem vero *Alexandri* Nummos percuti jussisse locuples idem est testis Cap. XXV. *Alexandri habitu Nummos plurimos figuravit: et quidem electreos aliquantos, sed plurimos tamen aureos*. Scio & capi posse de ipsius *Severi* Nummis, habitu *Alexandri M.* leonis scilicet exuviis ornato capite, ut inf. *Num.* XLVII. & XLX. Sed tamen & plerosque ex hisce nihil vetat ad eundem referri, licet *Numisma* IV. cum Inscriptione *Magni* istius signatum, ad *Severi* nostri faciem descriptum satis multa ostendant lineamenta.

Atque hæc de Nummis istis, *Alexandri Magni* præferentibus Caput, qui in Posticis aliquid præferunt, quod ad

F

Athle-

Athletas & ævum sequius spectat. Ipse enim *Alexander* isti studio haud deditus fuit, ut diserte notat *Plutarchus* in Vita ejus pag. 666. Apparet autem abhorruisse prorsus eum ab ATHLETARUM natione, quippe qui agones ediderit plurimos Tragædorum, Tibicinum, Fidicinum, imo etiam Rapsodorum, Kenationis cujuscunque generis & Rabdomachia, ἢ τε πυγμαῖοι, ἢ τε πανκρητίαι μετὰ τινὲ σπαρδῆς ἔθνηεν ἀδελοι. neque PUGILATUS, neque PANCRATII studiose CERTAMEN exhibuit.

Verum Omnia hæc *Alexandri Magni* Numismata, ut & ipsum hoc, cujus gratia DISSERTATIONEM hanc conscripsimus, eo ex genere & metallo sunt, quod CONTORNIATORUM nomine notum est apud Antiquarios, ex flavo plerumque metallo: nomen vero illud adepta sunt non a Civitate *Crotone*, ut renatis primum hisce litteris quidam putarunt, verum a Circulo artificioso circuitum ambiente, qui *Tornus* dicebatur posterioribus temporibus.

De hisce Nummis ita loquitur *Du Cange* in Dissertatione de Inferioris Ævi Numismatibus pag. 43., „ge alterius generis sunt Nummi aliquot, ad Viro-
rum Illustrum, qui prioribus Sæculis vixerant,
revocandam memoriam cusi ab Imperatoribus, quo-
rum alii inde REVOCATI, alii CONTOR-
NIATI ab Antiquariis appellantur. Prioris ge-
neris multo plures habentur, ab ipsomet Augusto &
successoribus cusi; de quibus hic non est sermo: po-
sterioris vero tum primum occurrunt post Constan-
tini Magni ævum, atque adeo circa Honorii tem-
pora., Hæc Vir ille Doctissimus, qui observat ibi-
dem

dem plurimos ejus generis Nummos *Neronianos a Trajano* aliisque revocatos fuisse. Huic comitem addamus laudatum sæpius Equitem *Patinum*, qui in Introductione ad Historiam Numismatum Cap. xviii. ita scribit, ubi de *Romanorum* Nummis agit ex *Ære Magno*: „*Ad hanc classem referunt quoque illa, quæ Imperatores Romanos repræsentant; ARTIFICIO SINGULARI, at Romanis inferiori, CONTORNIATA vulgo audiunt; cujus nominis derivationem potius ad Circulum Numisma comprehendentem, quem CONTORNO Itali; CONTOUR Galli vocant, quam ad Crotonem Civitatem revocandam censerem, utpote quæ nihil cum istis Nummis commune habeat: HOS PORRO DIGNOS ARBITROR, QUORUM DESCRIBENDIS ELEGANTIIS ET ENODANDIS ÆNIGMATIBUS, CURIOSÆ MENTES SUAM IMPENDANT OPERAM.* Nondum enim licuit eorum originem assequi: Qua de re conjecturas meas, si ita Deo placuerit, suo tempore *Eruditorum* examini gratus submittam. Hæc ille *D. Marci* Eques, qui mox repetit *elegantes illos esse & raros*; recte sane, nec enim in privatorum pinacothecis facile conspiciuntur. *Patinus* vero fidem promissam non explevit, quantum mihi quidem sedulo inquirenti apparuit; unde animum labido subiit, quæcunque illius generis potuerim, ex ejusdem *Patini* aliorumque Monumentis, edita atque inedita colligendi, & in hoc Fasciculo BREVI COMMENTARIOLO, pro ingenioli viribus illustrandi.

Verum, antequam ad illam pergamus Collectionem, consideranda veniunt Optimi *Morellii*, cujus egregios conatus importuna mors intercepit, verba. Ille enim haud ita magnifice de iisdem Nummis sentire videtur. In Præclaro enim isto Opusculo, quod vocavit *Specimen Universe Rei Nummarie Antiquæ*, quodque prius *Parisiis*, dein auctius *Lipsiæ* est editum, ubi rejecit illorum opinionem qui pro CONTORNIATIS accipiunt illos Maximi Moduli Nummos, quibus Circulus latior ex flavo metallo additus est, ut scilicet sunt inter *Carpegne*, *Du Camps* aliorumque thesauros aliquot vulgati ejus generis, gemmis etiam cariores magisque æstimandi, ita pergit pag. 43. „ *Tres hæc*
 „ *Tabella continet Nummos ex eorum genere, quos*
 „ *Itali CONTORNIATOS vocant, a CIRCULO iis*
 „ *addito dictos, juxta sententiam J. Fabri in Notis*
 „ *ad Imagines Fulvii Ursini. Verum hac ratione ple-*
 „ *rique Nummi Maximi Moduli, qui additum ha-*
 „ *bent CIRCULUM, CONTORNIATI vocari de-*
 „ *berent, quod tamen secus se habere ratio & usus*
 „ *docet. CONTORNIATORUM ergo appel-*
 „ *latio solis Nummis convenit, qui ab initio nullum*
 „ *additum habuerunt circulum, sed quibus, postquam*
 „ *fuerunt percussi, circulus excavatus, tortili modo*
 „ *eos ambiens, accessit. Plurimi Viri Docti dis-*
 „ *quisiverunt, quo tempore & quam ob causam hac*
 „ *ratione Nummi confecti fuerint; nec tamen memi-*
 „ *ni, ab ullo eorum certi aliquid aut explorati fuisse*
 „ *prolatum, neque ego in promptu habeo, quod rei*
 „ *huic afferre possit lucem. A circuitu vel flexu, qui*
 „ *CONTURNUS dicitur in veteribus chartis,*
 „ *an-*

„annotante Du Cange in Glossario, nomen quidem
 „obtinuisse videntur: Peculiaris autem illorum fa-
 „brica, a cæteris Romanis Nummis omnino aliena
 „est, & quodammodo Barbara: tanta tamen in omni-
 „bus observatur similitudo, ut eodem tempore omnes
 „conflatos existimare aliquis possit. Materia etiam
 „iis adhibita, diversa est ab aliis Nummis, & me-
 „tallum plerumque usurpatum flavum. Major eo-
 „rum pars inpressas gerit Neronis & Trajani effigies,
 „quorum Nummi longe plures, quam cæterorum hac
 „forma conspiciuntur. Omnes fere Capiti, quod ex-
 „hibent, præferunt præfixam Notam ex litteris P &
 „E junctis conflata; in aliis Ramusculus conspici-
 „tur, in aliis signum aliud; quæ notæ plerumque
 „argenteis laminulis artificiose repletæ sunt. Repe-
 „ri quosdam, nec ab antica nec postica parte percuf-
 „sos aut marculo signatos, sed figuram magno studio
 „& labore incisam ostentantes, quæ in quibusdam
 „obductæ sunt argenteis laminis. Quidam notabiles
 „habent inscriptiones & figuras, quarum nonnullæ
 „risum movent inspicienti, certissimo argumento eos
 „publica auctoritate non fuisse cufos. Quis enim
 „conciliabit aversam cum adversa parte nummi, qui
 „caput Neronis ipsius nomine inscriptum refert, cu-
 „jus in altero latere DIVA FAUSTINA MATER
 „exstat? in aliis non minus incongrua reperiuntur
 „alia. Multi nomina & imagines Athletarum, equo-
 „rum, & similia exhibent; quæ faciunt ut nummos
 „hos ad Athleticum quendam usum destinatos fuisse
 „existimare liceat, nec monetæ locum obtinuisse. Im-
 „peratores in illis vix ultra Honorium signatos repe-

„*rire licet, unde eo tempore cufos existimare aliquis
possit. Nunc ad nostros explicandos progredi-
mur.*

Omnia hæc inferenda putavi, quod & quamplurima ad hos Nummos pertinentia nobis ad manum dent, & in usum illorum, quibus hæc minus nota sunt, Illustrationibus quibusdam indigeant.

Quum autem dicit Cl. *Morellius* Nummos Maximi Moduli *additum* habere plerisque *Circulum*, id verum est, ut & multum a CONTORNIATIS CIRCULO suo distare. Quum enim hi tortilem & excavatum habeant atque contractiorem circulum, illi latissimum habent atque planum, ex diverso nonnunquam metallo. Tales videre licet inter Medalliones seu Selecta Numismata Maximi Moduli Abbatis *de Camps*, & Cardinalis *Carpegne*. Apud priorem insignis talis æreo circulo amplissimo cognoscitur *Nero* pag. 9. *Hadrianus* item pag. 15. idemque rursus Princeps pag. 17. Nec non longe amplissimo duplicatoque circulo Pater & Filius, Imperatores *Philippi* inclusi cernuntur pag. 95. *Verus* item apud *Carpegnam* pag. 19. Edit. *Amst.* & apud eundem pag. 143. *Antonius*, cujus Numisma duobus circulis circumdatur, quorum prior ex ære *Cyprio*, alter vero ex *Corinthiaco* confectus est. Similemque *Antonini Pii* plane insignem protulit *Montfauconius* Tom. I. Tab. XI.

Pergit Clariss. *Morellius*, scribens CONTORNIATOS ab initio nullam *additum* habuisse *Circulum*. Quod vel etiamnum patere potest ex superstitibus nonnullis, quibus *Tornus* non est additus, & tamen ex eorum genere esse clarissime cognoscuntur. Talis est

est *Neronianus* ille, quem proferemus NUM. xv. nec dubitamus plures reperiri.

Tempus quo percussi sunt & *causam* plurimos quæsisisse addit idem *Morellius*, nec certi quid constare. Id scilicet nobis invidit taciturnitas Veterum Scriptorum, qui de illis nihil (quantum adhuc comperitum est) prodiderunt. Verumtamen, quum in talibus tenebris Conjecturis locus sit, non absurdum erit cogitare percussos quosdam sub iis Imperatoribus, quorum Capita referunt; sicut & in usum aliquem Athleticum, prout Virorum Doctorum opinio est, & colligere licet ex Typis plerorumque istorum, si non omnium, quos inferius proponemus.

Peculiaris, inquit, *illorum fabrica, a cæteris Romanis Nummis omnino aliena est, & quodammodo Barbara*. Quoniam scilicet singulari usui fuere destinati, nec ut pecuniæ vice essent, non mirum est distare ab aliis, neque etiam ullus eorum S. C. nota percussus est. BARBARAM tamen earum formam dicere non ausim, quum pro ratione artificum alii aliis sint perfectiores, ut inferius ex illorum patebit descriptione. Cum neque omnes ROMANI illi, vel cum S. C. nota percussi, æque peritum nacti sint artificem.

Sed neque inde sequitur *eodem tempore omnes conflatos*, quod tanta inter omnes sit similitudo. Quam multi enim, imo infiniti diversorum Imperatorum eandem habent figuras in postica parte, & nihil sane vel perparum inter sese differunt, quum tamen luce meridiana clarius sit, diverso tempore percussos esse.

Ratio *metalli, flavi* plerumque, referenda etiam ad peculiarem illum Athleticarum usum videtur. Quod autem

tem *Neronis* aut *Trajani* vultum plerique præferant, quid mirum est, quum ille infano Ludorum amore flagraverit, hic etiam Circo suo in omni metallo celebrari voluerit? Imo non pauci etiam *Alexandri Severi* aliorumque a nobis adducuntur. Miror, non additum, DIVO TRAJANO inscriptos multos, ut XXVIII. aliosque, & præcipue xxxv. utique post ejus mortem fuisse cufos. Nec inficior, sed tamen & post mortem ejus CIRCENSES *Trajani*, tanquam vivo Principe & vidente actos fuisse, scribit *Xiphilinus* Libro LXIX. τὰ δὲ Τετραῶν ὅσα ἐν τῷ Κίονι αὐτῷ κατετίθη, καὶ αἱ ΘΕΑΙ αἱ ΠΑΡΘΙΚΑΙ ὀνομαζέσκειν ὅτι πολλαὶ ἐτη ἐγένοντο. id est, *Trajani ossa in Columna ipsius sepulta fuerunt, & SPECTACULA, quæ Parthica nominabantur, per multos annos celebrata sunt.*

Nota ista P. E. Ramusculus aut aliud signum argenteis laminulis plerumque artificiose repletum, & quæ plura a *Morellio* recensentur, confirmant opinionem de Athletis, quibus viliores vel pretiosiores, pro eminentia artis, donati videntur. Sed & satis multi sunt, quibus nota illa deest, ut forsitan non inepte dicamus, notas illas postea in memoriam Victoriæ ab ipsis Athletis impressas fuisse.

Figura ille risum moventes ipsæ illæ (ut opinor) sunt, quæ in Singulari nostro Numismate conspiciuntur, & quarum interpretationem assequi *Morellius* non potuit. Atque inde cadit ejusdem conclusio & certissimum, ut vocat, *argumentum, publica auctoritate non fuisse cufos.*

Errori vero Monetarii adscribo *Neronem* junctum *Faustinae* typo, quales plures inter superstites Nummos
Ro-

Romanos quotidie observare licet. Quod autem ultra *HONORIUM* inveniantur, *Placidii Valentini* ille declarat, NUM. LV. & insignis ille NUM. LVI.

Verum ut hæc omnia evidentius appareant, placuit tamquam in unum Fasciculum, ut dixi, colligere omnes illos Nummos, qui ex genere CONTORNIATORUM sese mihi sedulo inquirenti obtulerunt, singulisque illorum brevem subjicere Explicationem.

SIGEBERTI HAVERCAMPI
DISSERTATIO
DE
NUMMIS CONTORNIATIS,
& in eisdem
COMMENTARIUS.
NERONIS NUMISMATA.
NUM. I.

Inter CONTORNIATOS priores *Nerone* mihi videre non contigit, nec forsitan extant ante illius tempora percussi. Sicut enim hæc illi festivitas unice cordi fuit, omnesque ejus generis ad insaniam usque fovit, non pro pudore civis *Romani*, multo minus majestate Principis, ita nihil mirum, si ejus ævo nata judicemus hujus generis Numismata, quorum typi,
G ubi

ubi semel hic mos invaluit, revocati non tantum, sed & aucti deinde, tempore insequentium *Cesarum* fuerunt. Hinc tot Nummi ex *Contorniatorum* genere Typis aut prorsus similes, aut exiguo ornatu discrepantes, occurrunt, *Neronis* scilicet, *Vespasiani*, *Trajani*, *Severi*, *Caracalli*, *Alexandri Filii Mammææ*, aliorumque forsitan, si adhucdum exstarent; Nec *Gentilium* tantum, sed & *Christianorum Imperatorum*, inter quos familiam ducunt *Constantinus Magnus*, *Honorius*, *Valentinianus*, *Decentius* & *Desiderius*. Quorum temporibus non exiguam partem Imperatorum antiquorum revocatam fuisse existimo, noscendam ex opere atque arte rudiore, imo & multos Nummos, paullulum, quod ad Inscriptionem aversæ partis, mutatos, ut & primum percussos.

Primus itaque hic *Neronis* Laureatum exhibet Caput, cum Inscriptione IMP. NERO. CÆSAR & ab altera parte Circum Maximum, qui sæpissime in hisce Nummis exprimitur, sed passim cum aliqua ornamentorum varietate, Ludorumque discrimine; prout variegatum hoc picturæ genus agnoscere licet ex variis infra variorum Principum Nummis, & ita conferri merentur *Num. VIII. XV. XXIII. XXXV.*

Nolo autem obtundere Lectorem meum repetitione illorum, quæ alii prolixè de Circo Maximo ejusque ornamentis, Ludisque Circensibus sunt commentati, inter quos præcipue consuli meretur copiosa industria *Onuphrii Panvini*, cujus doctus labor vestibulum exornat Tomi IX. *Antiquitatum Romanarum*. & *Julii Casaris Bøtengeri* in eodem curriculo ibidem labor.

Hunc

Hunc vero Nummum debemus industriæ præstantissimi *Laurentii Begeri*, qui illum protulit Tomo III. *Thef. Brand.* pag. 98.

NUM. II.

Singularem hunc Nummum, & merito, prædicat *Begerus*, qui primus publicavit Tomo II. *Thef. Brand.* pag. 622.

Agnoskitur rursus in adversa parte *Neronis* Caput Laureæ circumdatum, cum hac Epigraphe, IMP. NERO. CÆSAR. AUG. P. MAX. Literæ autem P. & E, uno siglo comprehensæ ex adverso faciei ponuntur, suntque ex notis *Contorniatorum*.

Aversam partem merito consideratione dignam judicat *Begerus*. Occurrunt ibi tres Figuræ, omnes lugentium victorumque habitu, quarum quæ in medio est virilis atque barbata, stat revinctis in terga manibus. Hunc *Tiridatem* opinatur Clariss. *Begerus*, duasque alias figuras, Utrasque *Armenias*, ita scribens: „*Vologeses* equidem Rex *Parthorum*, & *Tiridates*, ejus frater, Rex *Armenia*, a *Corbulone* „devicti sunt, uti *Tacitus* testatur. Sed quis dijudicet, uter in Numismate credi debeat expressus. „Ad „dit mox: „Ego *Tiridatem* agnoscerem, ideo, „quod assidentes lugentium more Mulieres, rite Duas „*Armenias*, *Majorem* scilicet & *Minorem*, videantur præfigurare. „

Hæc Clariss. *Begerus*, cui Præstantissimo Viro ex nulla quidem æmulatione adversari volo, sed tamen & aliter Numisma explicari posse credo. Nimis mihi *Tiridati* favisse videtur *Nero*, quam ut ita in publico, per omnes Gentes, per omnia Sæcula ituro Numisma-

te, prostitueret. Regis enim hujus historiam ita enarrat *Suetonius* in *Vita Neronis* Cap. XIII. Non immerito inter *Speſtacula* ab eo edita, & *Tiridatis* in *Urbem* introitum retulerim. Quem *Armeniae* Regem magnis pollicitationibus ſollicitatum, cum deſtinato per edictum die oſtenſurus populo, propter nubilum diſtuliffet, produxit, quo opportuniffime potuit: diſpoſitis circa fori *Templa* armatis cohortibus, *Curuli* reſidens apud *Roſtra Triumphantis* habitu, inter ſigna militaria atque vexilla: & primo per devexum pulpitum ſubeuntem admiffit ad genua, allevatumque dextra, exoſculatus eſt: dein precanti, *Tiara* deduſta, *Diadema* impoſuit, verba ſupplicis interpretata *Prætorio viro* multitudini pronuntiante. Perduſtum deinde in *Theatrum*, ac rurfus ſupplicantem juxta ſe latere dextro collocavit. Eſtque, ut patet ex *Nummi* noſtri Inſcriptione in parte adverſa, ob illa *Imperator conſalutatus*, & ut pergit *Suetonius* ibidem, *Laurea* in *Capitolium* lata, *Janum Geminum* clauſit, tam nullo, quam reſiduo bello. Video ſupplicem *Tiridatem*, ſed qualem, non revinctis poſt tergum manibus, ſed magnis pollicitationibus ſollicitatum, ſed ad gloriam Imperatoris inanem productum, ut populo oſtenderet; Quali affectu? ut *Tiara* deduſta, imponeret *Diadema*, atque adeo majorem faceret, quam fuerat antea, ut allevatum dextra exoſcularetur, ut juxta ſe latere dextro collocaret. Quæ honoris ſummæque exiſtimationis ſigna, niſi hæc ſint? Imo in *Tiridatem*, quod vix credibile videatur, octingenta nummum millia diurna erogavit, abeuntique ſuper *HS. millies* contulit. quæ ipſa *Suetonii* ejusdem verba ſunt Cap. xxx.

Unde

Unde non mirum, amabile ejusdem nomen apud *Orientis* fuisse *Populos*, ita, ut tradat *Suetonius* Cap. LVII. *Vologesen etiam, Parthorum Regem, missis ad Senatum Legatis, de instauranda societate, hoc etiam magnopere orasse, ut Neronis memoria coleretur.* Addit mox: *Denique quum post viginti annos, adolefcente me, exstitisset conditionis incertæ, qui se Neronem esse jactaret, tam favorabile nomen ejus apud Parthos fuit, ut vehementer adjutus, & vix redditus sit.*

Quæ quum ita sint, *Vologesen* Regem *Parthorum* potius designari quis existimet, neque enim is tantum horribilis & formidolosus, *Φοβερός*, ut ait *Xiphilinus* pag. 181. *Romanis* hostis fuit, sed etiam post, foedere jam sancito, præfractum & obstinatum ostendit animum, sæpius enim, pariter ut *Tiridates*, accersitus, venire ad *Neronem* noluit, infestus illi ad extremum, atque asper scriptis suis, ut docet *Xiphilinus* idem pag. 187. Sed tutius existimare, non vultum Regis alterutrius, *Vologesis* aut *Tiridatis*, expressum in Nummo hoc, sed in genere *Parthum*, quam gentem magni æstimabat repulisse *Armeniam* invadentem, atque coegisse per *Corbulonem*, ut obsides daret *nobilissimos ex familia Arsacidarum*, prout testatur *Tacitus* Libro *Annal.* XIII. Cap. IX. foedusque & amicitiam *Romanorum* expeteret.

Sedentem Figuram de *Judæa* capio, quæ irritata *Gessii Flori* facinoribus, grave bellum atque diuturnum *Romanis* movit, missa a *Nerone* cum ingenti exercitu *Flavio Vespasiano*: nec immerito illa hic fingitur *sedens*, tanquam debellata ab eodem & præfidiis

Romanis firmata, *respiciens* ad *Parthorum* exemplum, ut disceret utile sibi fore, si illud sequeretur.

Mulier sedens mihi non alia quam *Britannorum* Regina *Bunduica* est, de qua fusius inferius ad *Num.* xvii.

Nec sane mirum, hunc Typum Circensibus Ludicris dicatum, quum ita fortium Deorum, *Herculis* & *Bacchi*, virtutem sese adæquare *Nero* splendide potuerit jactare, Oriente tantum non, sed & Occidente, si fas est, debellatis.

Repetitus, & longe majore jure atque victoriarum gloria, hic idem Typus postea est sub *Trajano*; ut liquet ex *Num.* xxv. Sed tamen apparet diversitas in sculptura, ut facile pateat, non uno tempore, vel ex eadem matrice prodiisse. Longe enim alia stantis Figuræ Virilis est positio, cujus hic Pectus, ibi Tergum apparet; longe alia sedentis, cujus hic altera, ibi utraque Manus apparet; alia denique Mulieris lugentis, cujus ibi Pes sinister colli imposita seu tumulo apparet, hic vero retro absconditur. Illud autem cui hoc in Nummo insidet, prope est ut perperam a *Begeri* Sculptore exceptum credam, & potius rupem vel simile quid, quam lorica vel tropæum referre in ipso Nummo, qualis passim *Romæ* Triumphantis, non *Provinciae* lugentis solet depingi habitus, sed tamen, quum & *Armenia* in *Aurelii* atque *Veri*, & *Germania* in *Domitiani* Nummis, ut & *Sarmatia* in ejusdem, *Dacia* denique in illis *Trajani*, detractis sibi insideant Spoliis, litem hac de re movere nolo, quum palam sit, & in reliqua, ut dixi, Typi hujus positione

ne variatum esse, ne scilicet plane sibi similes invenirentur. Sed tamen opinioni meæ favere videtur Comes *Mediobarbus*, a quo ita hic Nummus describitur; „*Figura muliebris Rupi insidens, ante quam stat* „*alia nuda, religatis a tergo manibus, pone hanc alia* „*Figura, quæ e terra surgens, Figuram sedentem respicit.* Sed quum idem *Mediobarbus* Epigraphen Capitis ita ponit, NERO. CLAUD. CÆS. AUG. GERM. in eo vel fallitur, vel ex alia matrice procusum Nummum vidit.

Sed & curvas illas lineas, quæ ab utraque parte stantis Figuræ in Nummo nostro sunt, non satis capio, utrum ad æris rubiginem sint referendæ an vero Palmam arborem repræsentaverint; si hoc, de *Judea* capi posset, quæ in *Vespasiani* Nummis *Titique* ita exprimitur, & respiciens figura ad *Parthiam* seu *Armeniam* esset referenda.

VESPASIANI NUMMUS.

NUM. III.

Vespasiani hic extra ordinem Numisma locavimus, quum plane similis sit illi, qui mox Num. V. sequetur, *Neroniano*, & unus modo *Vespasiani* sese nobis obtulerit.

In priori parte egregie delineatum cernitur Statoris istius Reipublicæ *Romanae* Caput, merito suo laureatum, cum hac Inscriptione, IMP. CAES. VESPASIAN. AUG. COS. III. ad collum vero seu guttur duplex cernitur Palma, Lemnisco constricta, atque Nodo firmata. Hoc an ornatus gratia ab incisore sit factum, an propter meritum Athletæ, qui forte bis vice-

vicerat, an excellentiam victoriarum *Vespasiani* indicet, in incerto est. Passim enim unicus Palmæ ramus incidi hisce Numismatibus solet.

Ab posteriore parte Venatio exprimitur, de quo Typo mox ad *Neronem*. Recte vero affirmat *Begerus*, ex quo desumptus Typus, Tom. III. *Thef. Brand.* pag. 102. non minus ad *Vespasianum*, quam ad *Neronem* pertinere, quum & hunc Principem belluarum cædes in Theatris edidisse *Xiphilinus* narret, Lib. LXVI. additque idem *Begerus* hæc verba: „*Licet Theatra*
 „*proprie Comicis, Amphitheatra Venationibus & Lu-*
 „*ctis, Circi Cursibus inservierint, constat tamen,*
 „*antiquissimis temporibus, quibus Theatra & Am-*
 „*phitheatra nondum erant, omnes indistincte Ludos*
 „*in Circo celebratos, indeque & Circenses dictos,*
 „*licet alibi agerentur, idque more tanto tolerabilio-*
 „*re, quod Thatra Semi-Circulum, Amphitheatra*
 „*autem Circulum integrum obtinerent, adeoque &*
 „*ipsa Circulo in Nummo expresso præfigurari pos-*
 „*sent.*

NERONIS rursus NUMISMATA.

NUM. IV.

Nummum hunc primus exhibuit *Sebastianus Erizzo*, Nobilis *Venetus*, in Libro *Italice* inscripto *Discorso sopra le Medaglie de gli Antichi*, Editionis quartæ. In ipso Nummo partem alreram occupari testatur ab ipsius Imperatoris vultu, valde adhuc juvenili, & Palmæ signum juxta impressum apparere; talem vero in circuitu cerni Inscriptionem: IMP. NERO. CAESAR. AUG. P. MAX.

Ab

Ab altera parte vir conspicitur in quadriga dextra Flagellum cum Corona tenens, læva Palmam, Capita equorum Palmæ item ornant, & Lemniscus ex duobus item Palmæ ramis in inferiore parte conspicitur. In circuitu legitur EUTHYMIUS.

Omnia hæc manu ducunt nos ad immensum illud aurigandi studium, quo quondam ab ipsa juventute ad infaniam usque flagravit *Nero*, similis prorsus descriptioni illi quam *Vitellii* facit *Tacitus*, Hist. Lib. II. Cap. LXXXVII. *Aggregabantur e plebe, flagitiosa per obsequia Vitellio cogniti, scurræ, histriones, aurigæ, quibus ille amicitiarum debonestamentis mire gaudebat.* Quod quidem illi studium quasi hæreditarium fuisse videtur. Avus enim ejus *Domitius*, illius *Domitii*, qui *Bruti* atque *Cassii* partes in Bello Civili secutus fuerat, filius, inter amicos quondam *Augusti*, a *Suetonio* in hujus *Neronis* Vita, Cap. IV. non minus aurigandi arte in adolescentia, quam deinde ornamentis Triumphalibus ex Germanico Bello clarus fuisse traditur. Itaque noster equorum studio vel præcipue ab ineunte ætate flagravit: plurimusque illi sermo, quamquam vetaretur, de Circensibus erat, & quondam tractum Prasinum agitatore inter condiscipulos querens, objurgante *Pædagogo*, de *Hectore* se loqui ementitus est. Nec studio Aurigationis contentus, publicus artifex haberi voluit, unde Cap. eodem subjicit idem Auctor: *Mox & ipse aurigare, atque etiam spectari voluit sapius.* atque exempla dein Aurigationis ejus in Urbe & Provincias addit. Unde nihil mirum, si a militari viro, quem mori jusserat, *Subrio Flavio*, quemque interrogaverat, quibus caussis

H ad

ad oblivionem Sacramenti processisset, ita fuerit increpitus: *Oderam te. Nec quisquam tibi fidelior militum fuit, dum amari meruisti. Odisse cepi, postquam parricida matris & uxoris, AVRIGA, histrio, & incendiarius exstitisti*, ipsa ejus verba sunt apud *Tacitum Annal.* Lib. xv. Cap. LXVII.

EUTHYMIUS vero ille insignis Olympionica agnoscitur apud *Pausaniam Eliac.* Lib. II. Cap. vi. *Plinium* Lib. VII. Cap. XLVII. & alios. Patria *Locrensis* fuit, corporis robore maxime admirabilis, prout illum laudat *Ælianus Variæ Historiæ* Lib. VIII. Cap. XVIII. *Græcis* scribitur ΕΥΘΥΜΟΣ, multæque de illo seu Historiæ seu Fabulæ apud dictos Scriptores narrantur: Floruit *Xerxis* temporibus. Hic itaque, seu sub habitu ejusdem *Nero* repræsentatur tanquam Olympionica Victoricibus investus Quadrigis.

Scribit tamen *Suetonius* in *Vita Neronis* Cap. XXIV. memoriæ clarorum victorum summopere fuisse infestum. *Ac ne alterius HIERONICARUM memoria aut vestigium exstaret usquam, subverti, & unco trahi, abjicique in latrinas omnium STATVAS & imaginas IMPERAVIT.* Ut adeo mirum videatur, nomen hujus *Euthymii* huic *Neronis* Nummo inscribi. Verum sicut *Euthymio* huic non tantum mortuo (nam e conspectu hominum ablatum, dum in *Cæcinon* fluvium descendit, ejusdem filius est habitus, ut *Ælianus* ait loco citato) sed & vivo atque videnti Divini honores tributi sunt, prout hisce ex *Plinii* Lib. VII. Cap. XLVII. docuere Viri Docti: *CONSECRATUS est vivus sentiensque Oraculi ejusdem (Delphici) jussu, & Jovis Deorum summi adstipulatur* EV.

EUTHYMIUS *Pytha*, *SEMPER OLYMPIÆ VICTOR*, & *semel victus*. Patria ei *Locri* in Italia: ibi imaginem ejus & *Olympiæ* alteram, eadem die tactam fulmine, *Callimachum*, ut nihil aliud minatum video, Deumque jussisse sacrificari: quod & vivo factitatum & mortuo: nihilque adeo mirum aliud, quam hoc placuisse Diis. in quo *Plinii* loco (ut id obiter dicam) pro & *semel*, reponendum puto nec *semel*, & pro *sacrificari*, item *salutari*.

Nec jam mirum cur *Euthymii* seu *Euthymi* memoriae faverit aliorum obtrektor *Nero*, utpote qui non contentus Apotheosin & mortalitatis obliterationem expectare post funus, vivus videntque isto honore gavisus fuit. Unde scribit *Suetonius* in ejusdem vita Cap. xxv. Dehinc diruto *Circi Maximi Arcu*, per *Velabrum Forumque*, *Palatium* & *Apollinem* petiit. INCE-
DENTI passim VICTIMÆ CÆSÆ, sparsō per vias identidem croco, ingestaque aves, ac lemnisci, & bellaria. Sacras coronas in cubiculis circum lectos posuit. Loquitur de reditu ejus ex *Græcia*, ubi more *Hieroniarum*, albis equis disjecta parte muri, Urbes intravisse dicitur. De parente *Fluvio*, id est ortu divino, nullo modo cedere *Euthymio* necesse habuit, utpote per *Julios* & *Eneam*, a *Dea amoris*, *Venerere*, originem repetens.

Supereſt *Stella* ad frontem equi prioris dextri, quæ mihi *Solem* seu *Apollinem* adumbrare videtur, quem & ipsum æmulari visus est habitu *Citharædico*, quo & Statuas sibi poni voluit & Nummos percuti, ut testatur *Suetonius* Cap. xxv.

Similes huic Nummos *Trajani* afferemus inferius

Num. XXI. XXXVII. LVII. Nummum autem hunc grandem esse & pulchrioris metalli asserit *Erizzo*.

NUM. V.

Inter *Neronianos* hic collocatur in *Tabulis Arschotanis*, & quidem Tab. xx. Num. xxiii. Anterioris partis nulla est mentio. Occurrit autem hic Venator juxta Arborem Aprum ex Rupe vel Monte descendente conficiens, assiliente cane, plane ut in simili quem profert *Begerus* in *Thes. Brandenb. Tom. III.* pag. 98. quem eundem cum hoc *Arshotano* esse existimo, atque affirmat *Mediobarbus*, apud quem Epigraphæ ita concipitur NERO. CLAUDIUS. CÆSAR. AUG. GER. P. M. TR. P. IMP. P. P. quomodo & in Nummo *Begeriano*, in quo Capitis delineatio plane convenit cum illa, quam dedimus Num. I.

Abunde hunc Nummum illustravit Clar. *Begerus*, cujus, loco citato, Interpretatio inspicere potest. Addo tamen ejus dictis, recte Arbores in Circo exhibitas, præsertim quum hic Aper repræsentetur; solet enim animal hoc ad easdem acuere dentes suas, seseque ad pugnam stimulare. Ita enim apud *Ovidium* in *Metam.* Lib. VIII. postquam ita acuit dentes, *recentia arma* sumsisse fera dicitur. Ita enim canit *Æ.* 369.

DENTIBUS ille ferox IN QUERNO STIPITE TRITIS,

Imminet exitio; fidesque RECENTIBUS ARMIS,

Othriadae magni rostro femur hausit adunco.

Apud

Apud *Virgilium* quoque Lib. *Georg.* VII. versu
256.

*Ipse ruit, DENTESQUE Sabellicus EXACUIT
Sus,*

*Et pedibus subigit terram, FRICAT ARBORE
costas.*

*Atque hinc, atque illinc, humerosque ad vulnera
durat.*

Nec Montis vana hic effigies, nam inde cum impetu
discendere narratur. *Virg. AEn.* Lib. x. versu
707.

*Ac velut ille canum morfu de MONTIBUS AL-
TIS*

Aëtus aper.

Imo hic velut ex Valle Præcipitiorum erumpere
videtur, accinente *Oppiano* Lib. III. *De Venat.* x.
364.

Κάπερ ἐνυάλις ἡ μέγ' ἔξοχος ἐν θήρεσσιν

Ἐυνάς μὲν ποθέει ΠΥΜΑΤΟΙΣ ΕΝΙ ΒΕΝΘΕΣΙ ΚΡΗΜΝΩΝ.

Id est.

*Aper autem martius valde excellens est inter fe-
ras;*

*Concubitus quidem appetit extremis in vallibus præ-
cipitiorum.*

Scio apud *Oudanum*, atque *Oiselim* Tab. C. Num.
4. pro Rupe satis distincte alteram exprimi Arbo-
rem, verum id factum est sine exemplo, quod male
Sculptor secutus fueret prototypon, nec recte quid ef-
fet Rupes ista, dignoverit. *Hesiodi* descriptio finem
Nummi hujus expositioni imponat, cujus hi sunt Ver-
sus in Scuto Herculis versu 384.

Οἱ δ' ἐν ΒΗΣΣΗΣ ΟΡΕΟΣ χαλεπὸς περιδέσθαι
 Κάπεθ' ΧΑΤΑΙΟΔΩΝ φρονέει χυμῶ μαχέσασθαι
 Ἀνδράσι θηρευτῆς, θήγει δέ τε ΛΕΥΚΟΝ ΟΔΟΝΤΑ
 Δοχμῶδεις, ἀφρὸς ᾧ πρὸς σῶμα μασιχόωντι
 Λείβεται, ὅσπερ δὲ οἱ πυρὶ λαμπετόωντι ἐκτίλναι.
 Ὅρθας δ' ἐν λοφίῃ φείσσει τείχας ἀμφὶ τε δειρῶ.

Id est

*Qualis autem in VALLIBUS MONTIS acerbis
 aspectu*

*Aper, DENTES habens EXERTOS, fertur im-
 petu ad pugnandum*

*Cum viris venatoribus, ACUITQUE CANDI-
 DUM DENTEM*

*Per obliquum actus, spuma autem circa os man-
 denti*

*Destillat, oculique ipsi igni splendenti similes
 sunt.*

*Rectis autem in vertice horret setis, circaque col-
 lum.*

NUM. VI.

Inter *Neronianos* hunc protulit *Angelonus*, seu po-
 tius in *Supplemento* ejusdem *Petrus Bellorius*. Ni-
 hil tamen ad *Neronem* pertinere existimat, sed, quum
 ex *Contorniatorum* genere sit, pro lubitu effectum,
 unde & inter illos *Trajani* inveniatur.

Spectatur *Serpens* in Gyros suos arrectus juxta *Ar-
 borem* nodosam aridamque, atque *Aram* ignitam, Quod
 vero hic *Ignis* est in *Ara*, id penes *Octavium Stra-
 dam* atque *Tristanum* sunt *Fruges*, nec tamen inde *Se-
 quitur* male exceptum esse a *Chalcographo Numisma*,
 quum videam apud *Choulum*, ubi de *Æsculapio*
 agit,

agit, ignem, pariter ut in nostro, servari.

Negat *Bellorius* ad *Neronis* res quidquam pertinere, & pro lubitu Sculptoris aliorumve percussum putat. Satis quidem temere; nec id inde evincitur, quod similis in *Trajano* observetur Typus. An ergo nihil ad *Neronem* Confector Ferarum & Venatio Circensis pertinet, quam modo vidimus, quoniam in *Vespasiani* Nummo idem servatur Typus? An Victoriæ Circenses & Quadrigæ ad *Neronem* referri non possunt, quoniam in *Trajani*, *Alexandri Severi*, aliorumque multis existant Nummis? Mihi certe non simplici de causâ ad *Neronem* Serpens pertinere videtur.

Scribit *Tacitus*, Libro *Annalium* XI. Cap. XI. *Vulgabaturque adfuisse infantia ejus DIACONES in modum custodum, fabulosa & externis miraculis adsimulata? Nam ipse, haudquaquam sui detractor, UNAM modo ANGVEM in cubiculo visam narrare solitus est.* Fabulam hanc pariter agnoscit *Suetonius*, scribens in *Vita* ejus Cap. VI. missos a *Messalina* percussores, qui meridianem, ut *Britannici* æmulum, strangularent, DRACONE (ut fabula erat) *E PULVINO SE PROFERENTE*, conterritos refugisse. *Quæ fabula*, inquit, *exorta est, deprehensis in lecto ejus circum cervicalia, SERPENTIS EXUVIIS.* Idem & *Xiphilinus* narrat, & prodigii addit explicationem; verba ejus hæc sunt in initio *Neronis* pag. 157. Ed. H. S. in Fol. Προϊόντῳ ᾧ δὲ χεῖνον ΔΕΒΗΡΙΣ πρὸς τὸν αὐχένα τῷ Νέρωνι παιδὶς ἔτ' ὄντῳ εὐρεθεῖσα παρέδοκε τοῖς μάντεσι λέγειν, ὅτι ἰαχὺν ᾠδοῦν δὲ γέροντῳ μεγάλῳ λήψεται· ἐπειδὴ τὸ γῆρας ἂν παῦθ' αἱ ΟΦΕΙΣ ἐκδύεσθαι νομίζοντω. id est. *Progrediente vero tempore, propter EXUVIAS*

VIAS SERPENTIS *ad cervicem NERONIS pueri inventas, vates prædixere, eum ab homine sene magnam potentiam accepturum. SERPENTES enim, positis exuviis, una exuere senectutem existimantur.* Et hinc est, quod in multis Nummis, qualem & ipse servo, ad collum Neronis Serpens erumpat.

Xiphilini autem illa non ineptam Nummo nostro Interpretationem accommodant. Arbor enim, Anguis, Focus, ejusdem fere rei sunt Symbola. De Angue seu Serpente modo vidimus. At Arbor, qualis hæc repræsentatur ramis nodosa, frondibus orbata; virorem brevi novasque frondes sese recuperaturam profitetur. Ignem vero, quoniam perpetuum *Vestales* alebant, æternum dixere, certe Sacerdos

Æternumque adytis effert penetralibus ignem
Apud *Virgil.* Lib. *Æn.* 11. versu 297.

Nec mirum, quum e coelo per *Prometheum* hominibus sit communicatus, unde & futuræ Claritudinis idem præsagium. De *Julo Virgilius* Lib. eodem, versu 682.

Ecce levis summo de vertice visus Juli

Fundere LUMEN APEX, tactuque innoxia molli

Lambere FLAMMA comas, & circum tempora PAsCI.

Nos pavidi trepidare metu, CRINEMQUE FLAGRANTEM

Exculture, & Sanctos RESTINGVERE fontibus IGNES.

At pater Anchises, oculos ad Sydera latus

Extu-

*Extulit, & cælo palmas cum voce tetendit.
 Jupiter Omnipotens, precibus si flecteris ullis,
 Aspice nos, hoc tantum: & si pietate mere-
 mur,
 Da deinde auxilium Pater, atque hæc OMINA
 firma.*

In hoc uno itaque Nummo pristinam generis nobilitatem ostendat *Nero*, futuramque Imperii claritudinem; ubi jam pro sene Imperatore & desipiente *Claudio*, se generosum recepissent juvenem, & promittit sub viridi juvenia sua Rempublicam, decore suo sub vetulo isto orbatam, recepturam pristinum vigorem, lætumque post tristem hyemem veris purpurei tempus.

Quæ plura de hoc Nummo dici possunt, reservamus ad *Num. XII.*

NUM. VII.

Neronis hunc Nummum rudis artificii, ita juxta *Erizzum* pag. 101. circa Capitis effigiem inscribi dicunt, IMP. NERO. CÆSAR. AUG. P. MAX. in Aversa vero hac nostra Parte cernitur in Lectulo decumbens Mulier, quæ dextra manu ex Vasculo Serpentem paciscit.

Frustra Lectisternia Veterum hic allegat *Erizzo* & *Mediobarbus*, opportune enim comes superiori adest, nobisque impotentem animi, imperiique appetentem *Agrippinam* istam exhibet, *Neronis* Matrem, quæ non tantum, ut salutaris Populo Romano *Hygeia*, videri vult illi cum *Æsculapio* suo adesse, verum generosam illam *Alexandri Magni* Matrem *Olympiadem* pectore suo gestare, tamquam non minor ex Anguis istius in cubiculo filii sui apparitione divinitatis, clari-

tatis atque futuræ & jam adeptæ magnitudinis opinio affulgere deberet *Neroni*, quam olim ex ementito conceptu matris *Pelleo* juveni. Matrem certe *Agrippinam* (a qua dolum & fabulam excogitatam facile admitto) maximi *Serpentinas* istas exuvias fecisse, apparet ex his *Suetonii* verbis, quæ apud illum supracitatis adnectuntur: *Quas tamen* (exuvias) *aureæ armillæ*, ex voluntate matris, inclusas, dextro brachio gestavit aliquamdiu: ac tædio tandem materna memoriae abiecit: rursusque extremis suis rebus frustra requisivit.

Protulit & Nummum hunc ad *Angelonum* pag. 52. Num. 14. *Bellorius*, similemque profert in *Trajano* cum inscriptione OLIMPIAS REGINA. de quo nos in ADDENDIS.

NUM. VIII.

In Anteriori Parte caput traditur esse *Neronis*, ad cuius latus incisa additur Palma, cum hac Inscriptione IMP. NERO. CÆSAR. AUG. P. MAX. Nummus ipse magnitudine & metallo clarus esse dicitur, Caputque Imperatoris admodum juvenile representare.

Aversa pars hæc desumpta est ex *Erizzo* pag. 114. & *Angeloni* Opere pag. citata, Num. 19. Circum exhibet, & Aurigationes Circenses atque Venationes, quibus impotenter, ad infaniam usque induratus *Nero*.

NUM. IX.

Ab altera parte *Neronis* traditur esse Vultus, cum Inscriptione NERO CLAUDIUS post cervicem vero Imperatoris Nota ista solita ex P. & E. consula.

flata, ut in plurimis hujusce generis, incisa in ipso Nummo, atque argento repleta. Nummus ipse pulchri metalli esse dicitur.

Aversa pars Bigam repræsentat a Leonibus duobus tractam, cui Figura insidet Muliebris, altera ad latus cernitur currens, cernuntur item Duæ ante vel juxta Leones.

Notum est, Muliebri sæpe Habitu, ut *Apollinem*, ita & *Bacchum* repræsentatum fuisse; hic Bigæ insidet Triumphali, lauream sibi ob devictos imponens *Indos*. Quomodo & *Hercules* post defunctos labores sæpe cernitur in Numismatibus sertum capiti suo adaptans, ut apud *Carpegnam* in *Veri* Nummo pag. 19. & *Commodi* Typo eodem, inter Medalliones *Ludovici Magni*, Trahitur currus a duobus Leonibus, quos tamen Tab. xv. Num. 4. ut & *Caracalli*, ibidem Tab. xxi. Num. 3. Trigides vel Pantheras potius esse judico, ex similibus Nummis, ut inferius Num. xx. xl. & lxx. aliisque Vetusstatis Monumentis. Nam etfi Leo quoque illi Sacrum sit Animal, atque inde cum Sacra ejus Cista conspiciatur apud *Montfauconium* Tab. clxii. C. 6. Paterque ejus *Jupiter* Matri *Semele* in Leonis apparuerit forma, prout canit *Nonnus* Libro *Dionysiac.* vii. pag. 221. Edit. *Falkenburg* tamen Pantheræ passim currum ejus trahunt, ut ex eodem apparet Lib. xi. pag. 315. ubi minatur bestiis illis hoc pacto.

Οὐκ ἔτι ΠΟΡΔΑΛΙΩΝ ὁμᾶς αἰῶλον ἡνιοχέωσιν.

Ἄλλοι δ' ἦρες ἔασιν.

Id est,

I 2

Non

*Non amplius PANTHERARUM corpus varium
aurigabo,*

Sunt & aliæ feræ.

Duarum Figurarum, quæ ad Capita Bestiarum sunt, alter *Satyriscus* est, quales passim *Bacchum* comitantur, quique potum iisdem Animalibus præbere videtur; alter est quædam ex *Bacchantium* numero, quæ aurigæ fungitur officio, & Animalia fræno ducit. Figura ista accurrens crotalum pulsatur, licet instrumentum illud detritum fuisse videatur in ipso Numismate, neque inde in pictura expressum. Accurrit autem juxta morem Regum antiquorum, cujus etiam sæpe mentio in S. S. fit, in Historia *Josephi*, *Absalom*, atque *Adoniæ*, quo pacto & apud *Cartium* Libro VIII. Cap. II. *Lysimachi* frater *Philippus* pedes, incredibile dictu, per D. stadia vectum Regem COMITATVS est; sæpe equum suum offerente *Lysimacho*, nec tamen, ut DIGREDERETVR a Rege effici potuit, quum lorica indutus, arma gestaret. Quomodo & *Galba*, Imperator postea, campestem decursionem scuto moderatus, etiam AD ESSEDUM Imperatoris per viginti passuum millia CURRIT. ut in Vita ejus narrat *Suetonius* Cap. VI. Fungebatur autem id officium *Cajo*, qui nihilo reverentior leniorve erga Senatū: quosdam summis honoribus functos, ad ESSEDUM SIBI OCCURRE togatos per aliquot passuum millia, passus est. ut idem in Monstri ejus Vita scribit Cap. XXVI. ubi videndæ Notæ *Isaaci Casauboni*.

Forſitan hoc Scemate ostentare *Nero* voluit victoriam illam *Parthicam*, virtute fortissimi Ducis *Corb.*

bulonis, adeptam, Regnumque *Armenia* Regi *Tiridati* restitutum. Qua fortuna quantopere gavilus fuerit; *Imperator* propterea appellatus, & Lauream in Capitolio consecrans, ostendit *Tiridatis* apud *Dionem* seu *Xiphilinum*, & *Suetonium* historia. *Bacchi* vero Triumphis ita Victorias suas vesanus ille æquipari voluit.

Hic autem Nummus an idem sit cum illo *Trajani* typo, quem proferemus, ut modo dictum est, inferius Num. xx. & xl. & lxx. ambigo; *Trajani* certe similem delineat *Choulius*, ubi de *Bacchi* agit Numismatibus. Id scio, egregie illustrari ex Marmore quod exstat apud *Boissardum*, & ex illo repetiit *Montfauconius* Tab. CLII. Nam ibi Coronatus Lauro pariter in biga Pantherarum sedet *Bacchus*, adstante altera Figura Coronata quoque, læva gerente Cornucopiæ, dextræ vero vas utrimque ansatum, quod Deo porrigit. Accurrit Figura Secunda Laureata crotalum pulsans, Tertia item ad Capita Bestiarum, non lituum, ut Vir Doctus putat, sed Pedum Pastorale tenens, quarta denique pariter Laureata, Tibiam, vel Tubam inflans, eadem præcedit Animalia.

Sub Nummo in inferiori parte exeso vestigia literarum barbararum existimat fuisse *Erizzo*, quod tamen vix credibile videtur. Exstat apud illum pag. 107.

Cæterum non uno scemate ab *Nerone* aliisque hosce *Bacchici* Triumphi Nummos cufos patere potest, tum ex Nummis inf. Num. xx. xl. lxx. allatis, tum ex indice *Mediobarbi*, qui ex *Ind. Polatio* ita similem describit Nummum: „*Currus a duabus Tigridibus tra-*

„*Etus, in quo Figura Bacchantis sedet, Currum præcedunt aliæ Figure Bacchantes, in aëre pendet Cupido Botro Uvæ appensus, suo quo duo Capita se respicientia, in quorum medio pendet Uvæ Botrus.* Non dubito autem, quin Capita illa Orientem atque Occidentem designent, & simul, ut in *Hadriani Nummis*, Æternitatem Imperii: Vide omnino inferius *Num. XL.* ubi integerrimus Triumphus *Bacchici* exhibetur Typus.

NUM. X. & XI.

Priorem horum Numismatum partem sæpe laudatus atque laudandus *Patinus* protulit ad *Suetonii* illum locum de Organis Imperatoris *Neronis* Hydraulicis. Inscribitur IMP. NERO. CÆSAR. AUG. P. MAX. Averfas partes utraque ibidem delineavit. Sed quum eadem Numismata depingens Doctiss. *Tristramus* Tomo 1. pag. 218. pro more suo ingenium acuerit ad intelligenda eadem, aliisque exponenda, lubenter verba ejus *Latii* jure donata pro *Gallica* veste, hic inserere volumus.

„Representatur *Nero* Lauro coronatus cum hac Nota ante ejus effigiem P. E. in posteriore Numismatis parte conspicitur vox LAURENTINUM, cujus tres postremæ litteræ vix conspici possunt.

„Instrumentum Hydraulicum, compositum ex fistulis ordine positis, in medio conjunctis invicem & descendentibus ordine, sicut Dei *Pan*is Fistulæ depinguntur; ut & fabrorum ferrariorum Fistulæ; positum est super puteum vel cupam (sicuti conspici potest) ex medio cujus surgit Fistula vel Antlia intrans, in Machinam vel Instrumentum Hydraulicum.

„Ad

„ Ad alterum latus conspicitur effigies hominis stantis,
 „ manu læva unam ex fistulis tangentis, altera manu ab ima
 „ parte instrumentum; quod in parte superiore figuram
 „ quasi habet acuminati ligonis, cujus media ba-
 „ sis ovalis est figuræ, atque infra concavam tanquam
 „ urnam habet, unde apparet parvum illud instrumentum
 „ per Tubulum exiguum foram suam mutuari.

„ Ad latus alterum magni Instrumenti Hydraulici
 „ ramus Lauri conspicitur, qui quidem nulli rei adhæ-
 „ ret. Numisma hoc *Romæ* non fuit fabricatum & ideo
 „ non ita nitidum est in averſa parte, ut faciliter ductus
 „ picturæ animadverti possint. Unde multum labora-
 „ vi ut omnia detegerem lineamenta. Denique no-
 „ tavi esse aliquod ex illis Instrumentis Hydraulicis
 „ quibus *Sueton.* Cap. XLII. dicit illum permultum de-
 „ lectatum fuisse: *Reliquam (ait) diei partem per*
 „ *Organa Hydraulica novi & ignoti generis circum-*
 „ *duxit, ostendensque singula, de ratione ac difficultate*
 „ *cujusque differens, jamque se prolaturum omnia in*
 „ *Theatrum affirmavit, si per Vindicem liceat: at-*
 „ *que iterum* Cap. LIV. *Sub exitu quidem vitæ pa-*
 „ *lam voverat, si sibi incolumis status permansisset, pro-*
 „ *diturum se partæ victoriæ ludis etiam Hydraulæm*
 „ *& Choraulæm, & Vtricularium, ac novissima die hi-*
 „ *strionem, saltaturumque* Virgilii Turanum.

„ Hydraulicum illud Instrumentum, aliquo mo-
 „ do, quantum spectat fistulas, similis est illis Orga-
 „ nis Pneumaticis, quibus in Ecclesiis nostris utimur,
 „ eleganter descriptis ab Imperatore *Juliano* in quo-
 „ dam suo Epigrammate, quo evincitur ignorantia *Con-*
 „ *stantini Manassis*, qui harum inventionem *Theophi-*
 „ *lo* tribuit Imperatori., Et paullo post: „ Ut

„ Ut igitur aliquid dicam quod clarius hanc Numif-
 „ matis Posteriores Partem explicet; sciendum, quod
 „ Nero, ut concentus suos Musicos magis variaret,
 „ atque tanto acceptiores populo redderet, Or-
 „ gana novæ inventionis composuerit, ut sonum red-
 „ derent per aquam, mediante antlia. Qui huius
 „ ludebat dicebatur *Organarius*, ut inveni in Glossa-
 „ rio, *Organarius*, ὄργανος. *Claudianus* Panegyrico quod
 „ *Manlio* dedicavit, hunc ludum egregiis versibus ex-
 „ primit, ita versu 316.

„ *Et qui, magna levi detrudens murmura ta-*
ctu,

„ *Innumeras voces segetis moderatur abenæ,*

„ *Intonat, erranti digito, penitusque trabali*

„ *Veete laborantes in carmina concitat undas*

„ Ante quem adhuc magis apte *Pomphyrius* In Panegy-

„ rico quod ante vel post *Marci Velseri* Opera existat,

„ ita occinit:

„ *Hæc erit in varios species aptissima cantus,*

„ *Perque modos gradibus surget fecunda sonoris*

„ *Ære cavo & tereti, calamis crescentibus au-*
cta.

„ *Quis bene suppositis quadratis ordine pleetris*

„ *Artificis manus in numeros clauditque aperitque:*

„ *Spiramenta probans placidis bene consona ryth-*
mis.

„ *Sub quibus unda latens properantibus incita ven-*
tis;

„ *Quos vicibus crebris juvenum labor haud sibi discors*

„ *Hinc atque hinc animatque agitans, augetque re-*
luctans.

„ *Ve-*

„ Verum invenio primum inventorem fuisse omnium
 horum Instrumentorum *Mosem*, cum huic rei in
 „ *AEgypto & AEthiopia* operam dederit (sicut ait
 „ *Eustathius* Archiepiscopus *Antiochensis* ad *Hexaë-*
 „ *meron*) Primus autem qui apud *Græcos* novæ in-
 „ ventionis laudem habuit, fuit *Ctesibius* (ut *Vitruvius*
 „ Lib. x. Cap. XIII. asserit) & pariter *Athenæus*, Lib.
 „ IV. *Vitruvius* vero eodem illo Capite XIII. exacte
 „ valde describit hoc Instrumentum, cujus verba ma-
 „ xime conveniunt cum Numismatis nostri Parte Poste-
 „ riore.

„ Verum tamen est, quod eo modo, quo apud *Sueto-*
 „ *nium*, hæc nova atque incognita antea Instrumenta
 „ *Hydraulica* describuntur, quæ invenisse sese primum
 „ jactabat *Nero*, impossibile sit eadem rite cognoscere,
 „ nisi admirabilis ille *Orpheus*, faucibus unguibusque
 „ inferralis *Cerberi* elapsus, ipse hanc nos artem doceat,
 „ modumque Musices; ut recte intelligatur, demon-
 „ stret. Concludimus igitur *Neronem* his inventis mi-
 „ rifice delectatum, sibi que artis inventionem vindi-
 „ cantem, memoriam ejus rei in Numismatibus quoque
 „ exstare voluisse.

„ Habeo inter Numismata mea, alterum quoque
 „ æreum, Maximi Moduli, huic par, in quo idem In-
 „ strumentum Hydraulicum depingitur, verum sine In-
 „ scriptione, & cum figura virili ab utraque parte,
 „ quod una cum priori depingi curavi, verum eodem
 „ adhuc obscurius videtur.

„ In priori autem Numismate Inscriptio hæc legitur
 „ LAURENTIN. sive LAURENTIUM, prout pu-
 „ to debere legi; litera item A. per illos, qui Num-

. K

„mum

„mum cuderunt, adjecta est, ut intelligeretur esse *Au-*
 „*gusti Laurentinum*, quasi vel Instrumentum illud
 „*Laurentinum* fuerit appellatum, vel *Laurenti* Me-
 „topoli *Latinorum* fabricatum, quæ Urbs alias quo-
 „que *Lauro-Lavinium* & *Lavinium* dicitur apud
 „Geographos. Nisi dicamus ita appellatum, quo-
 „niam Lauri ligno usus fuerit *Nero* in fabricandis fi-
 „stulis, quæ alias ex levigato tenui ferro vel ære fie-
 „ri solebant. Civitas autem *Lavinium* Laurus arbo-
 „res magna tulit copia, ejusque Laureta in vicinis Syl-
 „vis *Jovi Indigeti* atque *Apollini* consecrata fuerunt,
 „prout testantur *Plinius* Lib. 1. & *Herodianus* in Vi-
 „ta *Commodi*.

Haftenus *Trifstanus*, qui mihi in Inscriptionis ex-
 plicatione falli videtur, neque ulli probaturum corda-
 to, *Lavinii*, aut ex Lauri arboris ligno fabricatas has
 Fistulas fuisse. Satis enim ostendit *Suetonius* Organa
 hæc *Romæ* penes *Neronem* ipsum fuisse, ubi enim
 Cap. xli. *Nero* ille Imperator artifex ROMAM *præ-*
trepidus rediit, nulla alia re gesta, *quosdam e Pri-*
moribus Viris DOMUM evocavit, *transactaque ra-*
ptim consultatione, reliquam diei partem per OR-
 GANA HYDRAULICA NOVI ET IGNOTI GE-
 NERIS circumduxit &c.

Ut itaque proferam, quæ ipse de Inscriptionis ra-
 tione sentiam; Dico, videri mihi interpretationem
 ex ipso *Suetonio* petendam esse, in Vita *Galba* Cap.
 1. Ibi narrat ex LAURI ramulo, quem prætervolans
 aquila una cum gallina in *Livia* demiserat gremium,
 tantum provenisse LAURETUM, ut Triumphaturi
 Cæsares, inde LAUREAS decerperent, moremque
 Trium-

Triumphantibus fuisse, alias confestim eodem loco pangere.

Videtur itaque *Nero* post novum illud Artis Hydraulicæ inventum ostensionemque Primoribus Viris, insigne ejus generis Instrumentum in LAURETO isto collocasse, id est, in *Villa ad Gallinas*, ut in *Galbæ Vita* Cap. i. vocatur, quare & ad Aræ seu Arculæ partem inferiorem LAURI apparent folia, ut Inscriptionem Nummi illustrent, & ab illa illustrentur vicissim. Villa vero ista *Tiberi* (unde illi scilicet aquarum copia) fuit imposita, juxta nonum ab Urbe lapidem, *Via Flaminia*, ut disertis verbis testatur *Plinius* Libro xv. Cap. ultimo.

Quantum vero ad Organum Hydraulicum attinet, omnesque figuras in hisce Nummis repræsentatas, de iis prolixè ad mirificum illum *Placidii Valentini* Medallionem inferius *Num. 56.* acturi sumus.

NUM. XII.

Hic nummus multis forsan videbitur non alius nec diversus esse ab illo, quem habuimus superius *Num. vi.* verum, quum sibi consent in citando atque proferendo hoc Nummo Viri Docti, ejusque discrepantiam ab altero illo denotent; ex alia etiam matrice provenisse credimus, imo aliam quoque historiam respicere arbitramur.

Cernitur in Anteriori Parte *Neronis* Caput, satis ad similitudinem oris, quam dant Historici, atque optima præferunt Numismata. Laurea coronatur, & ad mentum solitam habet Notam ex P. & E. conflatam. Nummum hæc ambit Epigraphe. NERO. CLAVDIVS. CÆSAR. AVG. GER. P. M. TR. P. IMP. P. P.

K 2 In

In Posteriori Parte ingens conspicitur Serpens, tortuosus sese trahens voluminibus, partemque sui postremam conatibus prioris adducens, patulis faucibus appetens appositas in sublimi ara Fruges. Retro Arbor est, annosa quidem, sed tamen virens, Laurus, si ex foliorum pictura iudicium ferre licet.

Tristanus, nobilis auctor, & in hisce elegantissimis versatissimus, ubi Nummum hunc produxit Tom. I. *Commentariorum Historicorum*, quos patria sua olim lingua, id est *Gallica*, conscripsit, multisque ingenii & eruditionis luminibus distinxit, pag. 221. non inepte existimat, fata progenitoris *Æneæ* respici, & factum illi de futuris prodigium ad Patris *Anchisæ* tumulum, Describit rem ita *Virgilius* Libro *Æneid.* v. versu 84.

*Dixerat hæc, adytis cum LUBRICUS ANGUIS
ab imis*

SEPTEM INGENS, GYROS, SEPTENA VO-
LUMINA TRAXIT,

Amplexus placide Tumulum, LAPSUSQUE PER
ARAS.

Sequitur paullo post versu 90.

*Obstupuit visu Æneas, ILLE AGMINE
LONGO*

*Tandem inter pateras & levia pocula SER-
PENS,*

LIBAVITQUE DAPES; *rursusque innoxius
imo*

Subsedit Tumulo, & DEPASTA ALTARIA li-
quit.

Quanta vero olim superstitione *Dracones* culti fue-
rint

rint, creditque dapes, ut Diis appositas, libare, vel ex unico illo exemplo *Æliani* patet, quod de *Ægyptio* quodam narrat, Libro *Animalium* x. Cap. xvii. Verba ejus hæc sunt: *Non temere canit Homerus:*

— Χαλεποί ἦ Θεοὶ Φαίνοσσι ἐναργεῖς.

Conspexisse Deos homini non utile, non fas.

Nam & DRACO sacer ac venerandus, divinius in se aliquid habet, quodque præstet ignorari. Nempe in Melite Ægyptia Draco Divinis honoribus afficitur in Turri quadam. Adsunt ei Sacerdotes & Ministri, mensa & crater ponitur. Crateri quotidie immittunt libum ex farina subacta melicrato, & recedunt. Postridie reversi craterem inveniunt vacuum. Et quum aliquando maximus natu ministrorum summo videndi Draconis desiderio teneretur, solus ingressus, & libo proposito, recessit: & mox DRACONE mensa conscensa EPULANTE, ille subito magno cum strepitu fores (quas pro more clauserat) aperuit. Draco indignatus abiit. At ille, viso quem voluerat, suo quidem malo, mente captus & suum confessus crimen, mox obmutuit: & paullo post collapsus interiit.

Hanc eo libentius adduxi Historiolam, quoniam similem illustrat, quæ in *Libris Apocryphis* invenitur, ad *Danielis* Historiam pertinentibus. Ibi enim Cap. ii. similis commemoratur DRACO ingens, Divino a *Babyloniis* honore cultus, qui vivebat, EDEBAT, atque BIBEBAT, versu 2. seu alia distinctione 23. quique adeo picem, omentum, & pilos, in massas a *Daniele* compactos deglutiens, medius crepuit, ut mox versu 26. legitur.

Sicut autem explicationem hanc typi *DRACONIS*, seu *Anguis*, juxta *Virgilium* LIBANTIS DAPES APPOSITAS, debemus *Tristano* eruditissimo, ita, quum nihil ipse de arbore LAURU dixerit, nec quo pacto hic Nummus inter CONTORNIATORUM mereatur referri numerum, quæ ipsi excogitavimus afferemus.

Pertinent ad *Æneæ* prodigia *Anguis*; ad illa JULIORUM Familiæ, ex Gente *Æneæ*, LAURUS arbor. Audiamus *Suetonium* in *Vita Galbæ* Cap. i. ubi prodigia recenset, quæ præcesserunt finitum in *Nerone* Imperium *Iuliorum*. Verba ejus hæc sunt: *Progenies Cæsarum in Nerone defecit: quod futurum compluribus quidem signis, sed vel evidentissimis duobus apparuit. Livie olim post Augusti statim nuptias Vejentanum suum reviventi, prætervolans aquila, gallinam albam, RAMULUM LAURI rostro tenentem, ita ut rapuerat demisit in gremium: cumque nutriri alitem, pangi ramulum placuisset, tanta pullorum soboles provenit, ut hodie quoque ea villa AD GALLINAS vocetur: tale vero LAURETUM, ut triumphaturi Cæsares inde LAUREAS decerperent, fuitque mos triumphantibus, alias confestim eodem loco pangere, & observatum est, sub cujusque obitum, arborem ab ipso institutam elanguisse. Ergo novissimo Neronis anno, & SYLVA OMNIS EXARUIT RADICITUS, & quidquid ibi gallinarum erat, interiit.*

Itaque nihil mirari oportet arborem potius Laurum, quam aliam in hoc Nummo electam, sub cujus umbra profiliret *Anguis* iste ad dapes, satisque opportune triplex

plex fatum prodigiumque uno hoc Nummo expressum, *Æneæ* scilicet, *Iuliorum*, & ipsius *Neronis*, sicut ex *Suetonio* pariter vidimus superius ad Nummum.

VI.

Ad *Circenses* palmas quidni hic Nummus pertineat? quum passim laurea dextras Athletarum nostrorum ornet; quum ipse *Nero* triumphabundus, non minore gaudio ex adeptis in Sacris Ludis, quam ferocibus Bellis, palmis, inde sæpius crebros decerpserit ramos; *Æneæ* denique ipsi hoc ostentum factum fuerit apud *Virgilium* eo in loco, atque illo tempore, quo omnis generis Ludos, celebrandæ memoriæ Paternæ gratia, instituit.

Unum addam. Existimat Clariss. *Tristanus* eundem Nummum a *Strada* quondam fuisse productum, sed detrita inscriptione male applicatum, & pro *Græco* habitum fuisse; quod vix puto, quum non tantum *Strada* pag. 36. Sed & ante illum *Georgius Chandlerus* eundem Nummum, simillimo ductu linearum legerit & expresserit, cum Epigraphe ΝΕΡΩ. ΚΑΑΤΑ. ubi & gy-
rus caudæ Serpentinæ aliter inflectitur, præterea in frugibus & arbore est differentia, ut plane *Græcum* illum, & forsân ab *Epidauriis* percussum existimem.

Sciendum vero est, post mortem *Chandleri*, gazam ejus ad Imperatorem *Maximilianum* transiisse, cujus Antiquarius fuit iste *Oëtavius de Strada a Rosbach*, in cujus itaque *Genealogia Austriæ*, omnia illa & longe plura inveniuntur Numismata, quæ antea a *Georgio Chandlero*, Rectore olim *Patavii*, Equite *S. Marci*, multorumque Principum Consiliario, Lin-
gua

gua *Germanica* fuerant illustrata, a filio autem ejus, *Georgio* pariter *Cbandlero*, Idiomatice *Belgico* edita *Amstelodami* in Fol. anno MDCXVII.

NUM. XIII.

Inscriptio Nummi, par superiori, Caput exhibet pariter Laureatum, sed pro Nota ista Palmæ Ramusculus impressus cernitur.

Ab alia parte Olympionica solito effingitur habitu, cujus nomen inscribitur *STEFANAS*.

Profert Nummum hunc *Tristanus* pag. 222. existimatque *Stefanam* hunc pertinere ad domum istius *Stephanæ Corinthii*, cujus honorifica fit mentio in Epistola *Pauli* I. ad *Corinthios* Cap. I: 16. & XVI: 15. 17. Verum licet *Achajam* petiverit *Nero*, & illinc atque undique Coronas & Palmas reportaverit, non tamen quidquam ad *Corinthium Stephanam* Nummum nostrum pertinere existimo. Antiqui enim per PH. non per F. hoc nomen scribebant, ut ex innumeris apud *Gruterum* constat Inscriptionibus; videturque potius cusus Nummus sequioribus sæculis, prout longe maxima pars horum *Contorniatorum*; ita ut nomen *Athletæ* tum celebris fuerit additum, quum in simillimo *Neroniano* nullum nomen adsit penes *Patinum* in Comm. ad *Suetonium* in Vita *Neronis* Cap. XIX. Nomen autem victori *Athletæ* conveniens est, sive proprium ejus fuerit, sive a multis Coronis ab ipso relatis adjectum atque adoptatum.

NUM. XIV.

Sequuntur tria jam Numismata, quæ accuratissime ad ipsa Archetypa scalpi atque effingi curavi, illa autem nactus sum beneficio egregii viri, qui *Amstelodami* suas

suas ædes habet, *Vilenbroekii*, apud quem in pulcherrimo Musæo, omnis generis Antiquitatum ornatissimo, atque instructissima Pinacotheca, studiose aservantur.

Cernitur in primo illorum, ab altera parte *Neronis* caput laureatum, cum Epigraphe *NERO. CLAUDIVS. CÆS. AVG. GERM. P. M. TR. P. IMP. P. P.* e regione frontis consueta Nota ex *P. & E.* conflata, impressa cernitur.

Ab altera parte Figura virilis citis insistit quadrigis, dextra Flagellum, læva Coronam tenens, cum Inscriptione *OLVMPI NIKΑ*.

Quantum ex ratione fabricæ existimare licet, hosce Nummos sub Imperatoribus cufos judico jam *Christianis*, ut rudiores, & hunc quidem sub *Constantino Magno*, impulsus similitudine nominis *Olympii*, ita enim qui hic *OLVMPIVS* dicitur infra Num. LI. *OLIMPIVS* agnoscitur, habitu quidem a nostro differens, ut stans sine quadriga, pro Corona tenens Palmam, galea præterea & militari habitu ornatus, quum noster Quadrigæ insistent nudus appareat, quantum quidem ex Nummi delineatione cognoscere licuit, non aliter, quam inferius quoque in *Patiniano* ejusdem *Constantini* Athleta *Ursus* undus plane repræsentatur, more scilicet Heroum, & tantum non Semideorum.

De *Olympii* autem nomine vide quæ ad *Constantini* Nummum scripsimus, iisque adde *Neronem* quidem plurifariam aurigasse, *OLVMPIIS* vero etiam decemjugem: quamvis id ipsum in Rege Mithridate, Carmine quodam suo reprehendisset. Sed excussum

L cur.

curru, ac rursus repositum, cum perdurare non posset, destitisse ante decursum, nec eo secius CORONATVM fuisse. prout tradit in Vita ejus Suetonius Cap. xxiv. qui Cap. xxv. addit Romam quoque cum curru intrasse Triumphali, qui Augusti quondam fuerat, inter alia ornamenta CORONAM capite gerentem OLYMPIACAM, dextra manu PYTHIAM.

Licet autem hic nec Capite nec Dextra Coronam gesseret, *Olympii* tamen, tanquam *Jovis* ipsius, nomen ambiisse videtur, ideoque nudo capite atque superiori corporis parte repræsentari, quidni enim is *Olympium* sese vocari pateretur, quem *majori formidine, & calidiore timiditate observabant, quam ipsum DE OLYMPO JOVEM*, ut verba sunt *Tertulliani* nostri in *Apologetico* Cap. xxviii. pag. 264. Quid *Olympium* illum timeret, cujus impia auditur vox apud *Senecam* in *Octavia* versu 450.

Stulte VEREBOR, ise cum FACIAM, Deos.

Quod autem *decemjugem* non videamus, sed *quadrijugem*, ex more est *Hieroniarum*, nec tali enormi aurigatione *Romæ*, verum in ipsis *Ludis Olympiis* usus fuisse legitur.

Cusus hic, ut dixi, & revocatus fuisse *Nummus* videtur sub *Constantino Magno*, quo & ipse nominis invidiam exemplo *Neronis & Hadriani* a sese amoliretur, & magnos honores titulo *Athletico* adipisceretur.

NUM. xv.

Neronis adhuc fatis juvenis cognoscitur Caput, sine *Laurea*, quantum ex *Nummo* paullulum detricto adipisci.

pisci licuit. In circuitu hæc leguntur, NERO. CÆSAR. AUG. utrum plura exstiterint olim, nescio.

Ab altera parte Circus est Maximus cum Obelisco, Leonibus Circensibus, & Venatione. Conferri meretur ille, qui expressus est Num. VIII. ut & alter a *Patino* ad *Suetonium* Cap. sæpius citato, allatus, qui forte idem cum hoc nostro est, quem detritum quodammodo esse dixi.

Renovatum hunc quoque Nummum circa *Constantini Magni* tempora fuisse existimo, & revera sub *Nerone* similem olim fuisse percussum.

NUM. XVI.

Laureatum rursus jam *Neronis* apparet Caput, & ad Mentum, ut sæpe, Palmæ incisus est Ramus. Inscriptio hæc est, IMP. NERO. CAESAR. AVG. P. MAX.

Ab altera parte nihil novum occurrit, nisi quod per corruptelam ætatis EVTVMIVS inscribatur Olympionica pro EVTHIMIO.

Mediobarbus in *Nerone* pag. 91. similem citat & describit Nummum, verum non addito nomine Athletæ, & cum hac Capitis Epigraphe, NERO. CLAVDIVS. CÆSAR. AVG. GERM. P. M. TR. P. II. P. P.

Notari autem velim, in delineandis hisce Numismatibus Num. XIV. & XVI. Circulum illum & Torum a quo Circensia hæc Numismata *CONTORNATA* appellata sunt, exacte observatum fuisse; interior enim ille circulus nigrior in ipsis Nummis cavus aliquantum est, unde fit ut albus iste quasi Tornus Nummum ambiat

biat & *CONTORNIATUM* faciat. Pleraque hunc habent, non tamen omnia Numismata, nam illud ipsum Num. xv. ubique æquali est planicie & glabrum undique.

NUM. XVII.

Ab antica parte *Neronis* est vultus, retro incisa Palma, in circuitu solita Inscriptio hæc IMP. NERO. CÆSAR. AVG. P. MAX. pulchri metalli esse dicitur, desumptus ex eodem *Erizzo* pag. 102.

Cernitur in postica hac parte Imperator eques, laureatus, hostibus imminens duobus, quorum quidem jam alter prostratus equi conculcatur pedibus, alter repugnans adhuc confoditur.

Victoriam sine dubio respicit *Britannicam*, ductu *Suetonii Paullini* acquisitam, de qua fuse *Xiphilinus* pag. 173. & seqq. muliebris illa figura *Bunduicam*, gentis istius Reginam repræsentat, fortissimam simul atque crudelissimam mulierem. Hanc post ingentem cladem *Romanis* per absentiam *Paullini* illatam, & a *Paulino* reverso magno prælio superatam, dum vires reparat, obiisse *Xiphilinus* scribit. Et hinc quasi repugnans adhuc fingitur, dum altera illa figura prostrata fufum ejusdem designat exercitum; nisi per virilem illam figuram intelligi præstet debellatos *Parthos*; ut ita duplex hoc Nummo celebretur Victoria, sicut triplex *Numero* II. ubi vide quæ notavimus.

Erizzo hic multa de *Crotoniatis*, illorumque bel-landi peritia profert, quod prorsus est ἀπερδιόνυσον pro temporum illorum incititia.

NUM. XVIII.

Laudat Numisma hoc *Erizzo* pag. 105. ut ingentis non tantum molis, sed & insignis exstantiæ. Circa
Ca.

Caput *Neronis* hæc legitur Inscriptio, NERO. CLAVDIVS. CÆSAR. AVG. GERM. P. M. TR. P. IMP. P. P.

In Aversa Parte conspicuo Curru Quadrijugo vehitur *Cybele*, Hastam tenens dextra, tracta a Leonibus quatuor, assistente *Attyde*. Similem typum observare licet in Nummo *Trajani*, inferius *Num. xxvi.*

Cur vero in hisce Nummis effingatur *Cybele*, ratio in promptu est, quod scilicet Imago ejus Leoni infidentis, inter præcipua Circi Maximi fuerit ornamenta.

NUM. XIX.

Inscriptio Nummi a priori parte ita concipitur juxta *Erizzum* pag. 109. & 110. NERO. CLAVDIVS. CÆSAR. AVG. GER. P. M. TR. P. IMP. P. P. ubi monetariorum errore omissa est litera v. quum scribi deberet CLAVDIVS. Magnum autem idem asserit esse Nummum, pulchri metalli, & Caput *Neronis* juvenile repræsentare.

Nummus autem hic, ut & *Sabinarum* raptus, merito ad Circenses pertinet, quum talia certamina, in ortu suo sub *Romulo*, casu hoc maxime fuerint celebrata; unde & cecinit *Virgilius*, quem opportune adducit *Erizzo*, Lib. Æn. VIII. v. 635.

*Nec procul hinc Romam, & RAPTAS sine more
SABINAS,*

*Confessu caveæ, MAGNIS CIRCENSI-
BUS actis,*

Addiderat.

Et hinc in Numismate nostro Metæ adduntur, quæ passim in Circis observantur.

TRAJANI MUMISMATA.

NUM. XX.

Circa laureatum Imperatoris Caput hanc Inscriptionem esse testatur *Angelonus. Edit. Belloriana* pag. 102. IMP. CÆSAR. . . . . COS. IIII.

In averſa hujus Nummi parte idem Triumphus *Bacchi* exprimitur, quem vidimus jam in *Nerone* Num. VI. niſi quod præter reliqua ibidem figura Muliebris duas ſimul inflat tibias, prout in Bacchicali elegantiffimo, quod penes Celeberrimum *Fontani* viſitur, editumque exſtat in opere *Montfauconii* Tab. CLIII. Num. I. eodem modo ante ejuſdem *Bacchi* currum Centaurus ſæmina duplicem inflat tibiam in Nummo *Julie Domne* apud *Seguinum* pag. 157. quem itidem repetit *Montfauconius* Tab. CLV. n. 8. Cernitur hic figura muliebris ad latus Satyriſci, quæ ſuperius Num. VI. non facile, quoad ſexum dignoſci poteſt. Sed & quem male Chalcographus veſtem ad humeros apertam fecerat, curvus baculus eſt; ſeu pedum paſtorale, prout optime exprimitur in Marmore, quod ſuperius ex *Boiffardo* adduximus, & ſervavit plane *Choulius* in *Neronis* typo ſimillimo. Videtur tamen & ibi apud *Choulium* Mulieris typus eſſe, quum Virilis ſit apud *Boiffardum*, ubi & reliquæ figuræ omnes virilis ſexus ſunt. *Fatnum* arbitratur *Angelonus*, rectivumque illi baculum, pro veſte illa, quam falſo ſuppoſuerat affinxeratque Chalcographus, tribuit, *con ritorto baſtone nella deſtra mano* inquit.

Sicut autem *Nero* quondam ſibi hunc adſciverat Typum; bello *Parthico* per *Corbulonem* confecto, *Bacchi* ſeſe æquare Victorias exiſtimans, ita merito maximus Im-

Imperator *Trajanus* similem sibi Nummum in 'Circensium lætita procudi passus est, qui fictas illas *Bacchi* laudes rebus vere gestis, magnificentissimisque ex longissime remotis populis Victoriis, longe est supergressus, PARTHICUS MAXIMUS inde, inter reliquos titulos, in Nummis & Inscriptionibus appellatus.

NUM. XXI.

Aversam hanc Nummi Partem *Angelonus* pag. 109. Num. 39. & *Erizzo* pag. 192. repræsentant. Uterque hanc circa caput, quod una cum pectore multum exstare in Nummo dicitur, agnoscunt Inscriptionem, DIVO. NERVÆ. TRAIANO. AVG. unde patet post mortem ejus Nummum fuisse percussum, ab *Hadriano* scilicet, qui, sicut ipse non semel sua manu feras in venatu confecit, ita videtur & patris sui celebrare memoriam; cui statuendum est similem obtigisse gloriam heroicam, quam licet fideant Historici, tamen hocce Numisma servat. Vel ipsa animalis ferocia, mordentis cuspidem teli vi nitentis confracti, docet a quali manu fuerit profectum.

Frustra vero *Angelonus* existimat pontem in inferiori Nummi arca designari, & ad alterum ejusdem latus aquam lambere Leonem, confractum enim (quod & *Erizzo* rectius vidit) telum, ut dixi, ira percitus mordet. Quali comparatione *Cæsar* illam vim atque impetum describit *Lucanus* Lib. 1. v. 205:

--- Sic cum squallentibus arvis

Æstiferæ Libyæ viso LEO comminus hoste,

Subsedit dubius, totam dum colligit iram.

Mox ubi se sævæ stimulavit verberare caudæ,

Erexitque jubam, & vasto grave murmur hiat

In

*Infremuit: tum torta levis si lancea Mauri
Hæreat, aut latum subeant venabula pectus,
PER FERRUM tanti securus vulneris EXIT.*

Quoniam vero in Ludis Circensibus etiam feræ solebant confici, maxime hæc Virtus Cæsaris ad similes Lætities pertinuit, quas mortuo etiam *Trajano* in honorem ejus diu fuisse celebratas infra ad *Num.* xxxv. observamus.

NUM. XXII.

Aversam Nummi partem quum expressisset modo *Angelonus* pag. 108. Num 42. totius, ut & integrioris dein picturam nacti sumus ex *Tristano* Tom. I. pag. 382. Circa Caput enim *Trajani* laureati legitur. . . . .
SARI TRAJANO. & quod hic supra Caput Numinis Marini male dignoscitur, rupes est aspera. Cæterum suam uterque dat interpretationem. *Angelonus* respici putat *Indicam* expeditionem, qua frustra conatus & iter *Alexandri Magni* supergredi optavit *Trajanus*. Figuram vero in aquis *Scyllam* interpretatur, quæ naufragium navigantibus minitetur, illis contra vim parantibus, quibusdam tamen jam submersis. Adnatantes facit delphinæ, quasi præ amore & studio humani generis, in subsidium venientes. *Tristanus* longo & docto, ut solet, commentario illustrans, ad temporum mutationem referri debere putat, & Reipublicæ extreme sub *Domitiano* afflictæ in melius sub hoc Principe mutationem designari. Maxime vero Ænigma hoc ex *Plinii* Panegyrico dissolvi posse existimat. Sicut enim antea civium bonorum erant sub oculis naufragia multorum, quos insidiosa tranquillitate proventus improvisus turbo perculerat, sub *Domitiano* videlicet, ita postea sub

sub *Trajano* delatores dignam subiere poenam. *Plinius* enim, quæ subjungit verba, hæc sunt: *Nihil tamen gratus, nihil sæculo dignius, quam quod contigit de super intueri delatorum supina ora; retortasque cervices agnoscebamur & fruebamur, quum velut piaculares publicæ solitudinis victimæ supra sanguinem noxiorum ad lenta supplicia gravioresque pœnas ducerentur. Congesti sunt in navigia raptim conquistata, ac tempestatibus dediti, abirent, fugerentque vastatas delationibus terras: ac si quem fluctus ac procellæ scopulis reservassent, hic nuda saxa & inhospitale littus incoheret, ageret duram & anxiam vitam, relictaque post tergum totius generis humani securitate, mæreret. Memoranda facies, delatorum classis permissa omnibus ventis, coactaque vela tempestatibus pandere, iratosque fluctus sequi, quoscunque in scopulos detulissent, furvabat prospectare statim à portu sparsa navigia, & apud illum ipsum mare agere Principi gratias, qui, clementia sua salva, ultionem hominum terrarumque Diis maris commendasset. Quantum diversitas temporum posset, tum maxime cognitum est, quum iisdem quibus antea cautibus innocentissimus quisque, tunc nocentissimus affigeretur, quumque insulas omnes, quas modo Senatorum, jam delatorum turba compleret, quos quidem non in præsens tantum, sed in æternum repressisti mille pœnarum indagine inclusos. *Tristanus* itaque per Delphinas istos Monstra intelligit marina devicta ab Imperatore *Trajano*, quem ibi aquis exstantem agnoscit, ita ut, quod ad lævam est manum, detentum, inhibatum, vinctumque ipsius sit potentia; quod ad dextram, depresso*

M

sub

sub rate capite, cauda tantum exstante, superatum jam ejus militumque, quorum unus adhuc in armis est, robore.

Hæc illi pro explicatione Nummi. Quidni vero *Trajanum* Numine isto Marino designari puremus, tanquam *Neptunum Regem*? quod sceptrum demonstrare potest læva manu gestum, verum Monstra nulla ex hujus quidem Nummi pictura agnosco, quid enim usitatius, quam Delphinus Deo Mariis jungi, quam Tritonas, hosce enim nudas istas figuras semiexstantes ex aquis esse existimo; non vero naufragia beatorum quondam virorum, nudorum jam, designare. Hic referentem sese in mare puppim *Romane* Reipublicæ a scopulis longe videtur impellere, non aliter, quam apud *Virgilium* Libro *Æneid.* v. versu 241. Dii Marini precibus *Cloanthi* annuunt,

Et Pater ipse MANU MAGNA Portunus euntem

IMPULIT. Illa Noto citius volucrique sagittata

Ad terram fugit, & portu se condidit alto.

Tres vero illos Viros, qui in ipsa conspiciuntur navi, Triplicem designare Reipublicæ ordinem existimo, Senatorium videlicet, Militarem, atque Plebejum, qui omnes *Trajanum*, ut Deum, venerantur, prout ex uno illorum videre est, qui inclinatus pro sua jam parte officio fungitur. Tanto magis, quoniam post mortem, ubi in Deorum jam numerum relatus esset, credibile est percussum Numisma, cujus exesæ in metallo literæ *DIVO CAESARI* quondam exhibuerunt. Cæterum negligentioris fabricæ seu artis docet *Tristanus*, qualis.

lis maxima scilicet est pars *Contorniatorum*; nec dubito quin eadem occasione, qua reliqua ejus generis, percussa fuerint, ad celebrandam Lætitiâ Circensem; & quoniam inter alia opera *Aqua Trajani* & *Portus Anconitanus* ejus etiam Nummis celebrentur, & haud minima quoque pars Lætitiæ publicæ in Naumachiis confiterit, merito ut *Neptunum Deum Trajanum* suum *Romani* venerati sunt.

NUM. XXIII.

Caput in altera parte *Trajan* habet Laureatum, quale cernitur *Num. XVIII.* cum Paludamento ad Pectus, & Inscriptione **DIVO TRAJANO AVGVSTO.**

Cernitur in altera *Circus Maximus*, quem & alia *Trajan* Numismata ex *Ære Magno* exhibent, ut non mirum sit, in hoc Principe, æque ac in *Nerone*, eundem Typum Circi in *Contorniat* inveniri.

Desinitus est ex *Angelon* pag. 108. N. 6. & *Pattini Thesau* pag. 144.

NUM. XXIV.

Bellorius in *Additamentis* ad *Angelonum*, pag. 109. *Num. 10.* Nummum docet esse *Contorniatum*, verum Equum cum tribus figuris difficilem explicatu pronunciat atque obscurum.

Nullum dubium est, quin *Alexandro Magno* adæquetur in Nummo hoc *Trajanus*, & quidem domiti *Bucephali* typo, quoniam hoc primum patri *Philippo* fuit experimentum atque præsagium futuræ filii sui magnitudinis. *Bucephali*, inquam, ut nobilissimi ex armentorum grege, quem non immerito æternitati consecratum voluit Palma nobilium equorum in *Aurigationibus Circensibus*.

M 2

Ty.

Typum eundem, sed nitidiorem atque ex integriorre Nummo, exhibuimus superius in *Alexandro Magno* atque explicavimus *Num. IV.*

NUM. XXV.

Pulcherrimum hoc Numisma asserit *Erizzo* pag. 182. magnum, quodque toto pectore, eoque armato, exstantem exhibeat Imperatorem, impressum præterea consuetum Nummis hisce signum ex P. & E. conflatum, cum hac Inscriptione. TRAIANVS AVG. COS. IIII. P. P.

Cernitur & in averfa parte nobilissima historia. Sedet mæsta mulier, stat ante illam verendæ magnitudinis vir nudus, ligatis post tergum manibus, retro quem respiciens fingitur alter captivus ingenuus, manibusque ad terram victis.

Ex multis præstantissimi hujus Imperatoris Bellis atque Victoriis, exprimi mihi hic potissimum videtur *Victoria Armeniaca, Germanica, atque Dacica.* Sedet *Armenia* lugentis habitu, Figura agnoscenda Muliebri, ut in *Provinciae* formam redacta. Hic enim passim *Armeniae* habitus est in Nummis illis, in quibus capta, devicta, aut in *Provinciae* formam redacta legitur atque conspicitur. Neque tantum observare licet in aureis atque argenteis *Marci Aurelii* Nummis, apud *Hemellarium* Tab. xxix. Num. 1. ubi simili ritu lugentis, sed juxta tropæum residet, cum subscriptione ARMEN. paribusque *Veri*, Tab. xxxii. Num. 10. sed & ipsius *Trajani* nostri, cujus exstat æreus primæ magnitudinis, apud *Patinum* in *Thesauro* pag. 156. *Angelonum* pag. 108. Num. 41. qui idem nitidissime depingitur apud *Begerum* in *Thes. Brand.* Tom. II. pag.

pag. 648. Inscriptus ARMENIA ET MESOPOTAMIA IN POTESTATEM P. R. REDACTÆ. ubi stans inter duos fluvios Imperator Figuram Provinciæ lævo pede premit.

Figuram mediam propter corporis proceritatem de *Germania* diviſta capio, enormis enim bellicofæ hujus gentis ſtatura paſſim a Scriptoribus antiquis celebratur. Unde & in Nummis *Domitiani*, qui *Germaniam* jaſtant ſubactam, haud exigua illis ſtatura tribuitur, prout videre eſt in *Nummis Arſchotanis* Tab. xxxi. Num. 14. & xxxii. Num. 10. atque apud *Begerum* Tom. ii. pag. 640.

Daciam vero Rupibus ſuis alligatam exiſtimo, quæ alias, ut PROVINCIA AUGUSTI florens, Rupibus ſuis inſidet apud *Angelonum* pag. 109. Num. 13. & apud *Patinum* in *Theſauro* pag. 156. atque *Begerum* Tom. ii. pag. 647. Hic vero, ut diviſta appareat, ſedens, Montibus, ut dixi, ſuis alligatur.

Habuiſmus ſimilem quodammodo, ſuperius in *Nerone*, ut videre eſt Num. 11.

XXVI.

Hoc Nummiſſima perperam inter *Contorniatos* referri videtur; non tantum quod ipſe teſtetur *Erizzo* pulcherrimum eſſe, extans, virore admirabili obductum, in quo pectore tenus Imperatoris ſit facies, cum Inſcriptione hac, DIVO. NERVAE. TRAIANO. AVG. ſed quod averſa ejusdem pars, quæ ſine ulla Inſcriptione & minus concinne apud auctorem *Italum* repræſentatur, accuratius exhibeatur a *Trifano* Tom. i. pag. 404. cum hac Epigraphe, S. P. Q. R. DIVO. TRAIANO. PARTHICO. ut adeo inter Me-

M 3. dal-

dalliones & præstantissima illa Numismata, quæ jussu & cura Senatus cusa sunt, haud infimum obtineat locum, non vero ad Caveam atque Circenses *Contorniatos* sit relegandum.

Spectatur Victoria Alata, dextra facem gerens, læva palmam, bigæ insistentes, quam ex ferocissimis beluis Leo atque Aper trahunt, præeunte *Hercule*. Symbolicam contemplatur interpretationem ejus *Erizzo* pag. 197. per Leonem fortitudinem animi, corporis robur intelligens per Aprum, *Admetique* adducit fabulam, qui, *Appollinis & Herculis* ope Apro & Leone junctis, *Alcestin* uxorem acceperit. Fabula videri poreft apud *Fulgentium Mythologiae* Libro. 1. Historice melius explicat *Trifstanus*, cujus doctissima Commentaria consuli merentur.

At, quoniam ad *Contorniatos* non spectat, sufficiet nobis dixisse Orientem atque Occidentem ab Heroë *Trajano* domitos hoc Numismate celebrari, qui tanquam alter *Hercules*, peragrato utroque Orbe victoriis suis, quousque *Diana Lucifera* facem spargit splendidam, *Victoriam Palmiferam & Felicem*, comitem & laudatricem habuit rerum gestarum. Sicut enim *Oriens* sæpe in Marmoribus & Nummis *Leone* alumno suo adumbrari solet; ita *Occidens* non immanes modo & dentibus metuendos Apros in umbrosis suis alit sylvis, verum & late vastantes omnia *Germanos*, & feroces *Trajano* objecit *Davos*; de quorum Rege *Decabalo*; illorumque barbarie triumphis, idem fortissimus Imperator perenne monumentum exstare voluit, Apro quasi *Erimanthio* æri impresso, in quo, vel ipsæ *Herculis* more Leonis indutus spolia, ut exstat apud

apud *Tristanum* pag. 384. Lauream Triumphalem Capite gestaret, vel pæcato habitu atque Imperatorio, victorem se jam quiescere, quasi tuta omnia suis præstans, designaret; prout pingitur in Nummulo, minimæ quidem magnitudinis, sed accuratæ diligentæ; quem ex Museo meo Eximio *Blokio* donavi, ut nobilis ejus Gazophylacii fieret accessio.

MUM. XXVII. XXVIII.

Traiani Imperatoris Caput Laureatum, ad pectus cum paludamento. Inscriptio hæc est, DIVO TRAIANO AVGVSTO.

Organum ab altera parte est Hydraulicum, de quo uberius acturi sumus inferius, ad Numisma singulare *Valentiniani* Num. LVI.

Figura Nummi hujus petita est ex *Patini Thesauro* pag. 158. nam quam dat *Erizzo* pag. 201, sicut male excepta est, ita & ridiculam habet interpretationem, putavit enim Vir Insignis, Columnæ, Obelisci, vel similis fabricæ structuram depingi. Stellam autem in Nummo suo ante caput *Traiani* fuisse dicit, plane scilicet, ut in ejusdem Imperatoris, sed alio typo insignito Numismate conspicitur inferius Num. XXIX.

NUM. XXIX.

Et mole & typo spectabilis Nummus; Trádit enim *Erizzo* pag. 203. toto existare pectore Imperatorem, cum hac Inscriptioe DIVO TRAIANO AVGVSTO. Nummum præterea ipsum insignis esse metalli, virote seu ærugine præstantem; Ex *Contorniatorum* autem esse numero non tantum absentia literarum S. C. sed multo magis Palma docet, quæ ante Caput, ut ipse testatur, impressa est. *Patinus* idem de hujus Num.

Nummi præstantia docet, ubi enim in *Thesauro* suo pag. 104. hunc cum illo, qui sequitur protulit, ita scribit: „*Duos hosce Trajani Nummos ex iis esse, quos* „*Itali vocant Contourniatos, sculptura quidem docet,* „*at hi mole illos superant. Primus quidem est egregius.* „*In eo Deus sedens, qui fortasse est Jupiter* „*Ammon proboscide ornatus, Palladis simulacrum sinistra tenet; coram ipso fulcrum est, cui impositus Cly-* „*peus Orbem indicans. In eo duodecim Zodiaci signa* „*spectantur: quæ omnia illustrent majora Mundi* „*Lumina, in medio collocata; Sol ex Radiis cognoscitur,* „*Luna ex Cornibus. Trajanum Jovi comparabant adulantes Ægyptii, Imperatori suo tribuentes officium,* „*quod Jupiter in Cælis susceperat, summum nempe Moderamen. Palladem ad Plotinam referri verisimile est.* Hæc *Patinus*.

Pars averſa signa duodecim Zodiaci repræſentat, *Sole & Luna* intermediis, ſeu in medio Orbe, Tripodi imposita; ſedet admirabundus ante eadem *Jupiter*, qui *Ammon* eſſe cognoscitur ex proboscide quæ in capite eminet. Adſtat *Pallas*, non ut *Patinus & Medio-barbus* Illuſtriſſimi exiſtimarunt, ſiniſtræ inſiſtens *Jovis*, verum columnæ innixa.

Haud facilis hujus Nummi videtur interpretatio, nam Symbolicam illam, quam adfert *Erizzo*, admittere non poſſum. Providentiam *Trajan*i innui putat per *Jovem*, qua ipſe Terrarum Orbi bene conſulat, quod prudenter illum adminiſtrare figura ſcilicet *Palladis* indicaret. Eques *Patinus* in *Theſauro* ſuo pag. 104. nudam Nummi dat delineationem.

Viſitur itaque hic ex *Africa* ille *Jupiter Ammon*, nec quid

quid, quod ad Terrarum pertineat Globum conspicitur, ut tota in se ruat Symbolica ista Interpretatio. Obscurum mihi fateor esse Ænigma. Ne tamen nihil afferam, dicam id quod in mentem venit. *Æternitas Augusti* sæpe in *Trajani*, atque *Hadriani* Numismatibus Symbolo *Solis & Lunæ* venire solent, ubi Mulibris Figura utraque manu Capita gestat, altera *Solis*, *Lunæ* altera. *Æternitatem* itaque *Romani* Imperii *Lybicus* ille Deus promittere & quasi manu monstrare videtur. Figura armata & *Palladis* dici, & ipsius *Romæ* potest. Deæ *Minervæ* bellicis acquisitum artibus Imperium, iisdem conservatur, nam, ut ait *Sallustius* in *Bell. Catilin.* cap. II. *Imperium facile iis artibus retinetur, quibus initio partum est.* Si ea *Romæ* imago est, fama & splendor innuitur, quæ per totum, qui sub Coeli axe est, Terrarum Orbem late sub *Trajano*, Principe victoriosissimo, sparsa atque disseminata est.

Zodiacum in multis Gemmis Annularibus sculptum videre est apud *Gorlaeum*, Tom. II. Num. 144. 423. 432. 433. 494. Verum magicum in usum inservierunt, & ad *Gnosticos* simileque nugatores sculpturæ hæ referendæ sunt. Apparet tamen & in *Græcorum* quorundam Nummis ejusdem *Zodiaci* descriptio. Ita in Nummo *Julia Mæsæ*, ab *Amastrianis* percusso, & depicto a *Patino* in *Introductione ad Histor. Numism.* Cap. XVII, totum Nummi circulum cœlestis illa zona duodecim signorum ambit, inque medio ejus stat *Mæsæ* cum nepote *Cæsare*, tanquam *Sol & Luna*, lucentes Orbi *Romano*. Pariter Superbissimum nepoti mulieris ejusdem *Alexandro Severo* Nummum percusserunt *Perinthii*, in quo intra *Zodiaci* ambitum

N

Im-

Imperatorem exprefferunt *Jovis* Figura, adfistente *Aquila*, aurigantibus defuper *Sole* in equorum, *Luna* in bouum bigis, jacentibusque ad pedes ejusdem duabus figuris, quæ *Maria* & *Flumina Terrarum Orbis* repræsentant; ut ita *Alexandrum* celebrarint tanquam *Universi hujus Dominatorem*. Singularem Nummum hunc ære exprefferunt multi, præter *Erizzum* scilicet *Sambucus* pag. 326. *Choulius*, ubi de *Jove* agit, *Patinius* in *Thes.* pag. 121. Exstat & inter *Medalliones Ludovici Magni* Tab. xxiv. Num. 13.

NUM. xxx.

Ex *Patini* est *Thesauro*, pag. 104. Capitis Epigraphæ eadem cum superiori est, conspiciturque *Athleta* utraque manu & *Palmæ* ramos gestans & *Equum* duccens, nobilis *Olympionicæ* nomen superscribitur, *Euthimii* videlicet seu *Eutimii*, ita enim hic *EYTIMIUS* scribitur, de quo superius vidimus. Infra *Equos* legitur *TYRIEI CAT.*..... pro *CART.*..... ut existimo; ad celebrandam scilicet *Afrorum* equorum velocitatem, qui in *Circensibus* palmam adepti hocce Nummo honorantur. Laudat eos inter præstantissimos *Oppianus Cyneget.* Lib. i. versu 171. & 172. neque enim *Mauros* tantum sed & *Lybicos* equos *Africa* mittit, quos hinc commendavit *Oppianus* Lib. *Cyneget.* i. versu 289.

ΜΑΤΡΩΝ δ' αἰεὶ φάλα πολὺ περιστρέφουσιν ἀπάντων,
 ἄμφι δρόμους παναίς τε καὶ ἀμφι πόντους ἀλεχόμεναι.
 Καὶ Αἰβτεῖς μὲν πῶς δολιχὸν δρόμον ἐκτελέουσιν.
 Εἶδεα δ' ἀμφοτέρωθεν ἄμοιρα, πᾶσι δ' ὄσον αὐτῶν.
 ΜΕΙΖΟΝΕΙ ΠΑΙΔΕΙΝ Αἰβτεῖς κακὰ τε καὶ γενναίαν,
 ἅπαν ἀμίας δαίμων. ΠΑΕΤΡΩΕΙ γὰρ ἀμφοῖς ἔχουσι

ΤΩΝ

τῶν ἄλλων πλευρᾷ, σπαθίῳ κτενὰ θ' ἔνεκεν εἰσὶν
Πάσσονες εἰσιδέειν, καὶ κρείσσονες εὐδὺς ὀρεῖν.

Id est,

MAJORUM autem varia genera multum antestant omnibus,

Et quoad rursus longos, & quoad labores graves.

Et LYBICI post hos longinquum cursum conficiunt:

Figurae autem utrisque similes, præter quod

MAJORIS ASPECTU LYBICI robusti sunt, Sed corpore oblongi. LATERIBUS namque amplectuntur

Aliorum latera, densumque pectinem, quoniam

*Sunt ampliores aspectu, & meliores ad statim arripiendum cursum.

Videtur autem *Lybicornum* ista pictura in hisce equis observari posse, qui a primaria *Aforum* Urbe *Carthaginienses*, & a primaria origine appellantur *Tyrii*.

Forſan & superior iste Nummus, qui *Aforum* illum *Jovem Ammonem* refert, commune quid cum equis hisce habet, ut *Lybicus* Jupiter exprimitur admirantis habitu observans Curriculum istum colerem *Siderum coelestium*, quibus igneos & veloces terræ suæ equos comparari velit, *Neptuni* sui inventum *Deæ Palladis* artibus præferens.

NUM. XXXI.

Nummus hic *Traiani* Caput habet Laureatum, cum Inscriptione *TRAIANVS. P. F. AVG.* altera parte consuetus maxime *Contorniatorum* Typus est, *Olympionica* scilicet *Euthymius*, quatuor equis palmiferis vectus. Desumptus est ex *Angeloni* Opere, pag. 100. Num. 26.

N 2

NUM.

NUM. XXXII.

Nulla adest Inscriptio, nec typus multum differt, nisi quod alio modo depingatur stans cum palma, laurea, & flagello, Olympionica, junctique currant equi. Capitis Epigraphe eadem est cum *Num. xviii*. Exhibet *Patinus* in *Thesauro*, pag. 144.

NUM. XXXIII.

Ex eodem *Patino*, ibidem. Similis supra, *Num. xxi*. hic equorum Palmæ detrito nummo perierunt, sicut ibi laurea in capite atque dextra eadem de ratione abesse videtur.

NUM. XXXIV.

Expressit ita *Patinus* loco citato. Dubito tamen an ille Anguis qui post tergum locatur, recte pro cervicali seu fulcimento dorfi, prout in *Neroniano* videre licet *Num. iv*. exceptus sit. Luxuriari tamen in eo potuere, nam in simili *Trajani* nostri Nummo, quem profert *Angelonus*, seu *Bellorius*, pag. 108. *Num. 4*. infra *Num. lxviii*. Mulierī pro fulcro Delphinis caput substernitur; confer infra *Num. lxviii*. Mulier hæc non alia est quam *Olympias*, cujus nomen in isto *Angeloni*, & in quibusdam, ut *Bellorius* ibi testatur, *Neronianis* adscribitur Nummis.

Alexandrum vero *Magnum* crebro Nummi *Contornii* exhibent, & postquam *Olympiadem* quoque in *Agrippina* celebrari *Nero* voluit, imitati in reliquis Imperatoribus id sunt Monetarii.

NUM. XXXV.

Trajani Caput exhibet Laureatum, cum Inscriptio-
ne DIVO NERVAE TRAIANO. Ab altera parte Circus Maximus est, in quo præter Circenses & solita ornamenta Circi, Apri venatio conspicitur.

Post mortem *Trajani* constat signatum Numisma ex
DI-

DIVI Inſcriptione. Etſi autem ex *Revocatorum* genere eſſe poſſit, tamen lubentius cum Præſtantiffimò *Begero*, qui publicavit Numiſma hoc Tom. III. *Theſ. Brand.* pag. 115. ad illa tempora, quæ mox ſub *Hadriano* inſecuta ſunt, refero, & verofiſimile judico in Spectaculorum iſtorum memoriam cuſum, quorum meminit *Xiphilinus* Lib. xv. pag. 256. τὰ δὲ τῷ Τραϊανῷ ὁ δὲ ἐν τῷ Κιόνι αὐτοῦ κατετέθη, καὶ αἱ ΘΕΑΙ Αἱ ΠΑΡΘΙΚΑΙ ὀνομαδεῖσται ἐν ΠΟΛΛΑ ἔτη ἐγένοντο. id eſt, & Trajani oſſa in Columna ipſius ſepulta fuerunt, & SPECTACULA, QUAE PARTHICA NOMINABANTUR, per MULTOS ANNOS celebrata ſunt.

Ad Venationem autem Ferarum exprimendam in hoc Numiſmate APER occurrit, prout idem animal viſitur in Nummis Trajani, itidem cum Circo Maximo & Circenſibus, apud *Onuphrium Panvinium* Tom. ix. *Theſauri Antiq. Rom.* pag. 147. N. II. & III. ita ut in poſteriori etiam adſit Inſcriptio OLYMPIA TRAIANA. Imo etiam ſine Circo Venationes ab Imperatoribus exhibitas indicat in *Nerone* & *Veſpaſiano* Num. v. & III. Variis enim Typis exprimere Feſtivitatem hanc amarunt, ut in *Nerone* Num. xv. per *Canem* & *Leporem*, ſicut & Num. xlv. in *Baſſiano Caracallo*; per *Cervum* etiam Num. xlviii. in *Alexandro Severo*, & denique per *Cervum*, & *Leporem* & *Canes* indagine clauſos, in *Traiano*, inferius Num. LXVII. NUM. XXXVI.

Trajani rurfus Laureata agnoſcitur facies, verum eroſa Inſcriptionis pars prior, ita . . . . . SARI TRAIANO. dubios nos facit, utrum legi debeat IMP. CÆSARI an vero DIVO CÆSARI.

N 3

Typum

Typum Aversæ Partis publicavimus jam superius in *Traiano* quoque *Num.* xx. Sed quoniam in quibusdam pictura differt, non negligendam hanc quoque delineationem putavimus, ut disjudicet non tantum *Æquus Lector*, utra magis ad veritatem accedat, sed & ex integriore forte Nummo veram ejus faciem atque explicationem petat; Vidimus enim, nisi memoria fallit, similem *Alexandri Severi*, satis adhuc nitidum, quem si opportune hanciscantur, ut spes est, in *ADDENDIS* locum illi assignabimus.

NUM. XXXVII.

Inscribitur Nummus hic *TRAIANVS P. F. AVG.* & Caput *Laureatum Traiani* continet cum *Stella ad Mentum*. Ex hoc enim signum *Contorniatæ* imprimatur, æque ut *Palma* atque *Monogramma P. E.* Convenit *Traiano* *Stellæ* Symbolum, utpote qui *Orientem* domuit, cujus *Astrum* vel *Stella* comes in Nummis passim esse solet, quique ut *Sidus Dioscurorum Servatorum* afflictæ *Reipublicæ* accessit, *Romanumque* late illustravit Imperium.

LEVTYMIVS Athleta *Carru Triumphali* vehitur in *Parte Posteriore*, seu potius ipse Imperator, invictus isti *Athletæ* comparandus, imo longe præferendus.

Nummus ex *Tristano* defunctus est *Tom. 1. pag. 385.*

NUM. XXXVIII.

Sola *Inscriptione Olympionicæ* differt a *Nummo xxiii.*

NUM. XXXIX.

Neronis similem habuimus *Num. viii.* & ut ad *Circen-*

censes pertinens; in *Trajano* a Monetariis repetitus est. Hunc, ut & superiorem, ex *Patini* depromptimus *Thesauro*.

Num. XL.

Quantum luxuriatum fuerit a Veteribus in hisce picturis, ex hoc Nummo apparet, nisi dicamus eundem typum esse cum *Neronis* illo VI. & *Trajani* nostri XX. ut barbaræ istæ literæ, quas assequi sese posse negabat *Erizzo*, hæc sint capita, quod tamen non existimo; nimia enim est diversitas, & uterque *Baccho* Typus convenit, cujus Triumphus in Antiquis Monumentis satis variari solent.

Subiit vero animum hunc eundem esse Typum, quem ex *Mediobarbo* ad *Neronis* Num. IX. descripsimus, ubi & interpretati sumus ista capita, non vero licuit ipsam dare delineationem, quam nobis opportune admodum hic subministrat Clariss. Eques *Patinus*.

Ut ut sit, thyrsus in hoc Nummo quatit *Bacchus*; pro Figura Muliebri cum crotalo advolat *Cupido* pampineum racemum cum uvis tenens. *Satyrus* inflat tibiā, & *Faunus* iste, cui pedum forsā excidisse arrosū ab æruginē statuendum est, Virilis, non Muliebris sexus est. Tigridum & Mulieris duas simul instantis tibiās figura convenit.

Sæpius *Baccho* comes *Cupido* additur, utpote qui (nec mirum, nam sine *Cerere* & *Vino* friget *Venus*; unde & *Pantheon* ex illis duobus Numinibus conflatum suspicati sumus in *Alexandri Magni* Nummo, superius Num. VII.) magno illi in nuptiis *Ariadnes*, aliisque amoribus, adjumento fuit. Nihil itaque mirum quod faciem illi porrigat apud *Begerum* in Gemma,

Tom.

Tom. I. pag. 188. quodque botrum tenens manu atque pampinos, ad *Bacchi* advolet currum in Nummo nostro, quum & facem manu tenens, Centauris infestat, qui eundem *Bacchi* currum trahunt apud *Seguinum* in Nummo *Julie Domne*, pag. 157. repetito a *Montfauconio* Tom. II. Tab. CLV. Num. 8. & denique in magnificentissimo isto *Bacchi* triumpho, quem ibidem *Montfauconius* Tab. CLVI. ex *Bonarota* repræsentavit, ad currum ejus advolet applaudens manibus, non alio modo, quam exprimitur petulans iste *Jovis* & *Semeles* puer in lepto *Priapi* honore, inter Gemmas *Gorleanas*, Tomo II. Num. 191. ut & in Nuptiis *Bacchi*, ubi a *Satyro* sub arbore recumbens detegitur *Ariadne*; quæ pictura in Cameo exstat apud *Begerum* in *Thef. Palat.* pag. 34. Ad *Ariadnem* enim non ad *Bacchum* figura dormiens spectat, quæ alio scemate pariter a *Satyro* detegitur, in gemma etiam Cameo, apud eundem *Begerum* in *Thef. Brand.* Tom. I. pag. 193.

Satyrus, juvenis adhuc, qui in aliis Nummi hujus Typis potum vel escam videtur præbere Pantheris seu Trigidibus, saltem ludere cum illis, hic inflat tibiã. Quod licet alias in simili numisterio *Fauni* præstare *Baccho* soleant, tamen & *Satyri* nonnunquam faciunt, prout juxta *Bacchi* non tantum *Hermam* illam, apud *Begerum* Tom. I. *Thef. Brand.* pag. 190. duo sunt *Satyri*, quorum alter lyram pulsat, alter cicutas inflat, sed & in sculptura prorsus admirabili Gemmæ antiquæ, quæ quondam *Michaëlis Angeli*, pictoris celeberrimi fuit, & nunc inter Thesauros Regis *Galliarum* adservatur, Natales *Bacchi* exprimente,
stat

stat *Satyrus* inter permultas alias figuras atque tibiam inflat. Insignem Gemmam hanc expressam videas apud *Montfauc.* Tab. cXLIII. Num. I.

Restant duo ista Capita in infima Nummi area, & in medio eorum uvæ racemus, seu Botrus. Inventum hic nobile Dei celebratur, Vitis scilicet instituendæ ratio, quam utrique Orbi, si per duo Capita designari illum velimus, subministravit, quoque invento æternam sibi famam peperit; nisi malimus Æternitatem, ut sæpe, per eadem celebrari. Est & aliquid a tergo capitum, quod utrum ornatus gratia sit adjectum, an aliquid designet, difficile est dijudicare. In similibus huic nostro Typis a nobis relatis, non satis potest præ æruginе dignosci, quid in hac inferiore parte exstiterit. Forfan & Larvæ sunt, non Capita, ut ad Ludos scenicos sit referendus Nummus.

ANTONINI BASSIANI NUMISMATA.

NUM. XLI.

Olympionica in Quadrigis, plane similis *Num. xxiii.* nisi quod dextra Lauream non habeat præter flagellum, æruginе forte consumptam.

NUM. XLII.

Olympionica rursus in Quadrigis, Notandum nihil occurrit, nisi nomen ejusdem, quod est, CERVOMTIUS, quale non memini me uspiam inter Victores in Ludis Antiquis legisse, nec recensetur inter reliqua quibus Nummi hi *Contorniat*i inscribuntur apud *Erizum* pag. 103. & 104. De nihilo tamen esse non potest; unde existimo respici ad *Neptuni*, qui Deus *Circensibus* præest, filium *Cercyonem*, unde CERCYONTIUS in Nummo scribi potuit tali viro similis Athletæ, ipse enim robustissimus fuit palæstrita, qui om-

O

nes

nes vincere atque occidere solebat. Meminit ejus *Pausanias* Libro 1. pag. Edit. Gr. *Wech.* 13. ubi *Chærilum Aeheniensem* scripsisse ait, *Cercyonem & Triptolemum* fratres fuisse ex *Amphyctiuonis* Filiabus, patrem vero *Triptolemo* fuisse *Rharonem*, *Cercyoni* autem *Neptunum*. Cui *Cercyoni* filiam dicit fuisse *Aloper*, ex qua *Neptunus* genuerit *Hippochoönta*, Libro eodem pag. 4. Imo circa finem Libri. 1. seu pag. 37. ab *Alopes* tumulo, sua etiamnum ætate, non longe abesse ait locum, qui *Cercyonis Palæstra* appelletur, ubi dicebatur *Cercyon* omnes, qui lucta secum certassent, occidisse, præter *Theseum* tamen, a quo luctandi imprimis arte fuerit superatus. Palæstricen enim primus invenisse dicitur *Theseus*, & ab eo profecta Palæstritarum disciplina.

Hujus itaque *Neptuni* filii *Cercyonis* hic propagari memoriam existimo, cui non miror *Caracalum* assimilatum fuisse, virum trucem & *Neptano* ipso immitiorem; sive ipse hic CERCYONTIUS dici voluerit, sive sequioribus temporibus huic Athletæ potissimum fuerit comparatus.

Hunc vero Nummum cum tribus sequentibus *Thefauro Patini* acceptum ferimus, cujus magnanimæ diligentiae si pro iis gratias agamas, non inutiles fortassis erimus debitores, si vicissim lucem aliquam illis pro usura accendamus.

NUM. XLIII.

Filium modo habuimus *Cercyonem*, quam bene illi pater *Neptunus* jungitur! qui percussa tridenti terra Equum elicit, atque hic, ut equorum domitor, ferocem Caballum Capistratum læva tenet, dextra vero

acro-

acrostolium, ex quo ut Maris Deus agnoscitur.

NUM. XLIV.

Ex laboribus *Herculis*, inter alios ejusdem, deperditos forsan, hic Typus ad *Circenses* transferri potuit, nec minori certe jure, quam *Bacchi* Victoriæ. Uterque *Jovis* filius, uterque fama rerum gestarum totum implevit Orbem. Taurum ferocientem ex *Geryonis* armentis cornu tenet manu altera, altera mentum ejus sublevat, genubus ad arcos arcte compressis, ut jam robore suo exutum videas, qui ferociter satis repugnat in Nummo *Hadrianopolitanorum* sub *Gordiano Pio* percusso, quem exhibet *Erizzo* pag. 503. cui similis alter ejusdem est *Gordiani*, quem præfert *Choulus*, ubi de *Hercule* agit, & reperit in Magno Opere *Montfauconius* Tab. CXXVII. Num. 5. sed qui utrobique male legitur. Scribitur enim Epigraphæ ΟΥΑΠΙΑΝΟΝ. ΑΓΧΙΑΛΕΙΝ. cum ita sit concipienda, ΟΥΑΠΙΑΝΩΝ ΑΓΧΙΑΛΕΩΝ. ut recte legit *Ioannes Vaillantius* in *Nummis Imperatorum Græcis* pag. 148. *Anchiale* enim Urbs est *Thraciæ*, ab *Ulpio Trajano* cognomen adepta.

Dixi hunc ex laboribus *Herculis*, quoad armenta *Gerionis* Typum, huc referri posse, neque tamen affirmavi, quoniam mihi alia subnascitur interpretatio, quæ verior videtur, & ad *Circenses* vel certe *Athleticos* Ludos aptior. Quis nescit nobilem illam *Herculis* cum *Acheloo* luctam? Hanc descripsit copiose *Ovidius* Lib. ix. *Metamorph.* Fab. i. Hæc ita in *Chouliano* depingitur Nummo, ut fractura inclinatum jam alterum cornu videas. Sed utrumque Nummum ipse describat *Ovidius*. Versus ejus sunt Lib. ix. versu 86. ubi ita loquitur *Achelous*.

O 2

Sic

*Sic quoque diviſto reſtabat tertia TAURI
FORMA TRUCI; TAURO mutatus MEM-
BRA, rebello.*

*Induit ille TORIS A LÆVA PARTE LA-
CERTOS,*

*Admiſſumque trahens ſequitur, depreſſaque du-
ra*

*CORNVA figit humo, meque alta ſternit are-
na.*

Non aliter in noſtro Nummo a læva parte Toris Tauri
lacertos ſuos induit *Hercules*, & jam jamque ad terram
trahenti ſimilis eſt. In *Chouliano* autem, ubi *Achelous*,
ſeu falſus ille taurus (ut & in *Erizzi* Nummo) fin-
gitur reſumpſiſſe impetum alte in poſteriores erectus
pedes, lævum illi cornu diffringit *Jovis* & *Alcmenæ*
ſilius. Pergit enim ita *Ovidius* verſu 85.

*Nec ſatis hoc fuerat: rigidum fera DEXTERA
CORNŮ*

*Dum tenet, INFREGIT, truncaque a fronte
revellit.*

Caracallus itaque ut *Neptuni* filio *Cercyoni*, ita &
Jovis famoſo illi *Herculi* aſſimulatus fuit.

NUM. XLV.

Nihil habet quod non in prioribus ſit dictum.

NUM. XLVI.

Inter præſtantiora hujus generis numerari meretur.
Capitis Inſcriptio eſſe traditur ab *Erizzo* hæc, AN-
TONINVS. PIVS. AVG. e regione capitis Palma inci-
ditur. Magnum idem aſſerit Numiſma pag. 432. boni
metalli, & toto exſtare pectore Imperatorem.

In averſa parte *Bacchus* cernitur ſtans, mulie-
briter

briter pellucidia veste *Coa* amictus, de qua veste ad Nummum nostrum apposite *Horatius* Lib. I. Satyr. II. versu 101.

Altera nil obstat: COIS tibi pene videre est

Ut NUDAM: ne crure malo, ne sit pede turpi:

Metiri possis oculo latus.

Scilicet, ut belle *Plinius Telas* (bombyces) *araneorum modo texunt ad vestem luxumque fæminarum, quæ bombycina appellantur. Prima eas redordiri, rursusque intexere invenit in Ceo mulier Pamphila Plateæ filia, non fraudanda gloria excogitatæ rationis, ut DENUDET fæminas vestis.*

Lucretius appellat Cea Lib. IV. versu 1124.

Et bene parta patrum fiunt anademata, mitra,

Interdum in pallam, ac Militenſia, Ceaque vertunt.

Et *Ceos* enim & *Cea*, quæ aliis *Co*, *Græcis* vero *Hydrussa*, Insula hæc appellatur, juxta *Plinium* Lib. IV. Cap. XII. *Ex hac*, addit ibidem, *profectam delictiorem fæminis vestem, auctor est Varro.* Nec solis fœminis, nam ut Naturæ ille Interpretes animadvertit Lib. XI. Cap. XXIII. *Nec puduit has vestes usurpare etiam VIROS, levitatem propter æstivam. In tantum a lorica gerenda discessere mores, ut oneri sint etiam vestes.*

Nec *Baccho* male convenit talis vestis, vini Deo & lætitiæ datori, quum per merum soleat perlucere veritas, & per poculorum hilaritatem rumpi taciturnitas.

Decet pariter comitatus; Tibicina illa binas inflans tibias, prout & jam superius vidimus; Puerulus ille seu pastor, lætitiā exprimens temporum, læva uvas, dextra baculum pastorale, seu pedum gestans; ex duabus reliquis Figuris, quarum evanuisse vetustate partes inferiores in Nummo videntur, altera, dextra thyrsū quatit, læva coronam gestat; altera, palmam attollit & ostentat; quæ duo satis ostendunt ad *Circenses* Festivitates Numisma hoc pertinere. Victor ipse *Bacchus*, clarusque Tropæis *Indicis*, hastam læva tenet, dextra vinum ex cantharo in pantheriscum effundit, quo habitu in infinitis Nummis celebrari solet.

Et quoniam quatuor visuntur figuræ, cogitare quis posset quatuor Anni Tempestates exprimi, quod tamen non puto, quum Symbola sic vix satis conveniant, magisque palmæ quam spicæ similitudinem habeat id, quod figura ista manu tenet, omnesque Bacchantium ritu exprimantur.

ALEXANDRI SEVERI NUMISMATA.

NUM. XLVII. & XLVI.

Facile agnoscitur *Alexandri Severi* facies Leonis superbiens exuviis, quum & Principem hunc, æmulum famæ & virtutum *Magni* istius evincat Inscriptio ALEXANDER. Recte enim *Erizzo* pag. 483. non ad *M. Commodum* pertinere affirmavit, sed ad *Alexandrum*, adductis locis ex *Historiæ Augustæ* scriptoribus, ex quibus patet, optimum hunc Imperatorem, & *Magno* isti æquatum a Senatu, Milite atque Populo fuisse, & ipsum laudem istam minime detrectasse. *Alexandri*, inquit *Lampridius* Cap.v. nomen accepit, quod in Templo dicato apud Ar-

Arcenam Urbem Alexandro Magno, natus esset, quum casu illuc, die festo, Alexandri pater cum uxore patriæ solennitatis implendæ causa venisset. Cui rei argumentum est, quod eadem die natalem habet hic Mammææ Alexander, qua ille Magnus excessit e vita. Inter omnia quoque Imperii ipsi fuit Olympias nomine nutrix, & nutritor Philippus, aliaque a Magno isto desumpta. Idem Lampridius in ejus Vita, Cap. XIII. Omina Imperii hæc habuit; Primum quod ea die natus est, qua defunctus vita Magnus Alexander dicitur: deinde, quod in Templo ejus mater enixa est: tertio quod ipsius nomen accepit. & paullo post: His accessit, quod nutrix ei Olympias data est, quo nomine mater Alexandri appellata est. Nutritor Philippus provenit casu unus ex rusticis, quod nomen patri Alexandri Magni fuit.

Dixi superius ipsum laudem hanc, *Alexandro* scilicet comparari, minime detrectasse, non tamen ita ut appeteret sic appellari, sed ut solida laude ipsum æquaret, imo temperatis animi virtutibus vinceret. Testis idem *Lampridius*, delatum a Senatu, inter alia gloriosa nomina, illud *Magni* constanter recusasse. Ita enim scribit Cap. VI. *Recusavit & MAGNI nomen, quod ei quasi Alexandro est oblatum, Senatus judicio.* Nam, ut inquit idem Cap. XI. acclamatum illi fuit: *Magne Alexander Dii te servant. Si Antonini nomen repudiasti, Magni prænomen suscipe. MAGNE ALEXANDER, Dii te servant.* Pergit dein: *Et quum sæpius dicerent; Alexander Augustus ait: Facilius fuit P. C. ut Antoninorum nomen acciperem: aliquid enim vel asfuitati deferrem, vel consortio nominis Imperialis;*
MA-

MAGNI vero nomen cur accipitur? quid enim jam *Magnum* feci? quum id *ALEXANDER* post *MAGNA* gesta, Pompejus vero post *MAGNOS* triumphos acceperit. Quiescite igitur, Venerandi Patres, & vos ipsi Magnifici unum me de vobis esse censete potius, quam *MAGNI* nomen ingerite. Itaque uni adolescenti, quæ ejus verba sunt Cap. xii. Senatus totus persuadere non potuit, ut vel Antonini, vel *MAGNI* nomina susciperet. Atque ita nudi nominis contemptor, virtutes Magni istius magnanimiter imitatus est. Ad quas ut sese conformaret, legit & *VITAM ALEXANDRI*, quem præcipue imitatus est: etsi in eo condemnabat ebrietatem, & crudelitatem in amicos. Cap. xxx. Elaborabat denique, ut rursus idem Cap. l. ut *DIGNUS ILLO NOMINE* videretur, imo ut Macedonem illum vinceret, dicebatque inter *ROMANUM ALEXANDRUM* & *MACEDONEM* multum interesse debere. Nec tantum militiam ad ejus morem accommodavit exercitumque ornavit; sed & ipsum *ALEXANDRUM MAGNUM* inter Divos, & optimos in Larario Majore consecravit. Cap. xxxi. unde præsedisse Agoni narratur Cap. xxxv. maxime vero *HERCULEO* in honorem *MAGNI ALEXANDRI*. Indolem quidem ejus excelsam hæcce ostendunt ex Cap. eodem: Oratores & Poëtas non sibi Panegyricos dicentes, quod exemplo Nigri Piscennii stultum dicebat, sed aut orationes recitantes, aut facta veterum, quos ante retuli, libenter audivit: libentius tamen, si quis ei recitavit *ALEXANDRI MAGNI* laudes. Unde adducor, ut credam illa Lam-
pri-

pridii Cap. xxv. ALEXANDRI HABITU NUMMOS PLURIMOS *figuravit*: & quidem ELECTREOS aliquantos, sed plurimos tamen aureos. non accipienda de ipso Imperatore, ut in Nummo nostro, habitu *Alexandri Magni* efficto, verum ipsius *Alexandri Macedonis* vultu insignitis Nummis, quos idem quasi ita restituit, prout infiniti Nummi *Augusti*, *Vespasiani*, *Antoninorum* &c. ab aliis Imperatoribus sunt restituti.

Priôr pars hujus Nummi petita est ex *Angelono* pag. 230. Num. 4. nam *Erizzo* illam non protulit, licet partem posteriorem pariter exprefferit pag. 483. impressam idem e regione oris Palmam dicit; at apud *Angelonum* quid quasi duplex Z. implicatum invicem comparet. Puto duplicem palmam decussatim expressam fuisse, nam Notam hanc in aliis similibus nondum animadverti.

Circus, qui jam sæpius in aliis exhibitus fuit Nummis, etiam in nostro hoc apparet. Neque hoc mirum, nam & Agonothetæ munus obiisse in Ludis *Græcanicis* docet *Lampridius* in ejus *Vita* Cap. xxxv. *Agoni præsedet*, & maxime HERCULEO in honorem MAGNI ALEXANDRI.

Herculis itaque in morem, quem & , ut generis sui auctorem secutus est *Alexander*, Leonis exuviis quoque hic Princeps ornatur, cujus Oris habitus agnoscitur juxta ejusdem *Lampidii* delineationem Cap. iv. Et erat CORPORIS VENUSTATE DECORUS, ut hodieque in PICTURIS & in statuis videmus. & paulo post: erat præterea cunctis hominibus amabilis.

P

NUM.

NUM. XLIX.

Pars anterior hujus Nummi eadem plane est cum priorī, ut docet nos *Angelonus* pag. citata ad Num. 5.

In posteriore hac *Bellerophontis* habitu super *Chimeram* eques vehitur Imperator, nam canente *Oppiano* Libro *Cypeg.* I. versu 231.

ΙΠΠΟΣ ὡς ἐν νεφέων ΧΙΜΑΡΟΚΤΟΝΟΝ ἤγαγε ΦΩΤΑ.

EQUUS *supra* *nubes* CHIMERICIDAM *vexit*.
VIRUM.

Nihil vero mirum hunc Typum, qui alias passim in *Corinthiorum* Nummis observari solet, in *Contorniato* hoc inveniri, nam ad Ludos *Circenses* facit quam maxime, quum & ipse *Bellerophon* tradatur equo vicisse in *Isthmicis Corinthi* Ludis, apud *Hyginum* Fab. CCCCLXXIII. quem ideo alatum equum conscendisse tradunt, *Pegasoque* insidentem fecerunt. Nam & in nostro Nummo, archetypo scilicet ipso, alas *Pegasi* efficere existimo laciniam illam vestis, quæ longa nimis pro militari viro, quasi vento in altum sinuatur.

Tricipitem certe *Chimeram*, flammæ violenta libidinis ore vomentem, domuit *Bellerophon* ille *Alexander*, dum omnia monstrola *Varii* istius *Heliogabali* correxit in Republica, illamque delatoribus, furibus, similisque farinæ monstris liberavit; Princeps longe optimus, & meliore vitæ exitu dignissimus, in hoc etiam *Magno* illi similis, quod in flore ætatis perierit, cunctisque ingens sui desiderium reliquit.

CON-

DISSERTATIO DE NUMMIS CONTORNIATIS. 113
 CONSTANTINI MAGNI NUMISMATA.

NUM. L.

Ad *Constantinum Magnum* hunc Nummum refert *Patinus* in *Thesauro* suo pag. 208. ejus enim faciem hic & sequens referunt. Bistum Imperatoris cernitur pectore loricate, dextra lancea armatur, læva equum fræno tenet; plane ut inferius Numi. LXXI. & LXXII. *Decentius & Desiderius*. Et hic Typus in *Contorniato* illo *Homeri Num.* I. inferius pariter observatur, ubi cernitur Athleta manu equum ducens. Adest & ejusdem rei Symbolum Palma, hic quidem retro Caput posita.

Iti Averfa Parte Athleta cernitur nudus, dextra elatum tenens Flagrum, læva Palmam dimissam, additur Inscriptio VRSE VINCAS. quem ejus temporis nobilem Athletam fuisse existimo, cui jam palmam adeptus, ut plures referat, optatur.

NUM. LI.

Et hoc *Constantini Magni* caput est, pectore chlamydato, Caput cristata tegit galea. Ante Faciem Palmæ ramus, ut in reliquis insculptus est.

Ab altera parte Athleta superiori similis conspicitur, verum Palmam gestat erectam, lorica ipse, ut videtur, & galea armatus. *Olympio* illi nomen fuisse addita Inscriptio OLIMPIVS docet; nisi dicendum forte, ipsum Imperatorem *Constantinum* hic dici *Olympium*, prout olim *Hadrianus*, cujus exstant varii cum Inscriptioe hac Nummi. Ita enim in singulari libello *Claudii Nicasii*, de *Nummo Pantheo Hadriani Imperatoris*, pag. 15. *Epheſiorum* occurrit Numisma, in quo circa *Hadriani* caput hæc legitur Epigraphæ ΑΔΡΙΑ-

ΝΟΣ. ΚΑΙΣΑΡ. ΟΛΥΜΠΙΟΣ. sicut & *Laodiceorum* apud eundem in *Appendice* pag. 5. ΑΥΤ. ΚΑΙ ΤΡΑ. ΑΔΡΙΑΝΟΣ. ΟΛΥΜΠΙΟΣ. quem titulum tantopere affectavit *Hadrianus* iste, ut & alium sibi Nummum ab *Eleis* percuti passus sit, in quo ab altera parte Imperatoris cum titulo ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ. ΑΔΡΙΑΝΟΣ. exstet facies, ab altera *Jovis Olympii* cum Epigraphe ΗΑΕΙΩΝ.

Nec mihi quis opponat indignum *Christiano* Principe epitheton, quum in confesso sit & nimis multi ostendant superstites ejusdem Nummi, in quibus vel falsi isti laudantur Dii, vel ipse iis comparatur, inscripti ΙΩΒΙ CONSERVATORI. ut & ΜΑΡΤΙ. ΠΑΤΡΙ. ΠΡΟΠΥΓΝΑΤΟΡΙ. & ΜΑΡΤΙ ΠΑΤΡΙ. CONSERVΑΤΟΡΙ. item SOLI. ΙΝVICTO. COMITI. qui omnes præ manibus sunt, & exstant apud *Bandurium* pag. 215.

HONORII NUMISMATA.

NUM. LII.

Idem mihi videtur cum sequenti, deleto in hoc temporis injuria Athletæ nomine. *Bandurius* aliud quasi *Honorii* profert, verum illud *Decentia* Numisma vindicatur infra Num. LXXI.

NUM. LIII.

Caput *Honorii* redimitum. Corona ex Margaritis contexta, ad pectus cum Paludamento. a sinistris in area est litera illa ex P. & E. conflata, quam *Bandurius* pag. 543. *Christi* Monogramma esse existimat.

Ab altera parte Olympionica Quadrigis vehitur, Triumphantium ritu, Coronam gerens dextra, sinistra Palmam. Epigraphe hæc est, ΕΥΤΙΜΙ. VINCAS.

Ope.

Operæ pretium est, andire, quæ Celeb. *Du Cange*
 in Dissertatione sua de *Inferioris Ævi Numismatibus*
 ad Numismatis hujus explicationem affert. Sunt au-
 tem hæc ejus verba. pag. 43. „ Longè alterius generis
 „ sunt nummi, ad Virorum Illustrium qui prioribus sæ-
 „ culis vixerant, revocandam memoriam cusi ab Impe-
 „ ratoribus, quorum alii inde *Revocati*, alii *Contor-*
 „ *niati*, ab Antiquariis appellantur, Prioris generis
 „ multò plures habentur ab ipsomet *Augusto* & succes-
 „ soribus cusi, de quibus hîc non est sermo: poste-
 „ rioris verò tum primùm occurrunt post *Constantini*
 „ *M.* ævum, atque adeo circa *Honorii* tempora, in
 „ quibus primas tenet æreus ille Medallio, in cujus
 „ anticâ parte idem *Augustus MAJORI HABITU*
 „ *FACIEI* effingitur, ut loquitur *Constantinus M.*
 „ in quadam Constitutione, cum hac Inscriptione,
 „ HONORIO AVGVSTO; in posticâ expressus conspicitur
 „ vir triumphantis specie, laureâ caput cinctus, dex-
 „ trâ flagellum, sinistrâ palmam tenens, curru quadri-
 „ jugo vectus, cum inscriptione; EUTYMI NICA ita
 „ ut penè geminus sit alterius Medallionis qui à *Nero-*
 „ *ne* primùm cusus est, in quo alterâ facie ipse effin-
 „ gitur, cum inscriptione, IMP. NERO. CÆSAR. AVG. P. M.
 „ in alterâ, vir eodem habitu, quo suprâ, curru perinde
 „ quadrijugo vectus, cujus equi palmis ad capita insi-
 „ gniantur, cum hisce characteribus, EUTYMVS. Qui
 „ quidem eximius est Olympiæ victor *Euthymius*, seu
 „ *Euthymus*, *Pyctæ Locrensis*, de quo *Plinius* hæc
 „ ait: *Consecratus est vivus sentiensque ejusdem ora-*
 „ *culi jussu, & Jovis Deorum summi astipulatu Euthy-*
 „ *mus Pyctæ, semper Olympiæ victor, & semel victus*

„ *Euthymii* istius insignis Pugilis , meminit præterea *Æ-*
 „ *lianus* ; hujus autem memoriam revocavit *Nero* , quod
 „ ille quadantenus inter certaminum Deos Præfides ha-
 „ beretur , utpote consecratus , quo modo ferè Olym-
 „ pionicæ omnes apud Ethnicos pro Diis habebantur ,
 „ ut auctor est *Joannes Chrysostomus* , ipseque *Nero*
 „ Circi certamina plus æquo amaret : non vero , uti
 „ conjicit *Constantius Landus* , quod aurigationi im-
 „ pensius studuerit , ut de eo testatur *Suetonius* . Non
 „ enim *Euthymius* Auriga , sed Pugil , seu , ut à *Pli-*
 „ *nio* vocatur , *Pytha* , quâ etiam voce , eadem no-
 „ tione , utuntur *Seneca* & *Tertullianus* : Curru vero
 „ vehitur , quemadmodum Hieronicæ consueverant
 „ deduci coronati per medium stadium , triumphantium
 „ ac evantium specie , Palmam deferentes , quæ eo-
 „ rum propria erat . *Neronianum Euthymii* Medallio-
 „ nem revocavit , seu recudit *Trajanus* Imperator , in
 „ cujus facie alterâ ipse effingitur , cum hac inscriptio-
 „ ne , TRAIANVS P. F. AVG. in alterâ simili habitu
 „ *Euthymius* , nisi quod Flagellum dextrâ tenet , cum
 „ in *Neroniano* Spiculum , sed perperam , eidem tri-
 „ buatur ; præterea in *Neroniano* binæ laureæ invicem
 „ colligatæ subsint currui , diductæ in latitudinem .
 „ In *Trajaniano* perinde inscribitur , EUTHYMIVS . *Tra-*
 „ *janianum* servat Gazophylacium Regium . *Neronia-*
 „ *num* denique & *Trajanianum* revocavit etiam , uti
 „ diximus , *Honorius* Imperator : sed *Honorianus* in
 „ inscriptione differt ab aliis , cum hæc verba partim
 „ exesa præferat , EUTIMINICA . Quæ quidem
 „ eadem ferè sunt , quæ Præcones efferre solebant , cum
 „ quis victor existeret in certaminibus , apud *Laër-*
 „ *tium*

„*tium*, ΝΙΚᾶ Διέξιντο, & apud *Xiphilinum* in *Nero-*
 „*ne*, Νέγων Κᾶσαν νικᾶ τὸν ᾧ τὸν ἀγῶνα. Inde fluxit fa-
 „miliaris apud *Græcos Christianos* formula, I. C. X. C.
 „NIKA, & apud Latinos, CHRISTVS VINCIT,
 „CHRISTVS REGNAT, CHRISTVS IMPERAT,
 „cum ii victorias soli Deo adscriberent: ut & rursus
 „illa *Græcorum*, post devictum à *Constantino*, vir-
 „tute Crucis, quam in cælo, vel in somnis, uti vult
 „*Lactantius*, viderat, *Maxentium*, σαυγὸς νενίκηκε, de
 „quâ egimus. Hinc etiam fortèan acclamationes po-
 „pulares ad Imperatorem in Circis, ΝΙΚΑ, *vince*, à
 „quâ famosa illa seditio sub *Justiniano* nomen accepit,
 „quod esset τὸ σύνθεμα τῶν δῆμων, *tessera factionum*, ut
 „auctor est *Evagrius*. Libro IV. Cap. XIII.

Hæc ipsa cum repetiisset citato loco *Bandurius*,
 addit. „ Sic Doctissimus *Ducangius*, qui quidem fal-
 „litur, dum in hoc Nummo ΝΙΚΑ legit, cum legen-
 „dum fuerit VINCAS. „ In aliis scilicet *Græca*, in aliis
Latina observatur Inscriptio.

NUM. LIV.

Numismatis hujus Pars Anterior plane convenit cum
Num. LIII. Ab Aversa Parte Olympionica Quadriju-
 go invehitur Currus, Lauream Coronam dextra te-
 nens, læva Palmæ ramum. Singulos Equos totidem
 Palmæ ornant, & ipsius Quadrigæ Sella figura Crucis
 conspicua est. Numisma ambit talis Inscriptio, SPE-
 CIOSVS DIGNVS EVGENIVS ACHILL. DESI-
 DEREVS. quomodo ex ipsius Numismatis inspectione
 contra Ill. *Spanhemium* & *Mediobarbum* legit *Bandu-*
nus pag. 544. Hi enim legerant. ACHILLIS SI-
 DEREVS. vel ACHILLES SIDEREVS.

Fa.

Facile apparet Acclamationem hanc ad ipsum *Honorium* Imperatorem pertinere, non vero Athletæ cujusdam complecti nomina. Sicut autem *Amazonium* tempore *Dionis*, & juxta ejus testimonium, appellabant *Commodum*, sicut *Herculem*, & *Apollinem* dixere quondam *Neronem*, juxta eundem; ita *Honorium* tanquam *Achilli* parem, Desideratum a republica, Nobiliter natum, Imperio dignum, & speciosum Imperatoria Forma sua celebrarunt. Quod ipsum in *Circensi* Lætitia unaninem Populi vocem fuisse satis ostendunt illa *Claudiani* de VI. *Honorii* Consulatu versu 606.

*Nec tibi venales captant æraria plausus
Corruptura fidem. Meritis offertur inemtus
Pura mente favor. Nam munere carior omni
Obstringit sua quemque salus. Procul ambitus erret.*

*Non quærat pretium, vitam qui debet amori.
O quantum populo secreti Numinis addit
Imperii præsens Genius, quantamque rependit
Majestas alterna vicem, cum Regia CIRC
Convexum gradibus veneratur Purpura vulgus,
Assensuque cavæ sublatus in æthera vallis,
Plebis adoratae REBOAT FRAGOR, UNAQUE
totis*

Intonat Augustum Septenis Vocibus ECHO.

PLACIDII VALENTINIANI NUMISMATA.

NUM. LV.

Inscriptio D. N. PLA. VALENTINIANVS P. F.
AVG. Numisma hoc pertinere docet ad *Flavium Placi-*
ci-

cidium Valentinianum, qui *Constantino* Patricio & *Galla Placidia*, Sorore *Honorii* natus, a *Theodosio Juniore*, qui tum Orientem tenebat, ad Occidentis Imperium, defuncto *Honorio*, est provectus. Huic inter fidissimos atque fortissimos Duces *Bonifacius* fuit, qui hoc celebratur Numismate; ad cuius Interpretationem Doctissimi Viri *Caroli Du Cange* adscribere ipsa verba maluimus, quam immutando paullum nostra facere. Scribit itaque in hunc modum Opere Laudato superius, pag. 41. „Præ cæteris autem Numismatibus, „maximè post ævum *Constantini*, quæ magnorum viro- „rum, vel fortissimorum Ducum honori quodammodo di- „cata, ab ipsis Augustis cusa sunt, non contemnen- „dæ perinde raritatis est *Placidii Valentiniani* æreus „Medallio, quem ex Regio Thesauro depromptum in „eo opere exhibemus, in cuius antica facie idem con- „spicitur Augustus cum diademate lapillis ac margaritis „contexto, incisusque ad vultus latus ramus Palmeus. „Aversa autem *Bonifacium* triumphantis specie exhibet: quadrigæ enim insidet illè, militari habitu, „σεφάνον τε δάφνης ἀναθησάμενον, καὶ κλάδον κροτῶν, non ἐν „τῇ δεξιᾷ, ut triumphantem describit *Zonaras*, sed in „sinistra; qua præterea, ut est apud *Valerium Maxi- „mum*, triumphalis currus habenas retinet: dextra „vero una cum corona laurea flagellum tenet. Currus „ipsè quo vehitur, & quem quatuor trahunt equi, jux- „ta illud *Nasōnis*,

„Quatuor in niveis aureus ibis equis,
 „ἡ πύργος ὡς φερόντος τρόπον, *instar turris rotundæ* confe- „ctus cernitur, uti triumphantium currum repræsentat „idem *Zonaras*. In inferiori nummi parte quatuor

Q

„de-

„describuntur Monogrammata. Jam vero *Bonifacius*,
 „quem ut *virum bellicis artibus præclarum* prædicat
 „*Prosper Aquitanus*, *ῥηαιότατος* vocat *Olympiodorus*,
 „tum primum inclaruit, cum *Ataülphus Gothus Mas-*
 „*siliam*, celeberrimam in *Galliis* urbem, intercipere
 „tentavit. Ejus enim consilio acriter obstitit *Bonifa-*
 „*cius*, à quo vulneratus *Ataülphus*, vix salvus in
 „sua se tentoria recepit, *Massiliensibus Bonifacium* li-
 „beratorem suum extollentibus ac prædicantibus, quod
 „quidem gestum antequam *Ataülpho* nupta esset *Placi-*
 „*dia*. At extinctis ipso *Ataülpho*, & *Constantino*
 „Augusto *Placidia* conjugibus, eidem Augustæ, cum
 „à fratre *Honorio Constantinopolim* relegata est, solus
 „pene fidem servans, ex *Africa*, cui Prætor præerat,
 „pecuniam submisit, obsequia sua impendit, nihilque
 „non egit, ut non intermissam, si non amissam, re-
 „cuperaret illa Augustam dignitatem. Erat *Bonifa-*
 „*cius*, inquit *Olympiodorus*, vir heroicus, qui cum
 „multis sæpe gentibus barbaris strenue pugnavit, pau-
 „cis interdum copiis adhibitis, interdum pluribus, non-
 „nunquam vero & singulari certamine: atque, ut ver-
 „bo absolvam, qui *Africam* à barbaris variisque natio-
 „nibus provinciam hanc incurfantibus liberavit. A
 „*Placidia* deinde, quæ tum Augustam receperat ap-
 „pellationem, ex *Africa* in *Hispanias* evocatus anno
 „ccccxxii. ut *Castino*, Magistro militum, contra *Vanda-*
 „*los* bellum gerenti adesset, *Castino* socium habere de-
 „dignante, in *Africam* est reversus: quod *Reipubli-*
 „*cæ multorum laborum & malorum sequentium ini-*
 „*tium* fuit, ait *Prosper*. *Aëtius* quippe *Bonifacium*,
 „quocum occultas fovebat similtates, cuique invide-
 „bar,

„bat, ut potestatis suæ potentiori æmulo, ad *Placi-*
 „*diam* detulit, quasi *Africam* omnem sibi asserere co-
 „gitaret: additque verum deprehendi posse, si *Romam*
 „acciretur. Præmiserat interim *Aëtius* arcanas ad *Bonifacium*
 „*literas*, per quas significabat insidiari sibi
 „Imperatoris matrem, & eripere vitam velle. Cum
 „igitur accitus *Bonifacius* venire renuisset, missi sunt
 „*Mavortius*, *Galbio*, & *Saonecis*, Duces, qui bello
 „cum *Bonifacio* contenderent: quibus cæsis, suffectus
 „est *Sigiswiltus* Comes. Gesta hæc anno ccccxxvii.
 „qua tum tempestate evocati ex *Hispaniis* à *Bonifa-*
 „*cio* in axilium *Vandali* in *Africam* trajecerunt, è qua
 „non nisi sub *Justiniano* exacti sunt. *Aëtii* interea
 „dolo patefacto, *Bonifacius* à *Placidia* in *Italiam* re-
 „vocatur. Venit ille, benignèque exceptus, & Ma-
 „gistri militum dignitate, quâ tum potiebatur *Aëtius*,
 „donatus est anno ccccxxxii. Scribit *Procopius*, &
 „ex eo *Theophanes*, *Bonifacium*, priusquam in *I-*
 „*taliâ* reverteretur, precibus ac promissis amplif-
 „simis *Vandalos*, ut ex *Africâ* decederent, frustra
 „persuadere conatum; cum recusantibus bello contem-
 „disse, & ab iis semel ac iterum bello superatum, ac
 „demum auxilia conquisturum in *Italiam* trajecisse.
 „Ingens exinde bellum inter *Bonifacium* reducem &
 „*Aëtium* gestum est, initoque prælio, *Aëtius Boni-*
 „*facium* secum congregientem vulneravit illæsus, qui
 „tertio post mense ex vulnere, quo sauciatus fuerat,
 „interiit. Insigne illud est quod refert *Marcellinus*
 „Comes, *Bonifacium* morientem, *Pelagiam* uxo-
 „rem suam, valde locupletem, nulli alteri, nisi *Aë-*
 „*tio*, ut nuberet, exhortatum. Hæc necessario præ-
 „mit-

"mittenda fuere, ut non modo quis esset *Bonifacius*
 "in Medallione effictus, agnosceremus, sed etiam
 "quando Nummus idem cusus est à *Valentiniano*: quod
 "dubio procul post *Bonifacii* ex *Africâ* reditum, &
 "cum Magister militum dictus est, factum existimare
 "licet, non quod ante hæc tempora nullam aliam bel-
 "licam expeditionem suscepit, aut victoriam ade-
 "ptus sit, ex quibus decerni eidem potuerit Triumphus;
 "quod prædicta refellunt: sed quod à *Valentiniano*
 "ætate paululum provectiori cusus videatur Medallio,
 "qui antea excudi non potuit, cum, antequam idem
 "*Valentinianus* Augustus dictus esset à *Theodosio Junio-*
 "*re* anno ccccxxv. inter *Placidiam* Augustam & *Boni-*
 "*facium* bella intercederent, quæ circa annum ccccxxii.
 "coepta, non nisi decennio post sunt sopita: quâ tempe-
 "state, reverso *Bonifacio*, *Valentinianus*, qui tum
 "ætatis, quem in nummo præfert, annum decimum
 "tertium attigerat; seu potius mater *Placidia*, virum
 "de Republicâ bene meritum, victoriis celeberrimum,
 "innocentem, & per calumniam falso delatum, sibi
 "demereri volens, hocce honoris & benevolentiae sym-
 "bolo exornavit. Sed quid denotent subiecta Mono-
 "grammata, quorum tum primum, ni fallor, usus
 "in nummis, fateor mihi prorsus ignotum, neque ipse
 "forte *Apollo* divinet. Similem nummum, sed au-
 "reum, descripsit *Octavius Strada*, in hoc ab æreo
 "nostro diversum, quod in aureo *Bonifacii* caput ra-
 "diis cinctum appareat, currusque non ab equis, sed
 "à cervis trahatur, quo modo *Helagabalum processis-*
 "*se in publicum, quatuor cervis junctis ingentibus,*
 "scribit *Lampridius*: & in *Aureliani* Augusti Trium-
 pho

"pho currum extitisse quatuor cervis junctum, qui
 "fuisse dicebatur Regis Gothorum, Vopiscus: nisi
 "quod cornua esse existimavit Strada, palmæ fuerint
 "equorum capitibus affixæ, ut in aliis conspiciuntur,
 "maxime Neronis, qui *Euthymium* præfert in averſa
 "facie, & in eo quem in *Honorio* deſcripſimus, qui
 "PANNONI NIKA, pro inſcriptione præfert. Se-
 "verus in *Epistola* ad *Salvium*: Scimus enim palmi-
 "geras bijuges, ubi è Circo receſſerint, quietiſſime
 "ſtabulari. Illos non jugis formido, non ambigua
 "palmæ ſollicitant, ſed demum pacatis adſixi præſe-
 "pibus, timere jam neſciunt hortatorem, &c. Cer-
 "vos autem ejuſmodi πλατυκέρως, palmatos vocat Ju-
 "lius Capitolinus in *Gordiano*: quorum ſcilicet cor-
 "nua natura finxit in palmas. Monogrammata non o-
 "mnino eadem ſunt quæ in æreo, quæ ob nummi for-
 "tean exiguitatem haud bene expreſſit Monetarius, aut
 "minus percepit Strada.

Hæc ipſa Cangii verba ubi produxit Bandurius
 pag. 574. Ita pergit., Hæc Cl. *Ducangius*, & qui-
 „ dem recte, ut mea fert opinio, niſi quod *Placi-*
 „ *diam* ante annum ccccxxii. *Auguſtam* recepſiſſe ap-
 „ pellationem, eoque anno *Bonifacium Africam* occu-
 „ paſſe, bellaque hunc inter & *Placidiam* interceciſſiſſe
 „ integrum ferme decennium ſcribit. Nimirum *Placi-*
 „ *dia* *Auguſta* dicta eſt ab *Honorio* Fratre anno ccccxxi.
 „ Anno ſequenti *Bonifacius*, cum *Caſtinus* ejus ſocie-
 „ tatem in adminiſtrando bello adverſus *Vandalos* re-
 „ ſpiſſet, in *Africam* ſeceſſit. Erat tum *Placidia*
 „ ſummo in honore apud Fratrem, ſed anno ccccxxiii.
 „ ſimultates inter eos exortæ, pæne in apertum bel-

„ lum prorupere; *Placidia* denique ejecta *Ravenna*,
 „ *Constantinopolim* secessit, solusque *Bonifacius*, tum
 „ *Africæ* Comes, gravissimis difficultatibus confli-
 „ ctatæ pecunias subministravit, ejusque admini-
 „ stratio utilis Imperio fuit, usque ad annum cccxxvii.
 „ quo denique capiti suo cavere coactus est, ea de
 „ ratione, qua *Ducangius* scribit. „

Quum itaque tantus vir hic *Bonifacius* fuerit, ni-
 hil mirum, eundem ut Spectatissimum Victorem hoc
 Numismate celebrari. Illud autem aureum Numisma,
 cujus, ut apud *Stradam* depictæ, mentionem facit
Ducangius, videre licet inferius Num. LVIII.

Literas illas, continuo fere & miro invicem conne-
 xu depictas in infima Nummi area, ita interpretor,
 DOMINA NOSTRA PLACIDIA AVGVSTA RE-
 STITIVIT.

Num. LVI.

Antequam de hocce Numismate tantæ magnitudi-
 nis, seu molis, & singularitatis, Dissertatiunculam in-
 situamus, præmittenda ejusdem erit notitia, prout
 nobis a Clariss. *Bandurio* subministratur. Postquam
 itaque illud delineavit, ita pergit: „ Hunc rarissi-
 „ mum, imo singularem Nummum, & qui in *Medio-*
 „ *barbo* deest, *Camelus* primus omnium exhibuit in-
 „ ter cæteros Nummos Reginæ *Christinæ*, sed in eo
 „ legit PLATEA S. PETRI. cæteraque jejune de-
 „ scripsit hunc in modum, *Instrumentum cum tribus*
 „ *figuris*. E Cimelio Reginæ *Suecorum* in Gazam
 „ Principis *Odeschalchi* translatus est Nummus, illic
 „ que conspectus est a R. admodum *P. Daubenton*,
 „ Societatis *Jesu* sacerdote, qui nunc Catholico Regi

“ a

a Confessionibus est, & ejus cura ἐκτυπον Nummi
 „ *Parisios* perlatum est ad Erud. *Harduinum*, qui
 „ illud nobiscum pro sua humanitate communicavit:
 „ Porro Nummus hic eadem omnino est magnitudine
 „ qua coelatura. Hydraulicum Organum hic exhibe-
 „ ri diximus, *Harduinum* secuti, qui præterea mo-
 „ nuit, idem *Vaillantio* antea in mentem venisse: aliis
 „ tamen Puteus est, cujus os cancellis circumscriptum
 „ est, in publicum usum adornatus *Romæ*, jussu *Plac.*
 „ *Valentiniani*. „ Hæc *Bandurius* pag. 574. in Notis suis
 ad ipsam Numismatis descriptionem, quæ apud illum talis
 est. „ DN. FLA. VALENTINIANVS SPE. AVG.
 „ Caput *Placidii Valentiniani*, peculiari Diademate
 „ cinctum, ad pectus cum stola, in area a sinistris
 „ Palmæ Ramus. in Aversa, PLACEA S. PETRI.
 „ Hydraulicum Organum, in cujus usum aquam hau-
 „ riunt ministri duo hinc inde stantes: a sinistris Ter-
 „ minus Radiatus, sive Terminus cum *Solis* capite
 „ basi insistens. „

In Prima Parte considerandæ veniunt literæ SPE.
 quæ nisi male exceptæ aut signatæ sint pro consueto P.
 F. novo Titulo SPECTABILEM designant Augustum.

Posteriorem vero partem nemo melius explicabit,
 quam ipse *Vitruvius*, cujus integrum Caput XIII. ex
 Libro x. adscribere non dubitavi, quoniam multa scitu
 digna continet, & admirabile Organum hoc Hydraul-
 icum describit unice, notitiam subministrans non tan-
 tum illorum, quæ in oculos incurrunt, sed & quæ
 intus in mirabili hoc Instrumento continentur. Ver-
 ba ejus quidem hæc sunt: *De Hydraulicis autem,*
quas habeant ratiocinationes, quam brevissime pro-
 xi-

ximeque attingere potero, & scriptura consequi, non prætermittam. De materia compacta basi, arca in ea ex ære fabricata collocatur. Supra basim eriguntur regulæ dextra ac sinistra, scalari forma compactæ, quibus includuntur ærei modioli fundulis ambulatilibus ex torno subtiliter subactis, habentibus fixos in medio ferreos ancones, & verticulis cum vectibus conjunctos, pellibusque lanatis involutos. Item in summa planitie foramina, circiter digitorum ternum, quibus foraminibus proxime in verticulis collocati ærei delphini pendentia habentes catenis cimballa ex ore infra foramina modiolorum chalata intra arcam, quo loci aqua sustinetur. Inest in id genus uti infundibulum inversum, quod subter taxilli, alti circiter digitorum ternum suppositi, librant spatiumimum, ima inter labra, phigæos & aræ fundum. Supra autem cerviculam ejus coagmentata arcula sustinet caput machinæ, quæ Græce *κωνὸν μηχανὸς* appellatur: in cujus longitudine canales, si tetrachordos est, sunt quatuor, si hexachordos, sex; si octochordos octo; Singulis autem canalibus singula epistomia sunt inclusa manubriis ferreis collocata, quæ manubria cum torquentur, ex arca patefaciunt nares in canales. Ex canalibus autem canon habet ordinata in transversò foramina respondentia in naribus, quæ sunt in tabula summa, quæ tabula Græce *πινὰξ* dicitur. Inter tabulam & canona regulæ sunt interpositæ, ad eundem modum foratæ & oleo subactæ, ut faciliter impellantur, & rursus introrsus reducantur, quæ obturant ea foramina, Pleuritidesque apellantur, quarum itus & reditus alias obturat, alias aperit terebrationes.

Hæ

Hæ regulæ habent ferrea choragia, fixa & junctæ cum pinnis, quarum pinnarum tactus motiones efficit regularum. Continentur supra tabulam foramina, quæ ex canalibus habent egressum spiritus. Regulis sunt annuli agglutinati quibus lingulæ omnium includuntur Organorum; e modiolis autem fistulæ sunt, continenter conjunctæ ligneis cervicibus, pertingentesque ad nares, quæ sunt in arcula, in quibus axes sunt ex torno subacti, & ibi collocati, qui cum recipit arcula animam, spiritum non patiuntur, obturantes foramina, rursus redire. Ita cum vèctes extolluntur, ancones deducunt fundos modiolorum ad imum. Delphini-que qui sunt in verticulis inclusi, chalantes in os cymbala, replent spacia modiolorum, atque ancones, extollentes fundos intra modiolos vehementi pulsus crebritate, & obturantes foramina cymbalis superiora, aëra, qui est ibi clausus, pressionibus coactum in fistulas cogunt, per quas in lignea concurrit, & per ejus cervices in arcam, motione vero vèctium vehementiore spiritus frequens compressus epistomiorum aperturis influit, & replet anima canales. Itaque quum pinne manibus tactæ propellunt, & reducunt continenter regulas, alternis obturando foramina, alternis aperiundo, ex musicis artibus multiplicibus modulorum varietatibus sonantes excitant voces. Quantum potui niti, ut obscura res per scripturam dilucide pronunciaretur, contendì; sed hæc non est facilis ratio, neque omnibus expedita ad intelligendum, præter eos qui in his generibus habent exercitationem.

Quod si qui parum intellexerint e scriptis, cum ipsam

R

sam

sam rem cognoscent, profecto invenient curiose & subtiliter omnia ordinata.

Ut accuratius *Vitruvii* verba ad Organum, quod in Nummo nostro conspicitur, accommodentur, considerandum venit, *Arcam ex ære fabricatam, quam Num.* 1. signavimus, seu *Aream*, ut mavult *Adrianus Turnebus* Libro II. *Adversariorum* Cap. XXII. nam *Βωμίσκος* & *χάλκεος* ab *Herone* appellatur, ipsum illud esse, quod pro receptaculo sit spiritus seu venti, qui ex mota acrius in inferioribus locis aqua colligitur, & pariter ita in *Neronianis* occurrit Nummis *Num.* x. & xi. ubi quadrilaterum, quum hic rotundum sit, apparet. *Vitruvii* illa, *Supra basin*, &c. *Num.* 2. signata, descriptionem continent secretioris partis & interioris, unde *arca secreta* nostratibus, id est, *de sekreet lade* vocatur, quæ constat *regulis scalaris forma compactis*, ita scilicet ut inclinata & jacentes concipi debeant, Regulam enim idem *Hero transversam & devexam* esse vult. - Ad eum scilicet usum *Arcula* hæc *secreta* erat destinata, ut aërem per cerviculum infundibuli adscendentem servaret, & ad suos canales emitteret. Regula enim canalibus per longum erat distincta. In canalibus transversa foramina erant ad numerum sonituum, supra vero compositionem hujus Regulæ cum suis Canalibus & foraminibus tabula versatilis, five ambulatoria erat collocata, quæ omnia foramina contegebant, & ita spiritum seu ventum intercludebat. *Num.* 3. dispositas ordine suo fistulas commonstrat, nam *pinnæ & pinnarum tactus*, quæ *motiones efficiunt Regularum*, & in Organis nostris subsunt claviculis istis, quæ *bet Klavier* vocantur, ab altera fistularum parte in

Num.

Nummo nostro conspici non possunt. Cernimus Vi-
vos ab utraque Organi parte, quorum alter qui a si-
nistra est *Num. 4.* mihi videtur funem tenere manu,
cui in infima parte (quæ hic cerni non potuit) appen-
deat alligata urna, qualem manu tenet Figura illa in
Neroniano Nummo Num. x. qua scilicet continue hau-
riat aquam, ut indefinenter suppetat, quod agitur,
sicubi vero nimia ejusdem attracta esset multitudo, efflue-
re rursus videmus ad latus dextrum *Num. 5.* Interim
ille qui a dextris est, vecte instructus (in cujus extre-
mo rotunditatem istam fuisse existimo, quam in utro-
que *Neroniano* designatæ *Num. x. & xi.* ut & illo
Trajani Num. xxvii. dextra tenent Figuræ) magno
molimine aquam agitare videtur, ut ex vehementi ejus
motitatione ventus concipiatur & dispergatur.

Differre in illo autem a *Neroniano* Organo Hydrau-
lico, ut & illo *Trajani*, hoc *Valentiniani* nostrum exi-
stimo, quod binis modis ventus illi subministratus fue-
rit. Quod enim Terminum *Solis*, seu Radiatum ex-
plicat Clariss. *Bandurius*, follem *Num. 7.* esse existi-
mo, qui diductione sua atque compressione ventum im-
mittit Arculæ seu Aræ illi, quæ *Num. 8.* præter me-
moratam *Numero primo* conspicitur.

Organi Hydraulici mentio etiam exstat apud *Athe-
næum* Lib. iv. Cap. xxiii. pag. 174. *Hujusmodi mul-
ta convivis ultro citro fabulantibus ex propinquo*
ἐξηκούθη τὰ πατάεωσ ἡχοσ πάνυ τις ἡατέσ ἡα. τερίπνοσ,
ὡσ πάντας ἡμᾶσ ὀπισσεφῆναι θελχθέντας ὑποδ. ὃ ἐμμελείας.
auditus simul HYDRAULI SONUS qui-
dam JUCUNDUS & SUAVIS admodum, qui-
nos modis illis delectatos omnes in se convertit. Paul-

lo post inventum asserit fuisse tonforis cuiusdam *Alexandrini*, cui *Ctesibio* nomen fuerit, idque ab *Aristocle*, Libro *de Choris*, memoriæ traditum fuisse. Vixisse autem virum hunc ætate *Ptolemæi* II. *Euergetis*, atque uxorem suam *Thaidem* artem hanc docuisse, fuisse vero vitæ admodum honestæ & præclaræ. Modum ibidem breviter describit, quo pacto inflari atque sonum efficere soleat, hisce: Ἐμπνεύσων ἂν ἴσως ῥηθεῖη Διὰ τὸ ἐμπνεῖσθαι τὸ ὄργανον ὑπὸ ἑ ὕδατος. κατεσεγµένον ᾧ εἰσιν οἱ αὐλοὶ εἰς τὸ ὕδωρ, καὶ ΑΡΑΣΣΟΜΕΝΟΥ ΤΟΥ ΤΑΥΤΟΣ ΤΠΟ ΤΙΝΟΣ ΝΕΑΝΙΣΚΟΥ, ἔτι ἡ διικνευµένων ἀξόνων Διὰ ἑ ὄργανα ἐμπνέοντι οἱ αὐλοὶ, καὶ ἤχον ὥποτελεῖσι παροσηνῇ. Ἔοικε ἡ τὸ ὄργανον ΒΩΜΩ ΣΤΡΟΓΓΙΛΩ. id est, *Rectius adnumeratur illis, quæ inflantur, quoniam aquæ illapsu spiritum accipit, fistulis in aquam obversis, & AQUAM FUVENE QUODAM AGITANTE, axibusque præterea Instrumentum pervadentibus. Sic enim fistulis immittitur spiritus, lenemque sonum illæ reddunt.*

Inscripção hæc additur PLACEAS PETRI. Fateor equidem suspectam mihi hanc esse lectionem, & putare legendum esse PETRONI PLACEAS, prout inferius Num. v. in *Sallustii* Numismate expresse legitur. Nam nisi me fallit animus, media ibidem figura superiorem partem hujus Organi, id est Instrumentum ipsum cum Fistulis suis, sed sine Ara vel Arca, manu tenet, & *Petronio*, Viro Gravi offert, admirante interim, qui adstat Tibicine, artem suam tanta multiplicatione victam, atque pro usu commodiorem redditam. De *Petronio* ad illud Numisma videbimus. Confer & Num. LXXVII.

AD

A D D E N D A

A D

NERONIS NUMISMATA.

NUM. LVII.

Ab Anteriore Parte *Neronis* Caput est, cum Inscriptione, IMP. NERO CÆSAR AVG. P. M. a Posteriori autem sæpius commemoratus Athleta, qui inscribitur EVTHYMIVS, seu potius ipse *Nero* Quadrigis Triumphalibus vectus, ab equis palmiferis, Capite Coronam gerens *Olympicam*, dextra manu *Pythiam* gestans, ut in Vita ejus, loco sæpe citato dicit *Suetonius*, quum scilicet reversus e *Græcia*, albis equis introiit *Neapolim*, disjecta parte muri, ut mos Hieronicarum est, & simili modo *Antium*, *Albanum*, atque ipsam *Romam*.

Numisma hoc describit atque enarrat *Tristanus* Tomo I. pag. 217.

NUM. LVIII.

Hic ille Aureus est Nummus, sub *Placidio Valentino* in honorem *Bonifacii* cusus, de quo egimus superius NUM. LV. Inscriptio plane videtur esse eadem; licet minus adhuc integri literarum ductus supersint.

NUM. LIX.

Ad *Neronem* redimus, quem pari, quo *Jovianum*, in fine hujus Opusculi Num. XI. & alibi *Desiderium* atque *Magnentium*, cum equo hic depictum videmus;

R 3 unde:

unde apparet illorum temporibus cūsum hoc Numisma fuisse; Quod scire Lectorem meum velim, una cum quatuor sequentibus, desumptum est ex *Onuphrii Panvinii* Libro de *Ludis Circensibus*; ubi pag. 126. Tom. ix. *Antiq. Rom.* ære quoque expressa inveniuntur; verum nescio quo pacto adduntur Inscriptiones, quæ nequaquam existant in Aversis Numismatum Partibus, quæ tamen ibi exhibentur; sed ex similibus Nummis, ut *Eutymii* ibidem Num. iv. didici in Adversis Partibus circa Caput existare, quod & patere potest ex collatione nostrorum Num. xiii. & seqq. Imprudenter itaque egit *Panvinus* sculptorve ejus, quod Inscriptiones male applicaverit. Præterea nulla ibidem existat mentio, apud quosnam hæc inveniantur Numismata, vel quid Altera illorum Parte exprimatur. Nescio itaque an Adversa hæc, an Aversa Pars sit Nummi *Neroniani*, & ideo abesse jussi Inscriptionem, quæ ibi in Circuitu concipitur, IMP. NERO. CLAUDIVS. CÆSAR AVGVSTVS. GERMANICVS.

NUM. LX.

Nescio an hæc Aversa Pars allati modo Nummi sit, quod sicut facile esse potest, ita omnino superflua & erronee posita est in circuitu Epigraphe, IMP. NERO. CLAUDIVS. CÆS. AVG. GERM. P. M. TRIB. POT. COS. P. P. IMP. II. nec minus perverse Nota inferius S. C. qualis in Nullis Nummis *Contorniatīs* invenitur. Explicationem ipsius Nummi jam in similibus dedimus.

NUM. LXI.

Hunc idem sine S. C. profert, cum hac Epigraphe, IMP. NERO. CÆSAR. AVGVSTVS. GERMANICVS.

CVS. quæ mihi pariter ad Partem illam, in quo Caput expressum est, pertinere videtur. *Nero* in Quadrijugis Triumphalibus, ut insignis Hieronica, & Divinus Heros, vehitur seminudus; læva Palmam gerit, dextra vero Victoriolam Palmiferam, quæ Capiti ejus Lauream inponit. *Contorniat* hic videtur esse ex elegantioribus. Habemus pariter nudos Athletas & seminudos Num. XIV. L. & LXIX.

Apud *Mediobarbum* inter Numismata *Neronis* pag. 94. hoc etiam refertur.

IMP. NERO CÆSAR. AVG. P. M.

Milo nudus, vittâ circa caput volitante, unica manu binos Tauros tenens. *Num. Arschot. Tab. xx.* Num. 23.

Hæc ille Ill. Comes. Verum non exstat in illis Tabulis, unde depingi a nobis non potuit. *Milonis* autem & memoriam Nummus quidam servat alieno in loco editus a *Prospero Parisio* inter *Rariora Magnæ Græciæ Numismata* Tab. IV, Num. 5. in cujus Priori Parte exprimitur Taurus ludens cum Laurea Corona, quam dextro pede anteriori versat; Posteriori autem Leonis exuviæ erectæ Clavæ *Herculis* super impositæ sunt, cum Epigraphe MILO CROTON. Quod Numisma quum non dubitem ex *Contorniatorum* esse genere, in ipso Titulo hujus Opusculi incidi curavi, quo exornaretur Vestibulum ejus, non tantum Athletâ, roboris immensi & invicti, sed & animi mentisque egregiæ; utpote qui tantum *Pythagoræ* quondam Scolæ, imo & Urbis suæ, quantum Palæstricæ Gloriæ, fuit ornamentum.

SE.

SEVERI NUMISMATA.

NUM. LXII.

Athleta hic visitur dextra insignem Palmam tenens, læva Equum ducens. Apud *Panvinium* Epigraphæ hæc exstat. SEVERI AVGVSTI. & inferius S. C. quoniam autem mihi certo certius persuasum est, in ipsis Nummis ne apicem quidem harum literarum inveniri, easdem delevi. Error mihi inde videtur natus, quod vel ipse *Panvinus*, vel qui hosce illi subministravit, ad Nummorum horum delineationem adscripserit, cujus Cæsaris Aversæ hæc Partes essent, & quales earum Inscriptiones in Adversis exstarent; Chalcographus vero Litaraturæ omnis rudis, ad Aversas etiam pertinere ratus, simul cum Figuris in iisdem expressit.

NUM. LXIII.

Id quod dixi, satis aperte hic Nummus declarat, in quo dextra Flagellum tenens, læva Palmam, Quadriga Triumphali Hieronica vehitur. Quum enim Aversæ hujus Partis Epigraphæ esset DOMNVS. PHILOCOMVS. ipse autem Nummus haberet in Priori Parte *Severi* Caput; Sculptor in infima area non dubitavit scribere, SEVERI AVGVSTI. & ne qua imperitiæ deesset Nota, addere S. C. & Numerum VI. sicut ibidem omnes Numeri malo exemplo in ipsis a *Panvinio* Nummis exprimuntur, quod infra vel alio loco fieri debuerat.

Domnus hic celebris fuisse videtur tempore *Severi*, cujus & Uxor *Domna*, seu *Julia Domna* appellata fuit, ut apparet ex hoc *Oppiani* versu, quo in initio Operis sui alloquitur *Severi* filium,

A^u-

Αυσονίᾳ Ζηνὸς γλυκερὸν θάλῳ Ἀντωνίνῃ·

Τὸν Μεγάλῃ Μεγάλῳ Φυτῆσσι DOMNA Σεβήρῳ.

id est,

*Ausonii Jovis dulce germen Antonine,
Quem Magna Magno peperit DOMNA Seve-
ro.*

Male enim quondam Viri Docti existimaverunt quafipro DOMINA positum esset, & *Latina* illa vox ad *Græcos* transiisset; est enim nomen proprium, & alibi circa illa tempora usitatum, unde & in Nummo nostro apparet.

Nihil verò mirum *Severo* dicatos Nummos *Contorniatos* nostros inveniri; quum ille *Bytantii* exstruere illum Circum inceperit, quem postea in eadem Urbe, ex suo nomine *Constantinopoli* vocata, perfecit *Constantinus Magnus*, ut dicemus in Fine Opusculi hujus ad Numisma ibidem. XIII.

A D D E N D A

A D

ALEXANDRI SEVERI NUMISMATA.

NUM. LXIV.

Speciosum *Alexandri Severi* Caput hic nobis exhibetur, leonis horridum exuviis, cum simplici Epigraphe ALEXANDER.

Cernitur ab alia parte navis viris plena, quatuor certe conspiciuntur, magno molimine conantibus retorquere ab inimica clade ratem, prima enim figura in prora tanquam in specula anxie spectare videtur, ubi maxime periculosum mare; postrema in puppi tanquam ad cla-

S vum

vum sedet ut prætertorqueat navem & cursum alio dirigit. Naufragii imminentis tabula adnatata videtur. Nec sane exiguum instat periculum. Adest minax Scylla, non tantum exstante utero foedata

---- latrantibus inguina monstribus,
ut verba sunt Ovidii in *Metam.* Lib. XIV. § 60. sed plane ad *Virgiliani* Carminis descriptionem, quod vicem Commentarii explet. Exstat autem Libro *Aeneidos* III. § 424.

At SCYLLAM cæcis cohibet spelunca latebris
ORA EXSERTANTEM, ET NAVES
IN SAXA TRAHENTEM:

Prima HOMINIS facies & pulchro corpore
VIRGO

PUBE TENUS: postrema immani corpore PI-
STRIX,

DELPHINUM CAUDAS utero commissa-
luporum.

Cernimus trahentem quasi manu, cinctam ante & retro variis Monstribus, quorum quatuor minimum in Delphinum caudas abeunt.

Vis scire, quid Typus hic ad Ludos faciat *Circenses*? Respondeo, multum; sicut enim periti erat Nautæ flectere & circumagitare ratem, ne scopulis *Scyllæ* & *Charybdidis* illideretur, ita & Aurigæ exercitati bene flectere *Metam*, ne impingeret Currus, & ipse volveretur cum maximo periculo in terram, præmio, & quandoque membris, & ipsa vita orbatus.

Scio aliam a Nobis Interpretationem prolatam superius ad Nummos, qui occurrunt *Num.* XXII. & XXVI. sed, si per omnia similes ipsi sint Nummi, & minus
niti.

nitide ex arrosis Archetypis illi priores, ut verum esse reor, ab Auctoribus prolati, posteriorem hanc conjecturam meam præfero, unicuique tamen suum iudicium relinquens liberum.

Id tamen nescire Lectorem meum nolo, Nummum hunc prioribus longe integriorem, nunc primum edi ex Nobilissimi *Blokii* Gazophylacio, qui in tempore accuratissimam hanc ejus delineationem ad me misit, tanto magis gratam, quoniam & in prioribus illis explicandis mihi dubitatio de Typo hoc tam singulari exortus fuerat.

ADDENDA AD TRAIANI NUMISMATA.

NUM. LXV.

Hunc Nummum una cum sequenti desumpsimus ex *Patini Thesauro* pag. 158. qui ad primordia *Romæ* refert, & putat hic designari *Venerem* e Coelo in *Idam* ad *Anchisem* dormientem delapsam, conciliantem Urbis *Æternæ Genio*, coronam ei imponente; subesse quoque *Lupam* indicando *Romuli* fato. Eadem Ill. *Mediobarbi*, in fine *Traiani* Numismatum sententia est.

Huic sententiæ adjungo, Fabulam *Endymionis* a *Luna*, & *Anchisis* a *Venere* amatorum, uno hoc atque eodem exprimi Typo. Quem autem *Genium* putavit Eques *Patinus*, quis non videt esse *Cupidinem*? Video alas pennigeri Dei; novi flagrantem amoris faciem. Animal illud quod recubat infra Figuram nudam in Monte resupinatam, Canem forte Venaticum melius quam *Lupam* denotat. Nota vero, nube vehi Deam, velumque pro more *Dearum*, circa Caput expansum, læva manu tenere.

At quid ad *Circenses* inquires, hoc Numisma? Fa-
teor, vix per somnum Interpretatio apta mihi in men-
tem venisset, nisi, si unquam! opportune sese mihi ul-
tro obtulisset. Dum enim *Epigrammata Veterum*
Poëtarum in *Athletas Victores in Ludis Circensi-*
bus perlego apud Clariss. *Bandurium*, magna cum vo-
luptate, in *Imperio Orientali* Tom. I. pag. 166. *Por-*
phyrio Athletæ tam familiarem invenio fuisse *Victo-*
riam, quam *Venerem* olim *Anchisæ*, vel *Lunam* ipsi
Endymionij. Audiamus ipsum Epigramma in Athletam
istum.

ΑΓΧΙΣΗΝ ΚΥΘΕΡΕΙΑ καὶ ΕΝΔΥΜΙΟΝΑ ΣΕΛΗΝΗ

ΦΙΛΑΤΟ· καὶ ΝΙΚΗ·νῦν ταχα ΠΟΡΦΥΡΙΟΝ.

Ὅς καὶ ἐξ ἵππων καὶ ἀρόφρον· ἡνιοχῆς.

Ἐξ ἐτέρων ἐτέρης αἰὲν ἀμειβόμενος.

Πολλὰ καὶ κατὰ πύκασσε πανημερίοισιν ἀέθλοισιν,

οὐ μογέων, ἐτέρη μὲν ἐφεσπαμένης.

Id est,

Hoc tibi, PORPHYRIUS, VICTORIA,

quod CYTHEREA

ANCHISÆ, LVNÆ quod fuit ENDY-
MION.

Ille suos dum mutat equos, Noctique Sodalis.

Inque vias illos hosque per aquor agit.

Atque labore suo meruit felix a fecta,

Namque erat alterius nil nisi pone sequi.

In eundem Athletam *Leontii* exstat Epigramma, ibi-
dem pag. 169. in sensum eundem, est autem hoc,

ΑΓΧΙΣΗΝ ΚΥΘΕΡΕΙΑ καὶ ΕΝΔΥΜΙΟΝΑ ΣΕΛΗΝΗ

ΦΙΛΑΤΟ· Μυθεῖται πῶς παλαιγενές.

Net.

Νῦν δὲ νέῳ τις μύθῳ αἰσέται, ὡς τάχα ΝΙΚΗ

ΟΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΔΙΦΡΟΥΣ ΦΙΛΑΤΟ ΠΟΡΦΥΡΙΟΥ.

Id est,

DEPERIIT VENVS ANCHISEM, EN-
DYMIONAQUE LVNA,

Ut docuit priscis Fabula temporibus.

At quod PORPHYRII VICTORIA FLA-
GRET AMORE,

Dicetur nostris res nova temporibus.

Mirum ni Poetæ isti vel hoc ipsum Numisma. vel si-
mitem Typum præ oculis habuerint.

NUM. LXVI.

Cernitur *Æneas* patrem *Anchisem* humeris ferens,
senem longævum, dextræ implicatus *Julus* patrem
haud passibus æquis sequitur. Caput pueruli pileo
Phrygia tegitur. Adest Inscriptio *ÆNEAS*.

Ut jam non dicam *Coccejum Nervam* per *Phrygium*
senem denotari posse, & pietatem *Traiani* per *Æneam*;
optime Athletis talis proponitur Typus, qui in robore
juventæ pietatem in Deum & homines exercendam ef-
fe & colendam docet; nec video cur inter tot alia for-
titudinis exempla Athletis proposita, negligeretur *Roma-*
næ Gentis Conditor, & Cæsarum Progentor.

Troius Æneas pietate insignis & armis.

NUM. LXVII.

Elegans Cervorum & Leporum Venatio, quales sæ-
pissime in gratiam populi editas ab Imperatoribus fuisse
diximus, hoc Numismate, quod ex *Antonii Augustini*
Tabulis, *Edit. Ital.* expressum est, depingitur. Id quod
oram ejus ambit, Veteres *Indaginem* nuncuparunt, ut
Virgilius, ubi de venatu loquitur *Æneid.* Lib. IV. v. 121.

S. 3

Dum

Dum trepidant alæ, SALTUSQUE INDAGINE CINGUNT.

Claudianus etiam Lib. II. in *Ruffinum* §. 376.

Sic LIGAT IMMENSA VIRIDIS INDAGINE SALTUS

Venator.

Ovidius adhuc copia majori, *Metamorph.* Lib. VII. §. 770.

----- *Vicina juvenus*

Venimus, & LATOS INDAGINE CINXIMUS AGROS.

Illa levi velox superabat RETIA saltu:

Summaque transibat POSITARUM LINAPLAGARUM.

Translate etiam *Plinius* in *Panegyrico* delatores a *Traiano* ait mille pænarum *INDAGINE INCLUSOS.*

NUM. LXVIII.

Protulit Nummum hunc *Angelonus* pag. 107. Num. 4. Inscriptionem circa Caput *Traiani* Laureatum hanc esse asserit, *TRAIANUS. AVG.* In Parte Aversa legitur *OLIMPIAS REGINA.* Typus est similis iis, quos habuimus Num. VII. & XXXII. nisi quod accuratius pictus Serpenti præbeatur, atque dextra Mulieris *Delphini* innitatur Capiti, prout variare hosce Nummos, Typosve eorum, amavere Veteres.

NUM. LXIX.

Præter *Angelonum* Numisma hoc protulit *Tristanus* Tom. I. pag. 403. ubi *Filinum* nostrum, & recte, ut puto, capit de *Philino* isto eximio Olympionica, Coo Insula oriundo, *Hegesipolis* filio, cujus laudes *Pausanias* ad Palmas viginti quatuor usque extendit, quemque

que in *Symposiacis* suis de Luctæ antiquitate disputantem introducit *Plutarchus*. Figuras illas duas, *Musas* cum *Occone* interpretatur *Mediobarbus* pag. 149. *Tristanus* autem Deas *Olympiadas*, quarum scilicet *Pausanias* det notitiam, intelligit. *Tayant* (inquit) *beaucoup plus d'apparence, que ce soient les Déeses OLYMPIADES*, desquelles *PAUSANIAS* fait mention. Vellem & locum *Pausaniae* Vir iste insignis addidisset, & plenior nobis Dearum, quas *Olympiadas* appellat, notitiam subministrasset. Verum haud dubito, quin falsus opinione sua Doctissimus alias Homo fuerit, & quæ simpliciter *Cælestes* dicuntur, acceperit, quasi *Olympiades* proprio dicerentur nomine. Id ut pateat, *Pausaniae* locus erit indigetandus, & vocis significatio ex aliorum scriptorum usu corroboranda. Respexisse omnino ad illum locum puto, qui exstat in *Bæoticis*, sive Libro IX. in extremo fere Libri istius. Citatur ibi Poëmatium quoddam, quod ita incipit.

Φύλας δ' ἄπειρε κέρην κλειτὴ Ἰολάα

Λιπεφίλῃν ἣν δ' εἶδ' ΟΛΥΜΠΙΑΔΕΣΣΙΝ ὁμοίῃ.

Quod recte ibidem Interpres ita reddidit:

Illustri Phylas junxit sibi natam Iolao

Lipephilam, DIVAS quæ formæ æquabat honore. Nam ολυμπιάδες simpliciter dicuntur *Olympum*, seu *Cælum inhabitantes Deæ*. Hinc isto encomio *Musæ* ornantur apud *Homerum* Libro *Iliados* II. ᾧ 491.

Εἰ μὴ ΟΛΥΜΠΙΑΔΕΣ ΜΟΥΣΑΙ, Διὶ Διγίοχοιο.

Θυγατέρες, μνησαίᾳ δ' ὅσαι ὑπὸ Ἰλίου ἤλθον.

Id est,

Nisi COELESTES MUSAE Jovis AEGIOCHI Filiae commemorent, quot sub Iliam venerunt.

Sicut

Sicut & in Hymno in *Mercurium*, qui *Homericus* esse fertur, .X. 449. pari epitheto exornantur.

Καὶ ὃ ἐγὼ Μέρησι ΟΛΥΜΠΙΑΔΕΣΣΙΝ ὀπηδῶς.

Id est.

Etenim ego Musarum OLYMPIADARUM (seu CAELESTIUM) sum affecta.

Itaque mihi Nummus conferendus videtur cum *Salustiano* inferius *Num. V.* qui enim ibi Organi Hydraulici inventionem Viro Primario & quasi Agonothetæ ostentat, ille hic ovans, dextra Coronam attollit, læva vero Palmam tenet; frustra contendente Muliere Tibicine, quam transversis oculis ex obliquo, propter artis suæ multiplicis inventionem despicere videtur.

Philini autem antiqui istius Palmis suum comparat Inventum, quasi omnibus Fidicinis gloriam æmulationis eripiens. Nec mirum in *Trajano* hunc reperiri Typum, quum ipsum Organum Hydraulicum inter ejus superbiat Numismata *Num. xxvii.*

Restant quædam cum *Trajani* vultu Numismata ex genere *Contorniatorum*, quorum Icones frustra apud Antiquarios quæsi. Citat *Mediobarbus* pag. 151. hoc, TRAIANVS AVG. COS. IIII. P. P. Caput *Trajani*, & ab altera parte, *Figura sedens attracto crure, e cujus regione duæ aliæ Figuræ captivæ revinctis manibus, Bacchus sublimi Curru vectus, Hædera Coronatus, seminudus, dextra Thyrsus, sinistra velamenti genus supra Cnput tenet: Hunc advolans Victoria laurea donat. Currus duabus Tigridibus trahitur. Pompa varia Bacchi currum præcedens διαύλον inflat. Belluas Silenus Satyrique colludentes ducunt ad Deum intenti, infimo loco tres Calvariae, aut Perso-*

sonae, Cyathique conspiciuntur. In hac Mediobarbi Descriptione conjungi duo, quæ divisim poni debuerant, Numismata existimo, quæque ipse alibi dividit, ut pag. 140. Figura mæsta Rupi insidet, ante quam alia figura stans, & alia item nuda decumbit. quibus patet describi Num. xxv. Secundum Numisma ex collatione patebit id esse, quod Num. xx. & xl. describitur, & seorsum quoque a Mediobarbo agnoscitur pag. 164.

TRAIANVS AVG. COS. IIII. P. P.

. . . . . Ariadnam in Cælum vectam exprimit, quam Poëta describit, quum inquit,

Lyncibus in cælum vecta Ariadna tuis.

Idem ibidem. Potest idem esse cum Num. xx. Nummo in quibusdam partibus eroso.

IMP. CÆS. NERVÆ TRAIANO AUG. GER. DAC. P. M. TR. P.

Figura nuda cum scuto Centaurum ante se stantem oppugnat. Idem pag. 145. Inter Contorniata nostra forsitan locum habet.

DIVO TRAIANO AUGUSTO.

ACHILLIS (sic) PENTESILEÆ. Achilles *Armatus Penthesileam interficit.*

Idem pag. 164. *Quadrigæ cum Palmis quatuor, Equorum Capitibus appensis, Auriga Legionarii Militis armatura munitus, aperto capite, dextra Flagrum, Sinistra Palmam, sub Equis duæ Figuræ proculcatae.*

Idem ibidem.

TRAIANVS AVG. COS. III. P. P.

Equus dilanians hominem nudum, dextra maxilla apprehensum.

T

GOR.

GORDAINI NUMISMA

NUM. LXX.

Numisma hoc citat & proponit sæpius laudatus *Tristanus* Tom. II. pag. 622. Sed quum Medallionem vocet, dubitare nos facit, an ad *Contorniatos* pertineat. Ut ut sit, similes habuimus Typos in *Nerone*, Num. IX. *Trajano* quoque, Num. XX. & præsertim Num. XL. in omnibus tamen quædam est varietas, prout in hoc nostro duæ Figuræ tibias instant, & *Satyriscus* iste ludens cum *Lyncibus* vel *Tigridibus*, curvum quid, quasi vitis capreolum, quomodo coliculos cincinnatos vocant, manu tenet.

MAGNENTII NUMISMA

NUM. LXXI.

Bustum cernimus *Magnentii*, qui Imperium post *Constantis* cædem occupare conatus, victus a *Constantio*, sibi ipsi manus intulit. Ad *Honorium* Numisma hoc refert *Bandurius*, verum nos *Stradam* & *Chaudlerum* secuti, *Magnentio*tribuendum putamus. Sæpe autem posterioribus Imperii temporibus Imperatores dimidia corporis parte expressi fuerunt, læva equum fræno tenentes, dextra vero hastam præferentes, ut ex innumeris Numismatibus patere potest; prout in hoc ipso mox Opusculo ex *Desiderio* Num. LXXII. & superius *Constantino Magno* Num. L. atque *Nerone* Num. LIX. vidimus.

Retro cervicem *Magnentii* Galea cernitur, prout in *Neroniano* modo citato, quasi vacante militia Ludis & oblectationi Populi dedito Imperatore, qui ideo nudo effingitur Capite. Sed quid illud sit, quod sub Galea apparet, non satis capio; contortum est in eorum

rum morem, quod Unicornu tribuitur. An dicendum similem aliquo modo bestiam in Publica tali Lætitia Populo spectandam exhibitam, an vero notam esse a victore Athletæ, nescio qua de causâ insculptam? Dicerem male pro Palma exceptam, nisi in delineatione conspirarent & *Strada* & *Chandlerus*: Potest & Conchilium quoddam denotare, qualia passim in *Tyriorum* visuntur Nummis.

Aversam Partem consuetus occupat Typus, Athleta in Quadrigis Triumphalibus. Inscriptio PANNONI NIKA. ex more illius temporis est, similemque in aliis Numismatibus observavimus.

DESIDERII NUMISMA

NUM. LXXII.

Succedit Frater *Magnentii*, & ab illo Cæsar nuncupatus *Desiderius*, cum Inscriptiōe DESID. N. C. Eodem, quo Frater, habitu exprimitur, nisi quod Sceptrum videatur potius manu, quam Hastam tenere. Loricam in dextro humero eques exornat, hostem calcans, prout exprimitur, in simili armatura apud *Stradam a Rosbach*, exornatus humerus *Dehmarii* Cæsaris, ut & *Anthemii* apud eundem. Numisma ipsum duobus Marculis, qui Stellam seu Rosam præferunt, signatum est, & præterea Palmæ ramo.

Aversæ Partis obscuram & ignotam mihi fateor Interpretationem. Summis scopulis infidet Figura Virilis, tanquam contra frigus hybernum vestibis bene munitus; digitum ad lævam aurem ita erigit, quasi vel ipse anscultans, vel alios ad similem attentionem admonens. Inscriptio satis mira & pariter ignota est MACCOMMO.

T 2

NU-

NUMISMATA CONTORNIATA,

In quibus Memoria & Delineatio exstat.

VIRO RUM DOCTORUM,

feu

AUCTORUM VETERUM.

NUM. I.

Quum Athletices studium adeo celebratum Antiquis fuerit, & ad corporis robur maxime conducere visum, haud injuste factum, culturam ei ingenii accedere; quo solo reliquis animantibus præcellit homo, quum vi corporis, pedum pernecitate, atque ipso vivendi termino, sint inter animalia, quæ humanam superent naturam. Imo decore inter Athletas veteres NUMMI nostri CONTORNIATI VETERES repræsentant AUCTORES. Et illi enim pariter in celeberrimis *Græcia* Ludis de palma certare erant soliti. Docet ita nos *Ælianus* Libro *Varie Historiæ* II. Cap. VIII. Olympiade prima & nonagesima, qua *Exænetus Agrigentinus* stadio vicit, contendisse inter se invicem *Xenoclem* & *Euripidem*, quem præstantissimum Poëtam idem narrat post recitatas ingeniosissimas atque pulcherrimas Tragœdias, imperitia aut malignitate audientium ab adversario superatum fuisse.

Procedit itaque Rex Poëtarum & omnis inventionis scaturigo *Homerus*,

--- --- --- *Ex quo ceu Fonte perenni*

Vatum Pieriis ora rigantur aquis.

Nummum ipsum ex Itinerario *Sponii* & *Wheleri*
Num.

Num. ibi 42. & 43. mutuati sumus. Consideravit eundem Ill. *Cuperus* in Poëtæ istius *Apotheosi* pag. 8. atque alteram partem, in quo Caput cernitur, eleganter delineari curavit *Fulvius Ursinus* pag. 72. Ramusculus ante *Homeri* faciem impressus solita *Contorniatorum* nota est.

Ab alia parte Vir cernitur Equum ad certamen, vel potius a certamine victorem reducens. Sequentes Nummi docent, quam solitus hic *Aversæ Partis* typus fuerit..

NUM. II.

Socratis exhiberi vultum facile quivis poterit intelligere. Exemplum hic nobile *Athletis* in se ipso proposuit, quum malam naturam studio virtutis superaverit.

Vultus *Socratis* ex *Ursino*, pag. 133. expressus est. Quid in *Aversæ Parte* fuerit, Commentator *Joannes Faber* non addidit.

NUM. III.

Hic erit, ut perhibent Doëtorum corda Virorum, Primus Romana Crispus in Historia.

Protulit hunc ejus Vultum *Ursinus* idem pag. 128. nec *Aversæ Partis* indicationem fecit ejusdem Commentator. Puto tamen eundem Typum in illa parte habuisse, quem proferemus Num. v.. Sculptor vero *Ursini* Numismatum literas in hoc & priori male videtur posuisse, nam in ipsis Nummis aliter sese rem habere, *Horatii* & *Apollonii Tyanæi*, in quorum Inscriptionibus idem vitium, Numismata me docuerunt.

NUM. IV.

Hanc *Terentii* effigiem subministrat nobis Elegan-

tissimus *Morellius* Tab. III. seu pag. 43. Additur Capiti fatis eleganti, nam & forma, & ingenio placuisse dicitur, Lauri ramusculus. Athletæ nomen quoad initium, delevit Antiquitas. Forſan olim erat PETRONIUS, ut ad Virum illum Conſularem ſpectet, de quo ſequenti Nummo, ſed & EVTHIMIUS & PANNONIUS legi poteſt.

Numiſma hoc, quod ex *Patini Theſauro* pag. 132. deſumpſimus, quum primum contemplaremur, id quod Figura media manu tenet, Ædificium nobis videbarum cum tribus fornicibus; ſed ubi accuratius examini ſubjecimus, deprehendimus, idem eſſe Organum Hydraulicum, arca excepta, quod in *Placidii Valentiniani* Numiſmate, ſuperius *Num. LVI.* obſervavimus. Quæ enim hic fornices videntur, nihil aliud ſunt quam interſtitia fiſtularum, quæ propter exiguos ipſius Nummi ductus, una cum ligno illo tranverſo minus concinne excepta a *Patini* Sculptore videntur. Videtur autem (damnante artem ſuam *Tibicina*, quæ ad dextram ſtat) Clariffimo *Petronio* artifex, vel ipſe *Petronius* Auguſto *Placidio Valentiniano*, inſigne hoc munus & inventum offerre.

Petronius autem ille, cujus hic & in *Valentiniani* Numiſmate laudato propagatur memoria, non alius eſt, quam famoſus ille *Petronius Maximus*, de quo ita, quoddam ad illum pertinens Numiſma explicans, loquitur *Ducangius* pag. 42. ſeu Capitulo LXI. „Non „minoris raritatis eſt ejusdem *Placidii Valentiniani* „prægrandis nummus alter æreus, quem ad *Sidonium* „laudat *Sirmondus*, cujus antica facies *Valentiniani* „vultum exhibet, cum ſolitâ inſcriptione, DN. PLA.

„VA.

„VALENTINIANVS. P.F. AVG. altera *Petronium Maximum*,
 „Senatorio, seu potius Consulari habitu, in sellâ seden-
 „tem, volumen dextra, lævâ scipionem cum aquilâ
 „tenentem, nomine hinc inde adscripto, PETRONIVS
 „MAXIMVS V. C. CONS. quo quidem Numismate *Petro-*
 „*nium Maximum* Consulem, simili penè honore, quo
 „*Bonifacium*, profectus est *Valentinianus*; quam ille
 „accepti beneficii gratiam malè tandem rependit. Eo
 „autem imperante bis dignitatem hanc obierat *Maxi-*
 „*mus*, ac primùm anno 453. cum *Theodosio*: iterum
 „decennio post, cum *Paterno*: unde *Tironi Pro-*
 „*spero* in *Chronico Pithæano*, vir dicitur *gemi-*
 „*Consulatus & Patriciæ Dignitatis*. Ad alterutrum
 „igitur referendus præclarus hic Medallio, & fortean
 „ad postremum,

Hic idem *Petronius Maximus*, Tyrannidem postea
 invasit, occiso *Valentiniano*, quod ita contigisse fer-
 tur. *Valentinianus* uxori *Petronii* hujus, quem ad ma-
 ximos honores provexerat, stuprum obtulerat. Indi-
 gnatus itaque *Petronius*, beneficiis oblitus, injuriam
 hanc nefarie ultus est. Ubi enim Imperatorem contra
Aëtium, ut res novas molientem instigasset, occiso
Aëtio, milites pariter ad summi istius Ducis cædem ul-
 ciscendam impulit; ipse vero die una post *Valentinia-*
ni ipsius necem, Purpuram sumpsit. Verum non diu
 post sceleris pœnam luit, ab *Urso* enim milite interfe-
 ctus, & a famulis *Eudoxiæ*, viduæ *Valentiniani*,
 quam vi ad nuptias suas traduxerat, dilaniatum cada-
 ver ejusdem, atque unco in *Tiberim* tractum fuit.

Inscriptio Nummi est SALVSTIVS AVTOR. ip-
 se vero satis barbare barbatus fingitur, qui recte Num-
 mo III. rasa barba fuit exhibitus. Num.

NUM. VI. VII.

Horatium uterque præfert Nummus, nec in *Aversa* Parte discrepant. Posteriores publicavit *Patinus* in fine Notarum ad *Suetonium*. Priorem ipsi servamus in nostra Collectione. Utriusque Typum dedimus, quoniam in Nostro vultus juvenilior est & simplicior; in *Patiniano* acrior & ætate provectior. In Nostro etiam Palmæ accedit ramusculus & *Marculus* ille seu nota Stellæ seu Floris, qualis & superius Num. LXXII. observatur. Utraque nota post cusum Nummum, ut in omnibus, impressa est. Quoniam autem Equi in utroque Palmam ex capite habent dependentem, existimo illos Num. I. & IV. similiter habuisse, præsertim quum etiam in nostro exigui tantum ductus supersint. Athletæ nomen *ALSAN.* ignotum mihi est. Caput *Horatii* ex *Contorniato* quoque Nummo exhibuit *Ursinus* pag. 37. qui Nostro videtur fuisse similis.

Num. VIII.

Apuleji idem Caput depinxit *Fulvius Ursinus* pag. 25. sed Nummum ipsum integrum protulit laudatus *Morrellius* Tab. III. pag. 43. qui ad eundem ita commentatur. „L. APVLEIVM *Madaurensē*, Philosophum „*Platonicum*, exhibet, cujus effigiem illa illustrant, „quæ de se in *Apologia* scribit, objectiones adversa- „rii (qui eum, quod Philosophus munditiei studeret „& capillos concinnaret, criminabatur) ita diluens „pag. 6. edit. Cafaub. *Licet Philosophis esse vultu „liberali: Pythagoras sui sæculi excellentissima forma fuit: Zeno longe decorissimus fuit, ut Plato „autumat: itemque multi Philosophi ab ore honestissi-* „mi

„mi memoriae produntur, qui gratiam corporis morum,
 „honestamentis ornaverunt. Sed hæc defensio, ut
 „dixi, aliquammultum a me remota est, cui, præ-
 „ter formæ mediocritatem, continuatio etiam litte-
 „rati laboris omnem gratiam corpore deterget, ha-
 „bitudinem tenuat, succum exsorbet, colorem oblit-
 „terat, vigorem debilitat. Capillus ipse, quem
 „isti aperto mendacio, ad lenocinium decoris, promis-
 „sum dixere, vides quam non sit amœnus ac delica-
 „tus, horrore implexus atque impeditus, stupreo to-
 „mento adsimilis, & inæqualiter hirtus, & globo-
 „sus, & congestus, prorsus inenodabilis diutina in-
 „curia, non modo comendi, sed saltem expediendi &
 „discriminandi. Adde Elmenhorstii Vitam hujus
 „Philosophi, in qua de eleganti ejus forma.

„Ab averſa parte nummi Miles armatus conspicitur,
 „ædes quasdam igressurus, cujus ostio tria capita im-
 „posita sunt, mihi incognita.,,

Videtur Hæc ille mihi Miles esse vel Dux spolia ab
 hoste reportata dedicaturus, describente quasi eum
Virgilio sub *Æneæ* persona, Libro *Æneid.* III. 286.

ÆRE CAVO CLYPEUM magni gestamen A-
bantis

POSTIBUS ADVERSIS FIGO, & rem
Carmine signo:

ÆNEAS HÆC DE DANAIS VICTORI-
BUS ARMA.

Tria illa capita ad totidem Imperatores respicere pos-
 sunt, sub quibus hoc, vel Templum, vel aliud su-
 perbum ædificium erectum quondam fuerit. Ita
 enim olim in *Panthei* fastigio, quod *Romæ* exstat ad-
 huc,

huc, vultus conditoris, *Marci Agrippæ*, fuisse videtur, ut recte elicit apud Clariss. *Montefalconem* in *Diario Italico* pag. 248. *Flaminius Vacca*, scribens, sub Pontifice *Eugenio* IV. ad *Rotundæ* seu *Panthei* Porticum, inventam esse partem capitis ænei *Marci Agrippæ*. Ut ita hæc tria capita ad liberos *Constantini*, qui simul imperarunt, *Constantinum*, *Constantem*, & *Constantium* referri possint; vel, si malis, ad *Valentinianum*, *Valentem*, & *Gratianum*, tres uno tempore Cæsares. Unde & Dux ille ad illorum tempora est relegendus.

NUM. IX.

Ad *Apollonium* pervenimus *Tyaneum*, Philosophum *Pythagoreum* illum famosissimum, quem *Roma* floruisse, imperantibus *Cajo* & *Claudio* asserit *Suidas*. Numisma ejus primus protulit excellentissimus in hisce studiorum deliciis *Tristanus*, cujus Commentarius eruditus inspicere meretur Tom. III. pag. 726. Faciem solam jam olim publicavit ex simili Nummo *Contorniato* inter *Italos* ille egregius antiquitatis promus condus *Fulvius Ursinus* Tab. XXIV. repetiitque *Jacobus Gronovius* Tomo III. *Thesauri Antiquit. Græcarum*, litera cccc. In quibusdam Nummis *TEANEVS*, in aliis vitiose *TEANEVS*, sicut & *APOLLONVS* & *APOLONIUS* scribitur; in omnibus philosophantis & docentis ritu dextram exserit, barba conspicua, capite laureato, & crispo capillo. Perdurasse ad posteros insignis hujus Philosophi faciem ex *Alexandri Severi* Imperatoris instituto patet, qui illum, ut *Aelius Lampridius*, in Vita ejus Cap. XXIII. nar-

narrat, in Larario suo, inter Divos Principes, sed optimos selectos, atque Animas Sanctiores, habuit, ubi & Majorum suorum habebat effigies. Nec Nummi tantum, sed & Gemmae memoriam & vultum Viri Posteritati consecrarunt. Simillimum certe ex Achate nigro, sed sine laurea, exhibuit *Leonardus Augustini* Tab. xxiv. Unde quum ita vultus delineationes ubique convenient, nescio quo pacto, ad Nummi hujus descriptionem dicat Clariss. *Bandurinus* caput esse laureatum *Juliani* barbati, dextra ex pallio exserta, pag. 439. vel inter omnes quasi de professo & indubitato convenerit, jussu *Juliani Apostatae* cufum fuisse Nummum. Hoc enim sicut omnino rejiciendum esse non putem, ita tamen ex certis indiciis constare nego; illud pernego, neque enim barba prolixa & quaedam faciei similitudo satis est, ut *Appollonius* fiat *Julianus*, atque Philosophus existat Imperator.

Cufum tamen post *Constantinorum* tempora reor ex Inscriptione Partis Averſae STEFAN. NIKA. ubi Athleta ille, de quo jam superius egimus Num. xiii. in Quadriga Triumphali exhibetur. Percussos etiam, quosdam saltem, ejus Nummos, tempore, quo Organi Hydraulici renovata est memoria, colligi mihi posse videtur ex illo quasi lauri folio, seu potius instrumento ad aquam concitandam, quod pro nota impressum cernitur in Figura *Gronoviana* ex Numismate Reginae *Christinae* depromptum; conferri enim meretur cum *Neronis* & *Trajani* Nummis, Num. x. xi. & xxvii.

Cæterum, præter memoratos in publicatis industria nostra Numismatibus, Athletas, multorum aliorum

in similibus inveniri Nos monuit Nobilis *Erizzo*; Hæc enim nomina recensentur ab illo pag. 104. *Olynthonius*, *Nicænetas*, *Olymenus*, *Lasyllas*, *Lachryscus*, *Meneſteus*, *Cratilaus*, *Hermagoras*, *Minophanes*, *Olympiodorus*, *Dominicus Folobacus*, *Cosmus Seracufus*, *Lampria*, *Olympiadoxilos*, quorum nominibus vocem NIKA. aliquando & NICATORAS. adscribi aſſerit.

Sed & plurium Veterum Auctorum, quorum etiamnum ad notitiam noſtram nondum pervenerunt effigies; hiſce Nummis ſervari Præſtantiffimi *Patini* oſtendunt verba, quæ ex fine Notarum ejus in *Suetonium* hic adſcribere non verebor. „Hujus generis (inquit) vidi-
 „mus, *Homeri*, *Pythagoræ*, *Solonis*, *Socratis*,
 „*Diogenis*, *Milonis*, *Salluſtii*, *Virgilii*, *Ovidii*,
 „*Senecæ*, *Apollonii Tyanei*, *Apuleji*, *Alexandri*
 „*Magni*, Deorumque plurimorum atque Imperatorum
Romanorum, & etiam Auguſtarum quarundam. „Hiſce hanc clauſulam idem imponit *Patinus*. „Hos
 „omnes, ſi quis in Reipublicæ Literariæ ornamen-
 „tum ÆRI committere, COMMENTARIISQUE
 „adornare ſibi proponeret, & Nummos, & Delinea-
 „tiones, & Conjecturas meas qualeſcunque lubens,
 „volenſque ſuppeditarem. Neque tamen, ſi adſpirave-
 „rit fortuna, iſtud conſilium omnino peribit, quo minus
 „Doctiorum hoc in argumento conatibus deficienti-
 „bus, ipſe hanc provinciam forte ſim ſuſcepturus. „
 Hæc *Patinus*, in cujus locum nos, ut potuimus, ſucceſſimus, Benignum Lectorem precati, benigne nobiſcum agat, & conatibus noſtris favere velit.

DE.

DE USU NUMISMATUM CONTORNIA- TORUM, ut & DE TEMPORE QUO PERCUSSA SINT.

NUM. x.

Restat denique nunc, ut inquiremus usum in quem, & Tempus, quo percussa hæc tam singularia sint Numismata.

Opportune subministravit prius illud nobis Curiosissimus *Morellius* Tab. III. Num. III. quem testatur pag. 48. ex eorum esse genere, qui figuras habent curiose & magno labore incisas, laminulisque argenteis obductas; ex quo recte concludit, monetæ usum non præstitisse; quod vero addit, ad conservandam certæ rei memoriam, vel ut in Ludis Athleticis præmiorum loco essent, CUSOS fuisse; in eo minus accurate loquitur, non enim hi aut similes cusi sunt, sed quum ærei essent orbes, coelati & exsculpti sunt, & ut ipse ait, INCISAS HABENT FIGURAS, LAMINIS ARGENTEIS OBDUCTAS. Si etiam ut vult, præmii loco (de illis loquor, quorum ex genere *Num. x.* est.) dati essent, potius cusi fuissent; nunc vero ab ipsis Dominis & victoribus Circensibus, seu eorum jussu, ita elaborati sunt; qui Equos suos, Palmam adeptos, ita celebrari voluerunt, eorumque in Circo victorias, additis lauri ramusculis. Nomina, sive a pedum pernicitate, sive ab amore Domini desumpta, iisdem Nummis inscribuntur. Prætera Notas quasdam Equi variis locis impressas habent; forte ad eorum nobilitatem indicandam; prout signari apud Antiquos *Græcos* tales Equi

literis K. & Σ. solebant, inde κοπᾶται & σαρφῆραι, dictæ, ut docet *Scoliaſtes Ariſtophanis*, ad *Nubes* verſu 23. 122. 437. & 1301.

Qui Equi, ſicut oſtendunt ad Circenſes Ludos hoſce Nummos pertinuiſſe, unde ad *Circum* alludens *Tornus*, ſeu *Circulus*, pleroſque hujus generis ambit, ita & Numiſma quoddam ab *Erizzo* commemoratum pag. 116. nos manu ducere videtur ad illa tempora, quibus longe plurima, quæ adhuc habemus, CONTORNIATA Numiſmata vel procuſa, vel revocata ſunt. Numiſma illud grande eſſe dicit, exſtantia ſummæ, Buſtum armatæ *Romæ* exhibere: cum hac Inſcriptione, INVICTA. ROMA. FELIX. SENATVS. Ab altera vero parte armatam eſſe Figuram, pilo ſeu venabulo inſtructam, & in Taurum, ut exiſtimat, irruentem, fera ipſa in poſteriores arrecta pedes ſtrenue ſeſe defendente. Subtus autem Coronam, & victoriæ ſignum Palmam eſſe ait, cum hac Inſcriptione, licet aliquantum mutila, REPARATIO. MVNERIS. FELICITER.

Hinc jam patet cuſum hoc Numiſma iſto tempore, quo, poſt longam ceſſationem, Publica hæc Lætitiâ Circenſium, Venationum & ſimilium Feſtivitatum ruriſ ſuit celebrata. Id *Conſtantinorum* temporibus accidiffe reor, & poſt eadem confirmatum fuiſſe. Circa illa enim tempora INVICTA ROMA paſſim *Nova illa Roma*, ſeu *Conſtantinopolis*, in Nummis dicitur, & ſæpiſſime toto exſtante Buſto celebratur.

NUM. XI.

Quid multa? præſto adeſt *Valentis* Nummus, deſcriptus quidem Viris Eruditis; non tamen intellectus. Ita enim a *Mediobarbo* atque *Bandurio*, ex *Octavio Strada* deſcribitur :

„DN.

„ DN. VALENS. P. P. AUG. Bustum Radiatum , dextra
„ globum.

„ FELICIT PRÆPARATIO. Miles sinistra scutum,
„ dextra jaculum, quo Equum sternit, ut & genu dex-
„ tro Taurum. Addit *Bandurius* in Notulis suis:
„ Haud dubium, quin hæc Epigraphæ perperam ab
„ *Oëtavio Strada*, è quo Nummum hunc exscripsit
„ *Mediobarbus*, lecta sit, & FELIX. TEMP. REPARA-
„ TIO. legendum fuerit; sed sic quoque Nummus ra-
„ rissimus est. „ Hæc ille. Si tamen veram Nummi
„ effigiem *Strada* nobis tradidit, posset legi REPA-
RATIO MUNERIS, FELICITER. cum Pars Aversâ simile
quid Typo suo doceret.

Sed ipsum inspiciamus Numisma, in quo ab Altera Parte *Valentis* est Bustum, elevata dextra, globum sinistra tenens. Ab Altera Parte armatus cernitur miles vel potius Imperator, lævum pedem CIRCULO, quo CIRCUM designari quis credat, inclusum habens, dextrum vero genu non Tauro, sed Equo prostrato imprimens. Equum enim esse & ex cauda equina, & ex jubis apparet, quum Tauro longe alia sit cauda, & cornua semper adsint. Insilit in Equum illum prostratum alter Equus, tanquam victoria exsultans. Telum autem Imperatori pro more istius temporis tribuitur, cum & reliqua pictura Nummi tota adumbrata sit ex similibus Nummis sub *Constantio & Juliano* cussis.

Si tamen, ut dixi, *veram Nummi effigiem Strada dederit*. De eo enim admodum dubito, & ut quod mihi videatur dicam, omissum ab illo puto prostratam & dejectam e prostrato Equo Hostis Figuram, quam telo Imperator imperat; ut ita alter ille Equus suus sit, a quo

quo ad conficiendum dejectum Equo Hostem descendere, Equus autem Imperatorius ipsi quasi in auxilium venire fingitur, & hostilem pariter Equum morfu appetere. Inscriptio vero tunc ita esset levi mutatione concipienda, FELICI. TEMPOR. REPARATIONI. Confer similes fere Nummos *Juliani* & *Constantii* apud *Bandurium* in *Juliano*, Tab. XIII. & in *Constantio* Tab. XI. In quorum Nummulis, qui admodum sunt frequentes, clypeus passim sinistro pedi substernitur; quod & hic factum existimo, & Typum nostrum in eo a reliquis illis differre, quod Inscriptionis verba in tertio casu concipiantur, & Equus ipsius Imperatoris adjungatur, ipsumque Numisma majoris, quam parvuli illi, sit molis.

NUM. XII.

Venatus similes, quales in *Trajano* habuimus, sub *Joviano*, pio illo, sed brevis ævi Imperatore editas fuisse hoc Numisma docet. Vel Venationis talis occasione, fortitudine hic Imperator *Trajano*, *Hadriano*, aliis, atque ipsi *Alexandro Magno* æquiparatur. Equum tenet & lanceam, ut jam sæpe vidimus, retro cervicem vero Galea conspicitur. Desumptum ex *Medallionibus Ludovici Magni*, Tab. XL. Num. 4. & ultimo.

NUM. XIII.

Elegans hoc Numisma, ex iisdem *Medallionibus* Tab. XXXVI. Num. 1. & 2. desumptum, ad quem referendum sit, vix scio. Juvenilis facies *Placidium Valentinianum* commendare videtur, nec si quis id statuatur, illi valde repugnare velim. *Theodosio Magno* tamen tribuere pulchram hanc faciem ut ausim,
non

non tantum egregia, quæ Principi huic optimo forma fuit, facit; verum præcipue id quod a tergo cernitur appositum. Quid vero id aliud est, quam miranda illa Columna quadrilatera, quam idem Imperator in Hippodromo erexit? Testis mihi *Paulus Silentarius* Epigrammate hoc, quod exstat inter Vetera Epigrammata apud Clariss. *Bandurium* Tom. I. *Imperii Orientalis*, pag. 144, Est autem tale:

Εἰς τὸν ἐν Ἱπποδρόμῳ τετραπλευρον κίονα.

ΚΙΟΝΑ ΤΕΤΡΑΠΑΕΥΡΟΝ, αἰεὶ χθονὶ κείμενον ἄχθου,

Μένου ἀναστήσῃ ΘΕΥΔΟΣΙΟΣ ΒΑΣΙΛΕΥΣ

τολμήσας, Πρόκλῳ ἐπεκέκλετο· καὶ πῶς ἐστὶ

Κίων. ἡελίοις ἐν τετρακονταδύο.

id est,

In columnam Quadrilateram in Hippodromo.

QUADRATAM terrasque onerantem mole COLUMNAM

Audens THEUDOSIUS tollere solus, opus

Commendat Proclo. Mirandum machina pondus

Per binas tollit ter deciesque dies

Duo autem *Constantinopoli* fuere Hippodromi, ut videre est apud *Bandurium* Tom. II. *Imp. Orient.* pag. 477. Alter a *Severo* inchoatus, atque a *Constantino Magno* perfectus, qui & Circi publicum usum præbuit, & delineatur ibidem pag. 664. Alter, qui *Hippodromus Palatii* dictus fuit, quoniam inter Palatia *Eleutherii* & *Amastriani* fuit porrectus, a *Theodosio* exstructus, & everfus postea ab *Irene*, ut testatur *Anonymus Antiq. Constantinop.* Scriptor apud *Bandurium* Tom. I. pag. 47. In hoc privatim Currus agitabant Imperatores, ut asserit idem *Anonymus* pag. 9.

X

Quum

Quum itaque *Theodosianis* temporibus & postea, imo jam a *Constantini Sancti*, ut pag. citata 9. asserit idem Auctor, rantopere huic studio indulserint Imperatores, ut vel sibi in privatum usum Circum seu Hippodromum excitaverint, nulli mirum videri debet, si istis potissimum temporibus omnia, sive plurima NUMISMATA CONTORNIATA assignemus. Horum enim ætatis vel posterioris Scriptores creberrimam hujus studii mentionem faciunt. Ita *Alexandri Magni* (quem & in Numismatibus suis repanda cervice plurimum imitatus est *Constantinus ille Magnus*, & in ipsis illis fere omnibus, quæ locavimus in initio hujus Opusculi, pariter exprimi, ut reor, voluit) Statuam inter complures alias, de quibus *Anonymus* pag. 41. *Constantinopolim* transvexit, ut liquet ex eodem *Anonymo* pag. 28. Collocatam vero in Circo Magno, colligo ex Epigrammate quodam in *Porphyrium* Athletam, Tom. eodem. pag. 167.

Εγγυῖα τῶ Νίκης καὶ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΒΑΣΙΛΕΥΣ

Ἔσῃς, ἀμφοτέρων κῦμα δρεψάμελῳ.

id est

Dexter ALEXANDER, leva est Victoria; tuque

In medio; laudes sic ab utroque trahens.

Exstat & Elephantis hæc historia apud *Anonymum* illum pag. 60. *Sub Theodosio Magno adductus in Urbem Elephas juvenis, quem in quadam domo alabant. LUDIS autem CIRCENSIBUS, cum in HIPPODROMUM eum deducerent, transeuntem per Milliarium hasta percussit leniter Nummularius quidam. Post annos vero decem Elephas, qui*
jam

jam succreverat, cum ad HIPPODROMUM duceretur, & transiret per Milliarium, reminiscens ejus, a quo olim ibi fuerat percussus, atque ipsum intuitus, subito impetu Nummularium cum barrita adortus, in media Milliarii discerpfit.

Adjungam alia quædam ex *Anonymo* isto loca, ex quibus pateat, quantopere sub *Christianis* Imperatoribus insaniverint præ ludorum horum amore homines. *Justinianus* Imperator dirutam a se *Sophiam*, conditam quondam a *Constantino Magno*, quum eximie vellet amplificare, prout & fecit, multas in circuitu ædes privatas coëmit; inter illas erat domus *Antiochi* cujusdam Eunuchi & Ostiarii, hic divendere illam nolebat, pretio, ut putabat, non justo æstimatam, Quo autem modo Imperatori satisfacere coactus fuerit, audiamus jam ex laudato sæpius *Anonymo* isto, cujus pag. 67. hæc sunt verba: Imperator equi amans, & ab injuria inferenda alienus, incertus consilii, quid facturum esset, ignorabat; Strategius vero Magister, Imperatorii *Ærarii* Præfectus, ipsiusque Imperatoris Frater Spiritualis, rem se arte aliqua effecturum Imperatori pollicetur. Ostiarius jam memoratus *Antiochus LUDORUM CIRCENCIUM* amantissimus erat; cum itaque *CIRCENSES LUDI* imminerent, Magister Strategius Ostiarium detrudit in Carcerem. Ipso autem *LUDORUM* die ille ejulando clamare cœpit ex Carcere: *CIRCENSES SPECTEM, ET PRO IMPERATORIS LUBITU FACIAM!* Ductus itaque ad *TRIBUNAL HIPPODROMI*, quo loco *IMPERATOR SEDEBAT*, suas illic *Ædes* divendidit, subscriptibus *Quæstore*, ac Senatu universo. Quod est factum, priusquam equi agi-

tarentur. In more autem fuit olim, ut statim atque Imperator ad Tribunal adscenderet, aurigæ equorum cursum inciperent. Quia vero tunc, ut Eunuchi ædes venundarentur, cessatum est; hinc consuetudo obtinuit, ut in LUDIS CIRCENSIBUS, egressis equis, currus paullulum moræ facerent. Subjungamus jam aliam Historiam, ex qua pateat Circensium amore non minus infimos etiam ex plebe infanuisse. Erat & inter Ædes emendas domuncula quædam futoris cujusdam, Xenophontis nomine, qui, ut idem Auctor scribit pag. 68. cum Ædes venum prostarent, ab Imperatore non duplex modo pretium pro vili Casa postulavit; sed etiam rogavit, ut DIE CIRCENSIUM quatuor Aurigæ Factionum se honorarent & venerarentur. Quod cum Imperator præstari ad risum spectantium jussisset, decrevit etiam, ut in perpetuum CIRCENSIBUS LUDIS is in cancellis medius sederet, ejusque terga ab Aurigis, antequam Currus conscenderent, ad risum & ludibrium adorarentur: quod ad hunc usque diem factitatum est. Ille vero vocatur Inferorum Princeps. Induitur autem chlamyde candida bysso intexta. Exstat & Ludorum Circensium mentio sub Constantino Copronymo, apud eundem Scriptorem pag. 36. Gerocomium Geragathæ edificavit Agatha vetula, Petri Patricii filia, longe pulcherrima, ac illic habitabat. Sic autem appellata fuit, eo, quod virginitatem suam diu illibatam servaverit, Constantinus vero Copronymus hanc violavit, multisque ditavit muneribus. Quare quum celebrarentur LUDI CIRCENSES, acclamavit ei populus: ὅτι Ἀγάθη ἐνέγκσε, οὗ ἢ ταύτην ἀνενέγκσε. Agatham jam vetulam tu renovasti.

In.

In tanta autem æstimatione temporibus illis Athletæ erant, ut & honoratissimis in locis Statuæ eorundem positæ fuerint. Idem *Anonymus* pag. 83. in *Senatu STATUAE AURIGARUM CIRCENSIIUM* positæ erant, in *Organo Astronomico*. Ἐν δὲ τῷ Σενάτῳ, ἀπετέθησαν ΗΝΙΟΧΟΙ ΕΝ ΖΕΥΧΙΠΠΟΙΣ, ἐν τῷ Ἀστρονομικῷ Ὀργάνῳ. Addit statuas *Dianæ & Veneris* ibidem collocatas fuisse, & *S. Arcadium*, Archidiaconum *Irenæ*, illo in loco fustibus ab *Arrianis* interfectum fuisse. Imo in eodem Clariss. *Bandurii* Opere, Tomo 1. pag. 165. & seqq. permulta Veterum Poëtarum Epigrammata leguntur in eas Athletarum Statuas, quæ erant in *Hippodromo Constantinopoleos*. Deprædicantur vero ibidem illorum landes satis magnifice, ita ut appareat valde amabile universis isto tempore studium illud fuisse.

Ut tandem finem huic COMMENTARIO nostro imponamus; hisce locis, totidem testibus ardoris immensi, quo, tempore jam *Constantini Magni*, & *Theodosii*, atque *Honorii*, ut & *Placidii Valentiniani*, sæcæti hosce LUDOS CIRCENSES sunt vel ipsi *Christiani*, indubitatum & irrefragabile addere volumus argumentum & testimonium, petitum ex insigni Numismate Imperatoris *Constantii*; quod, ex *Oëtaviano Strada*, pag. 183. mox inferius exhibere ipsum, ut summæ est elegantiae, visum fuit. In illo Habitus ejus, equum fræno tenentis, prorsus est similis aliis *Neronis*, *Joviani*, *Magnentii*, *Desiderii*, atque ipsius *Constantini Magni*, quos superius jam exhibuimus Nummis, verum *Clypeus* ingens, orbem suum *CIRCO & LVDIS CIRCENSIBUS*, atque *AURIGATIONIBUS* depictum.

etum habet, insigni documento, sub illo viguisse maxime hoc studium; cujus præclari Medallionis Aversa Pars, sicut trium Monetarum Numine, Modiis, atque Triremi, quibus exornatur; ostentat Opes Reipublicæ *Romanæ*, terra marique, sub æquo Sacri Imperii regimine, florentissimas; ita in CONSTANTII hujus Numismatis potissimum expositione, atque delineatione, primo nostro huic *Labori Academico* FINEM imponere volumus; dum, sub CONSTANTII ILLUSTRISSIMORUM CURATORUM TUTELA, FELICITER AGIT ACADEMIA, TERRA MARIQUE; Fama celebris, Viris & Virtutibus fœcunda, præmiis, quibus excitari nobiliora solent ingenia, opulenta; cujus ipsi, dum DIVAM MONETAM luculenta Honorarii accessione nuperrime sumus experti, Gloriam porro Athletice tuebimur.

F I N I S.

I N D E X

A U C T O R U M,

Qui Citantur, illustrantur, emendantur.

- A.
- Æ**lianus. 22. 58. 77. 148.
 Angelonus (*Franc.*) 62.
 & *seqq.*
 Apulejus. 152.
 Arrianus 38.
 Athenæus. 8. 15. 131. 132.
 — *illustratus.* 15.
 Augustini (*Leonard.*) 155.
- B.
- Bandurius (*Anselmus*) 35. 39.
 119. 125. 127. 131. 140.
 141. 155. 160. 163. 164.
 165. 166.
 Begerus (*Laur.*) 20. & *passim.*
 Bellorius (*Petr.*) 62. & *seqq.*
 Boissardus 86.
 Bulengerius (*Jul. Caesar*) 50.
- C.
- Casaubonus (*Isaacus*) 15.
 Capitolinus (*Julius*) 125.
 Chandlerus (*Georg.*) 79, 80.
 Choulius (*Gaillh.*) 62. 69. 86.
 98. 107.
 Claudianus. 21. 72. 120. 142.
 Curtius. 40. 41. 68.
- D.
- Daniel. 11. 15. 17. 19. 22. 77.
 Davidus. 11. 15.
- Dionysius Halicarnassensis. 62.
- Du Cange (*Carolus*) 42. 117.
 121. 150.
- E.
- Epigrammata Vetera. 140.
 141. 165. 166.
 Erizzo (*Sebast.*) 56. & *seqq.*
 Esaias. 11.
 Ezechiel. 19.
- G.
- Goltzius (*Hubertus*) 17.
 Gorlæus (*Abr.*) 19.
 Gronovius (*Jacobus*) 8. 154.
- H.
- Hemelarius. 33. 35. 92.
 Herodianus. 74.
 Herodotus. 7. 14.
 Hesiodus. 29. 61.
 Hieronymus. 5.
 Homerus. 24. 28. 29. 30. 143.
 144.
 Horatius. 109.
 Hyginus. 114.
- I.
- Julianus Imperator. 71.
 Justinus. 12. 18. 21. 22.
- L.
- Lampridius. 41. 110. 111. 112.
 113. 124. 154.
 Lucanus. 9. 87.

Lu-

INDEX AUCTORUM,

Lucianus. 34.
 Lucretius. 14. 109.

M.

Martialis. 6.
 Maximus Tyrius. 11.
 Mediobarbus (*Francisc.*) 55.
     60. & seqq.
 Michas. 11.

Montfauconius (*Bern.*) 46.
     69. 86. 104. 105. 154.

Morellius (*Andr.*) 34. 44. 46. 47.

N.

Nicasius (*Claudius*) 10. 36.
     38. 115.

Nonius. 26.

Nonnus. 67.

O.

Oppianus. 61. 98. 114. 136.

Oiselius. 61.

Oudanus. 61.

Ovidius. 5. 21. 25. 26. 60. 107.
     108. 121. 138. 142.

P.

Panvinus (*Onuphrius*) 50. 134.

Parifius (*Prosper*) 135.

Patinus (*Carolus*) 1. 2. 3. &
pass.

Pausanias. 26. 27. 58. 106. 143.

Philoxenus. 28.

Pignorius (*Laur.*) 28.

Plinius. 58. 74. 109.

—— Junior. 88. 89. 142.

Plutarchus. 10. 27. 37. 42. 143

Porphyrius. 72.

Prosper (*Tiro*) 150.

Proverbia Salomons. 20.

R.

Regum Libri. 14.

S.

Sallustius. 31. 32. 93.

Samuelis Libri. 15.

Seguinus (*Petr.*) 28. 86.

Seneca. 82.

Servius. 28.

Sirmondus (*Jacobus*) 150.

Spanhemius (*Ezech.*) 8. 13.
     28. 119.

—— notat. 16.

Spartianus. 5. 11.

Strabo. 6.

Strada a Rosbach (*Octavius*)
     79. 124. 125. 147.

Suetonius. 7. 34. 52. 53. 57.
     58. 59. 63. 66. 68. 71. 74.
     75. 58. 79. 82.

T.

Tacitus. 53. 57. 63.

Tertullianus. 21. 82.

Tristanus (*Jo.*) 70. & seqq.

Turnebus (*Hadr.*) 130.

V.

Vaillantius (*Jo.*) 36. 107.

Varro. 26.

Velferus (*Marcus*) 72.

Virgilius. 20. 21. 24. 25. 26.
     31. 32. 61. 64. 76. 85. 90.
     138. 141. 153.

Vitruvius. 73. 127. 128.

Vopiscus (*Aurelius*) 125.

Ursinus (*Fulv.*) 148. & seqq.

W.

Wilde (*Jacobus de*) 17.

X.

Xiphilinus. 29. 30. 48. 53. 56.
     63. 64. 84. 101.

IN-

I N D E X

RERUM ET VERBORUM.

A.

A *Clamationes* Circenses, 119.
 120
Acheloi & Herculis Lucta, in Nummis Contorniat, 108
 — in aliis Græcorum, 107. 108
Achilles & Penthesilea, 145
Admeti fabula, 94
Aeneas pictus in Nummis Contorniat, 141
Aëtii & Bonifacii Historia, 122.
 123
Aphatha vetula, 162
Agrippæ caput Romæ ante Pantheon inventum, 154
Agrippina Neronis habitu Hygeiæ & Olympiadis in Nummis, 65
Alexandri phalangis armatura, 30
Alexander M. Athleticæ, ita proprie dictæ, haud studiosus, 42
 — certamen Herculeum in ejus honorem, 113
 — Deus haberi voluit, 23
 — omnium maximus Imperator, 34
 — vitia in Nummo expressa, 40. 41
 — illum imitatus est Pompejus, 10. 112
 — Hadrianus, 10
 — Alexander Severus, 41. 110. 111. & seqq.
 — Constantinus Magnus, 162
Alexander Severus imitatus est Alexandrum M. 41
 — nummos illius habitu percussit, 41
 — magni & Antonini nomen respuit, 112
Alex and rum M. imitatur,

virtutibus quibusdam & superat. 41. 110. 111. & seqq.
 — in honorem ejus plurima cudit Numismata, 41. 113
 — pulcher & decorus, 113
 — Bellerophonti in Numm. Contorn. assimilatus, 114
 — Numismata, 110. & seqq. 137
Alfan, 152
Anchisis & Veneris concubitus in Nummis Contorniat, 139
Animalia IV. seu Monsta Danielis & Ezechielis, 19
Antoninus Bassianus Caracallus Cercyoni & Herculi comparatur, 105. 108
Antonini Bassiani Numismata, 105. & seqq.
Antonini nomen respuit Alexander Severus, 112
Aper Erymanthius in Trajani Nummis, 94
Aper & Leo Currui juncti, 94
 — cujus rei Symbolum, 94
Apices Saliorum, 6
Apollonius Tyaneus in Nummis Contorniat, 154
Apri dentes quo modo acuant, 60. 61. 62
 — in Montium Vallibus, 61. 62
Apulejus in Nummis Contorniat, 152
 — ejus præclara facies, 152 153
Aquila & Cornucopiæ Gemine in Ptolemæorum Nummis, 16
Aræ seu *Altaria*, cujus rei Symbolum, 22
Arbor frondibus orbata, cujus rei Emblema, 64

Y

Arbo-

I N D E X

Arbores in Circensibus, 60
Ariadne in cœlum evecta, 145
Arietis Symbolum, 17
Armenia duæ, 51. & *segg.*
Athletarum statua apud Christianos. 162. 165
Auctores Veteres in Nummis Contorniatis, 148. & *segg.*

B.

Accbanal elegans, 86.
Bacchantes in Nummis, 67. 68. 69.
 70. 86. 103. 110. 144. 146
Bacchi Triumphus magnificus.
 104
 — *Natales*. 104
Baccho comes *Cupido* datur.
 104
Bacchus alatus. 40
Bacchus barbarus, cornutus.
 16
Bacchus muliebri veste pellucida
 in Nummis Contorniatis.
 108. 109. 144
Bacchus victor Indorum in Leonum
 vel potius Pantherarum
 Bigis. 67. 103. 110. 146
Barbati Parthorum Reges. 8
Bellerophon in Nummis Contorniatis, ut & Corinthiorum.
 114
Blokii Gazophylacium. 95. 139
Bipennes & *Secures* inter arma
Veterum. 24. 25. 26. 27. 28.
 — ex ære. 25. 28
 — *Amazonum*. 25
Bipennifer. 25
Bipennis *Securis*. 26
 — in Nummis. 27
 — unde dicta. 28
Bottus in Nummis. 105
Bonifacii Nummus. 121. 124.
 133
 — ejus & *Aetii* historia. 122.

123
Bucephalus domitus in Nummis.
 36. 37. 38. 91
 — unde ita dictus. 38
Bunduica Britannorum Regina in
 Nummis. 54. 84

C.

Capita tria Templo imposita. 153
Capra capistrata cur in Ægeatarum Nummis. 17. 18
Caprarum & *Carani* Historia.
 18
Capri Symbolum. 17
Caput humanum summæ potestatis Emblemata. 5
 — imperare, non pedes dixit
Severus. 5
 — duo, Utriusque Orbis Monarchias designant. 5. 70
 — *Eternitatem* significant. *ibid.*
 — nudum Græcis & Romanis.
 9.
Centaurs cum *Lapitho* pugna.
 145
Cercyon, *Neptuni* filius, nobilis
Athleta. 105
 — a *Theseo* superatus. 106
Cercyonis Palæstra. *ibid.*
Cervorum Quadrigæ. 124. 125
Chimæra in Nummis Contorniatis
 ut & Corinthiorum. 114
Cervomitus *Athleta*. 105
Cincinnatus capillos *Medi*, *Parthi*, *Perseæ* gestabant. 8
Circenses omnis generis Ludi dicti, quoniam indistincte primo in *Circis* celebrati. 56.
 66
Circus Maximus in Nummis. 50.
 86. 83. 91. 113
Circus Imperatorius *Constantinopolis* a *Publico* differebat.
 160. 161

poli

— five Hippodromus Theodosii. *ibid.*

Circulus vel Tornus Contorniatorum. 41. 44. 46. 47

Clypeorum suspensio. 153

Coæ vestes. 109

Co Insula varia nomina. 109

Columna Theodosii quadrilatera. 161

Comedere & vorare cur res inanimatae dicantur. 11. 12

Constantis Numisma. 165. 166

Constantini Magni Numismata. 115. 116. 162

Constantinus M. sæpe in Nummis suis Diis Gentium assimilatus. 116

— *Circum exstruit.* 137. 161

Contorniata Numismata unde ita dicta. 41. & *seqq.* 44. & *seqq.*

— quando cusa 44. & *seqq.* 117.

— præstantia illorum. 43

— Commentario sese illa illustraturum promisit Patinus, sed fidem non implevit. 43. 157

Cornu, Symbolum potentiae & roboris. 14. 15. 16. 17. 19

— quibusnam attributum. 14. 15. 16. 17

Cornua aurea, in Pompa Ptolemæi Philadelphi. 15. 16

— arietina. 15. 16

Cornucopia & Aquila geminæ in Ptolemæorum Nummis. 16

Ctesibius Organa Hydraulica invenit. 73. 132

Cupido Comes Baccho in Nummis. 103

Currus Regis comitabantur accurrentes Heroës. 68

Cybeles Currus in Nummis Contorniat. 85

D.

Draco Danielis Babylonius. 77

— *Melite, Ægyptius. ibid.*

Desiderii Numisma. 147

Diomedis equi. 145

Domnus Philocomus. 136

Domna Severi uxor. 136

E.

Elephantis historia. 162

Endymionis & Luna Fabula in Nummis Contorniat. 139

Equi Lybici. 98. 99

Equum manu sæpe tenent Imperatores in Nummis. 115. 134. 146

Equus Circensis. 149. 152. 157

Equus Diomedis. 145

Euthymius Hieronica insignis in Nummis Contorniat. 58.

98. 99. 100. 116. 117. 133

— *vivus, ut Deus cultus.* 58. 59. 117. 118

F.

Fauni & Satyri comites Bacchi. 104

Feliciter, formula Acclamationis. 36

FELIX REPARATIO TEMPORUM. 159

Filinus seu Philinus Athleta. 142. 143

Fluminis Symbolum. 20

Fluvii in Nummis. 19

G.

Galea in Nummis. 146. 160

Galeæ pellicæ. 28. 29. 30

Gemma admirabilis Michaëlis Angeli. 104

Germania in Nummis. 93.

Gordiani Numisma. 147

H.

Hasta Potentiæ & Divinitatis Symbolum. 33

Hercules Geryonis taurum tenet cornu in Nummis Contorniat. 107

Herculin cum Acheleo lucta in Numm.

Y 2

Numm. Contorn. 107
 — in illis Græcorum. 107. 108
Hippodromus Theodosii. 160
Hieroniarum Quadrigæ Trium-
 phales. 58. 80. 81. 83. 102.
 105. 116. 117. 119. 133. 135.
 136. 155
Homerus in Nummis Contornia-
 tis. 149
Honoris Numismata. 116. & seqq.
Horatius in Nummis Contornia-
 tis. 152
Hydraulicum Organum. 70. & seqq.
 95. 127. & seqq.
 I.
Ignis ejus rei Emblema. 64.
Ignis Persarum Deus. 11.
Imperium retinetur iis artibus,
 quibus partum est. 32. 97.
Indagine feras claudere. 141. 142.
INVIETA ROMA. FELIX
SENATUS. 158.
Inundare. 21. 22.
Joviani Numisma. 160
Judea in Nummis. 53. 55
Jupiter Ammon in Nummis Con-
 torniatis. 96. 99.
 K.
Κίμης ἀνάτολη in Pompejo. 9.
Κομήται unde dicti Parthi. 7
Κυρβαοίαι. 6
 L.
Larvæ in Nummis. 105. 144
Laureæ vineæ. 118.
Laurentum, Metropolis Latino-
 rum. 74
Lauretum Cæsarium. 74. 75. 79.
Laurolavinium idem cum Lavi-
 nio. 74.
Laurus cur in Neronis Nummis.
 79
Leclitsternia Veterum. 65.
Leo & aper Currus juncti. 94. cu-
 jus rei Symbolum. 94.

Ludorum Circensium infania quan-
 ta inter Christianos fuerit.
 163. 164. 165
Luna & Sol Eternitatis Symbola. 97
Luna & *Endymionis* fabula in Num-
 mis Contorniatibus. 139
Lupæ raptores Italicæ Liberta-
 tis Romani. 31
Lupina Galea. 31
Lupus ejus rei Symbolum. 31.
 M.
Maccommo. 147
Magnentii Numisma. 146
Magni, ut Alexandri nomen,
 respuit Alexander Severus. 112
Medalliones. 46
Medi & *Perfæ* Parthique coma-
 ti. 7. 8.
Metæ Circensium. 85
Miles armatus. 153.
Milo Crotoniates, in Nummis
 Contorn. 135
Modius, Symbolum Ubertatis.
 33.
Montes in Numm. Circensibus. 61
Monstra seu Animalia IV. Danie-
 lis & Ezechielis. 19
 — quid in Nummo Contor-
 niato significant, 19. & seqq.
Morelli (Andræ) laus, 44
Moses Musicorum instrumento-
 rum inventor 73
Muneris Reparatio sub Valente.
 157. 158
Musæ Olympiades. 143. 144.
 N.
Neptunus Circensibus præest. 108
 — equorum domitor in Num-
 mis. 107
Nero in Nummis Herculem &
 Bacchum imitatur. 54. 69
 — aurigationi deditus. 57. 58
 — Hieronicarum Memorias &
 Statuas evertit, 58.
 — Di-

I N D E X

- Divinitatem vivus affectavit, 59
- Sotem, seu Apollinem imitatur, 59
- cur anguis in multis ejus Nummis, 64. 66.
- Neronis Musices studium, 71. 73. 74
- Neronis Numismata Contorniata, 49. & seqq. 56. & seqq. 133. & seqq.
- Victoria Britannica, Parthica, & Judaica, 84.
- NIKAI, Acclamatio solita, 119. 125. 147. 155
- Nudi Athletæ Victores, 18. 135
- Numismata Contorniata unde ita dicta, 41. & seqq. 44. & seqq. 157
- quando cusa, 44. & seqq. 157. & seqq.
- præstantia illorum, 43. 156. 157. & seqq. 165
- Commentario sese illa illustraturum promissit Clariss. Patin-us, sed fidem non implevit, 43. 156
- in quem usum cusa, 157. & seqq.
- Nummi Maximi Moduli, seu Medalliones, 46.
- O.
- Olympiades Dex, 143
- Olympias in Nummis, 66. 100. 142.
- Olympiis decemjugem aurigavit Nero, 81.
- Olympionice Dii apud Ethnicos habiti, 118
- Olympius Athleta, 81. 115
- Nero & alii, 82. 115. 116.
- Ora hiantia, cujus rei Symbolum, 11. 12.

- Organarius, ὀργάνου, 72
- Organum Hydraulicum in Nummis Contorniatis, & ejus descriptio, 70. & seqq. 95. 127. & seqq.
- Pneumaticum, 71. 131
- P.
- P. & E. conjunctæ invicem in Nummis Contorniatis quid significant, 34. 35. 36. 48
- P. & X. conjunctæ in Nummis, 35
- Pacis Emblema, 32
- Palma duplex, 55. 113
- Palme ramus in Nummis Contorniatis, 56. & passim.
- Paludamentum Imperii insigne, 33.
- Pannonius Athleta, 147
- Pantheon, 40. 103.
- Pantheræ vel Tigrides Baccho sacra, 67
- Parthi pileati, 7
- capillati, 7
- Κομήται dicti, 7
- Panthesilea & Achilles, 145.
- Perpetuo, formula Acclamationis, 36
- Perse, Parthi & Medi comati, 7. 8
- Petronius, Vir Consularis, 149. 150
- occiso Imperatore suo Tyrannus factus, 151
- ejus neces, ibid.
- Philius seu Filinus Athleta, 142. 143
- Pileati Parthi, 6. 7
- Pilei Conici, 6
- a Medis ad alios transfiere, 6
- Pileus Phrygius & Barbaricus, 5
- Πίλημα Περσικόν, 6
- Y 3
- Pla-

I N D E X

Placidia exilium, 124. 125. 126.
Placidii Valentiniiani Numismata,
 120. & seqq. 133.
Poetae certabant in Ludis Sacris,
 148
Pompejus quomodo Alexandro
 Magno æquatus, 10
Porphyrius Athleta, 140. 162
Pytha id est Pugil, 118

R.

Reparatio Muneris Feliciter, 158
Rome in Nummis habitus, 33.
Romani Italicae libertatis raptor-
 es lupi, 31
Rosa figura, 147. 152

S.

Sabinarum Raptus, in Nummis,
 36. 85.
Sallustius Crispus in Nummis Con-
 torniatis, 149.
Satyri & Fauni Bacchi comites,
 104
Scylla in Nummis, 88. 102. 136
Securus confunditur cum Bipenni,
 26
Serpens cuius rei Symbolum, 63.
 64. 76. 77
 — Divinum quid, 77
 — in Neronis Nummis, 63. 66.
 76
 — Trajani, 100
Severi Numismata, 136
 — Circus, 137.
Socrates in Nummis Contorniatis,
 149
Sol in Nummis, 39.
Sol & Luna Aeternitatis Symbola,
 97
Spanhemiani Operis de Usu & Præ-
stantia Numismatum variae Edi-
 tiones quid differant, 13.

Spectacula Parthica in honorem
 Trajani jam mortui, 101
Sphinges in Nummis, 19. 20
 — *Aegyptia & Thebana*, quid dif-
 ferant, 19.
 — in Homeri Nummis, 20
Stella in Numismatibus Contor-
 niatis, 59
Stephanus Athleta, 39. 80. 155

T.

Terentius in Nummis Contornia-
 tis, 149
Theodosii Hippodromus, 160
 — ab Irene dirutus, 161
Thracum Cornua, 14
Tibicina bimæ inflans tibias, 67.
 103. 110
Tigrides vel *Panthera* Sacrae Bac-
 cho, 66. 68
Tiridatis Historia in Nummis, 51.
 & seqq. 68. 69
Torni descriptio, unde Contor-
 nati seu Contorniati dicti
 Nummi sunt, 83
 — non in omnibus Nummis ex-
 stat, 84
Tornus vel *Circulus* aliquando non
 additus Contorniatis, 46. 47
Traiani Numismata Contornia-
 ta, 54. 86. & seqq. 139
Trajanus Bacchi æquavit laudes,
 87
 — cum Leone, *ibid.*
 — Neptuni habitu expressus, 90.
 91
 — *Victoriæ* in Nummis, 92

V.

Valentis Numisma, 158.
Υδαυλῶν, *Organarius*, 72
Venationes in Nummis Contornia-
 tis, 56. 60. 66. 83. 100. 141. 160
Ve-

I N D E X

<i>Veneris & Anchisis Concubitus</i> in Nummis Contorniatīs, 139 <i>Vespasiani Numisma Contorniatum</i>, 56 <i>Villa Augusti ad Gallinas</i>, unde ita dicta, 75. 79 <i>VINCAS</i>. Acclamatio solita, 119 <i>Uilenbroeckii Musæum</i>, 81 <i>Vologeses Parthorum Rex</i>, 53 <i>Vorare & Comedere</i> cur dicantur res inanimatæ, 11. 12 <i>Voravit Romanorum Imperium il- lud Græcorum</i>, 12. 13	<i>Unicornu</i>, 147 <i>Ursus, Athletæ</i>, 115 W. <i>Wilde (Jacobi de) Laus & Gaza</i>, 17 Z. <i>Zedekia filii Cnaänæ Cornua ferrea</i>, 14 <i>Zodiacus</i> in Nummis Contornia- tis, 96. 97. 99 — in aliis Græcorum, 97. 98

F I N I S.

Typorum errata paucula ita corrigenda:

7. 10. 14. 28. 38. 61. 70. 72. 82. 104. 126. 131. 235. 250.	12. Colonis. leg. Colonis. 16. Κομήτης l. Κομήτης. 10. Όγέρης. l. όγέρης. 23. Cnaani. l. Cnaäna. 5. iuss. l. fuisse. 7. SOLLITUDO. l. SOLLICITUDO 2. Χυμῶν. l. θυμῶν. 3. sua. l. sub. 15. Pomphyrius. l. Porphyrius. 18. ipse. l. ipse. 23. Numisteria. l. Ministeria. 16. RESTITIVIT. l. RESTITUIT. 2. Vivos. l. viros. 1. quo. l. qua. 8. Supra Numismata hoc. ponend. NUM. V.

Berigt voor de Boek-Binders.

TAB. I. op Pag. I.

II.	34.
III.	49.
IV.	56.
V.	70.
VI.	80.
VII.	84.
VIII.	91.
IX.	95.
X.	100.
XI.	103.
XII.	107.
XIII.	115.
XIV.	116.
XV.	126.
XVI.	133.
XVII.	137.
XVIII.	142.
XIX.	148.
XX.	150.
XXI.	152.
XXII.	160.

I

II

III

IV

V

VI

VII

I

2

3

I0

I1

I2

I4

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

VIII

29

30

31

32

33

34

TX

35

36

37

38

39

40

41

42

43

XI

43

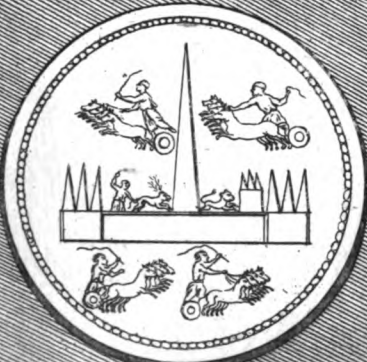
44

45

46

47

48

50

51

52

XIII

29

30

31

32

33

34

35

36

37

38

39

40

41

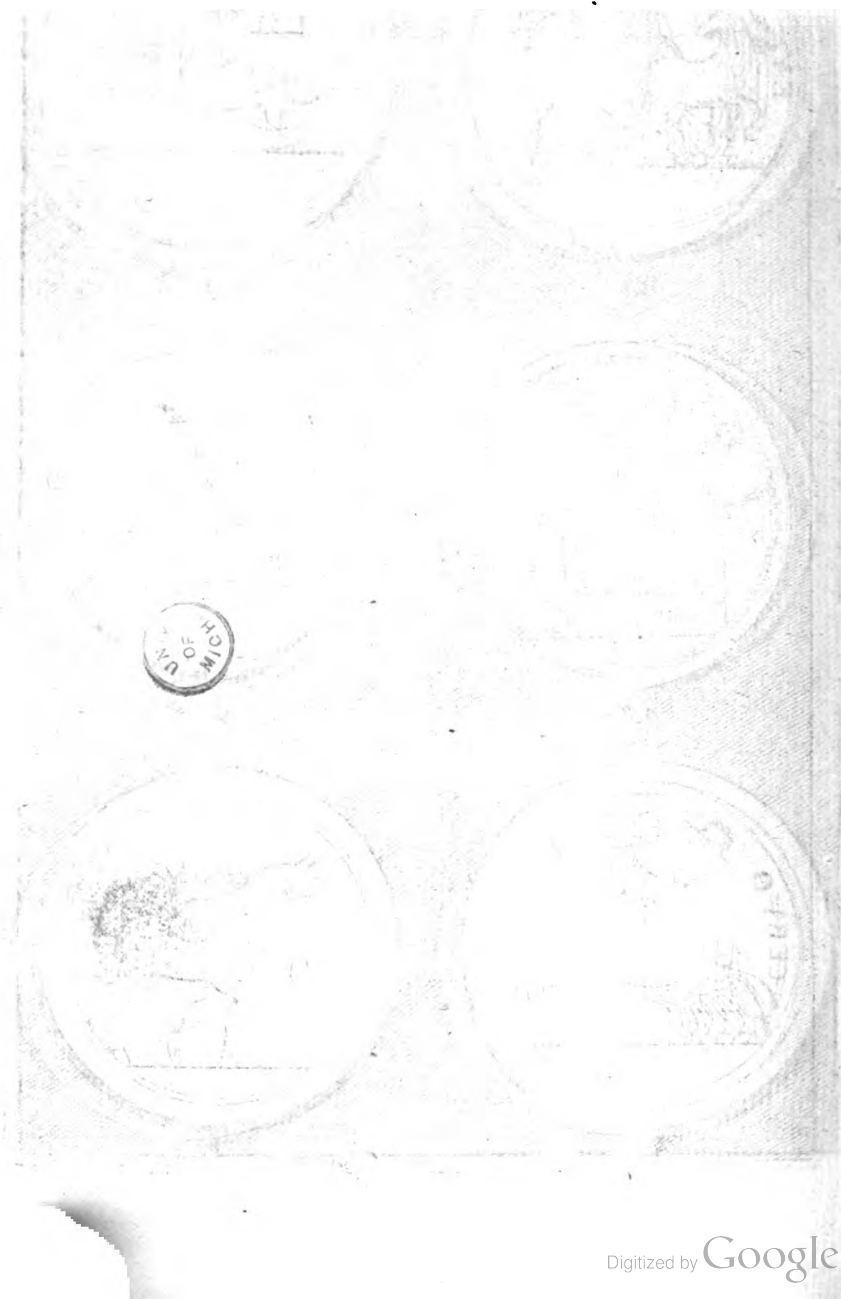

42

43

XI

44

45

46

47

48

49

50

51

52

XIII

53

55

54

XIV

ADDENDA

21.

22.

23.

24.

25.

26.

ADDENDA.

64

65

66

67

68

69

70

71

73

I

II

III

IV

XIX

VIII

IX

X

XXI

XI

XII

XIII

XXII

A 399364

UNIVERSITY OF MICHIGAN

3 9015 05943 0390

